

La ceasul fierbinte al bătăliei pentru recoltă

Tovarășul
Nicolae Ceaușescu
în mijlocul lucrătorilor
de pe ogoare,
în județe
din sudul țării

Comentariul în pagina 3

MESAJUL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România,
cu prilejul Simpozionului omagial „Mihai Eminescu“

În numele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, precum și al meu personal aducem un fierbinte omagiu marelui poet Mihai Eminescu, care, prin nemuritoarea sa operă, a cîntat poporul român, trecutul, prezentul și viitorul său, înscriindu-se pentru totdeauna în conștiința întregii noastre națiuni și în patrimoniul culturii universale ca exponent al unor luminoase idealuri și năzuințe de dreptate socială și națională de afirmare liberă, demnă și independentă a României.

Simpozionul omagial, prin care oamenii de știință și cultură cinstesc memoria poetului național Mihai Eminescu, constituie un puternic imbold pentru toți creatorii de literatură și artă din țara noastră de a-și pune întreaga lor creație — urmînd strălucitul exemplu al marelui lor înaintaș — în slujba poporului, a dezvoltării cuceririlor sale revoluționare, a făuririi socialismului și comunismului, a ridicării României pe trepte tot mai înalte de civilizație și progres.

Poet al poporului său, Mihai Eminescu a lăsat posterității imaginea unui artist legat trup și suflet de pămîntul țării sale, de aspirațiile spre mai bine ale maselor populare, receptiv la problemele majore ale epocii în care a trăit, ale luptei pentru apărarea și afirmarea ființei naționale — care au constituit în permanență izvorul veșnic viu al minunatei sale creații.

Nimeni mai mult decît Mihai Eminescu n-a dat expresie și n-a contribuit într-o asemenea măsură la afirmarea și punerea în valoare a frumuseții limbii române, a spiritului de înțelegere a legilor dezvoltării lumii. Cît de minunat sună și astăzi genialele versuri din poezia „La steaua“: „La steaua care-a răsărit / E-o cale-âtît de lungă, / Că mi de ani i-au trebuit / Lumini să ne-ajungă“.

În opera lui Eminescu — și-au găsit o nemuritoare oglindire paginile cele mai glorioase ale istoriei naționale, profundul patriotism al poporului român, gata să-și apere cu orice sacrificiu viața demnă și libertatea. Cît de minunat răsună cuvintele pline de demnitate prin care Mircea cel Mare afirma — în „Scrisoarea a III-a“ — hotărîrea poporului român de a-și apăra libertatea și independența!

„Eu? Imi apăr sîrăcia și nevoile și neamul / Și de-aceea, tot ce mișcă-n țara asta, riul, ramul, / Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este“.

Prețuind toate popoarele și valorile create de ele, Eminescu i-a urit pe cei care s-au rupt de popor și s-au pus în slujba străinilor. Neîndurătoare, dar profund îndreptățite, izvorite din cel mai curat patriotism, răsună versurile sale din „Doina“: „Cine-a îndrăgît străinii, / Minca-i-ar înima cîinii, / Minca-i-ar casa pustia, / Și neamul nemernicia!“.

Opera lui Eminescu a dat expresie marilor lupte sociale, încrederea în rolul proletariatului, al muncitorilor, pe care a chemat-o — prin versurile sale devenite legendare, din poezia „Împărat și proletar“ — la luptă unită împotriva vechii orînduirii: „Zdrobiți orînduiala, cea crudă și nedreaptă, / Ce lumea o împarte în mizeri și bogați! / Atunci cînd după moarte răsplătă nu v-așteaptă, / Faceți ca-n astă lume să aibă parte dreaptă, / Egală fiecare, și să trăim ca frați!“.

Cît de profund legată de creația lui Eminescu, de prezentul și viitorul țării noastre, cît de luminoasă și înălțătoare se arată dragostea lui pentru pămîntul patriei! „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, / Țara mea de glorie, țara mea de dor? / Brațele nervoase, arma de tărie, / La trecu-ți mare, mare viitor!... / Dulce Românie, asta ți-o doresc“.

Această fierbinte urare a lui Eminescu și-a găsit astăzi deplină împlinire în patria noastră socialistă, liberă și independentă, în care poporul — zdrobind orînduirea cea crudă și nedreaptă, lichidînd pentru totdeauna exploatarea și asuprirea — își făurește, în strînsă unitate, sub conducerea partidului nostru, propriul său viitor, socialist și comunist.

Constituie o mare mîndrie pentru poporul român faptul că în anii ce au trecut de la eliberarea țării, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului — care a inaugurat o perioadă de profunde transformări revoluționare în toate domeniile —, România a obținut strălucite realizări în făurirea societății socialiste, în creșterea potențialului economic și a avuției naționale, în înflorirea științei, artei și culturii, în ridicarea generală a nivelului de trai, material și spiritual, al tuturor oamenilor muncii.

Toate aceste istorice realizări ilustrează cu putere justetea politicii partidului nostru comunist, forța și superioritatea orînduirii socialiste, pe care o edificăm cu succes în România, minunata capacitate a poporului român de a asigura — sub conducerea partidului — progresul și înflorirea continuă a patriei noastre socialiste.

Omagiînd astăzi opera luminoasă a lui Mihai Eminescu — ca de altfel a tuturor marilor creatori din toate domeniile —, avem datoria să dezvoltăm și să îmbogățim permanent, cu noi și noi creații, minunatul patrimoniu național — tezaur de gîndire înaintată, revoluționară, care, prin conținutul de idei și mesajul profund umanist și patriotic, reprezintă o contribuție de seamă la mobilizarea întregului popor în edificarea noii orînduirii, la formarea și educarea omului nou, înaintat, constructor conștient și devotat al socialismului și comunismului în România.

Apreciînd munca și realizările creatorilor de artă și cultură contemporani, partidul, societatea noastră le adresează acestora chemarea de a realiza noi opere literar-artistice, de toate genurile, care să reflecte pe larg marile înfăptuiri ale poporului român, strălucitele fapte ale constructorilor socialismului care, într-o perioadă istorică scurtă, au ridicat patria noastră la un nivel înalt de civilizație și cultură, transformînd năzuințele și visurile înaintașilor despre un viitor liber și fericit, într-o realitate concretă a României de azi.

Așa cum a făcut însuși Eminescu, numai trăind împreună cu poporul, realizînd creații legate de viața poporului, participînd activ la făurirea prezentului și viitorului patriei noastre, creatorii de literatură și artă de azi pot realiza opere de înaltă valoare, își pot îndeplini nobila misiune ce le revine în amplul și complexul proces al dezvoltării revoluționare a societății noastre, în care tot ce se realizează este destinat înălțării patriei, creșterii bunăstării și fericirii omului, a întregii națiuni, întăririi independenței și suveranității României.

Cinstind memoria lui Mihai Eminescu, să facem totul pentru a asigura înfăptuirea neabătută a programului partidului de construcție socialistă, pentru înflorirea continuă a artei și culturii românești, pentru sporirea forței sale educative, a mesajului său profund umanist, revoluționar, să creăm și să dăm poporului noi și valoroase opere care să slujească progresului și înălțării patriei, ridicării conștiinței socialiste, dezvoltării înaltelor trăsături ale omului nou, înaintat, făuritor conștient al celei mai drepte și umane societăți, al visului de aur al omenirii — comunismul!

NICOLAE CEAUȘESCU

Secerișul — la ordinea zilei!

De la Direcția Agricolă,

În toate direcțiile

În județul Brăila seceta primăverii s-a prelungit până acum, în iunie, și în timp ce în alte părți ale țării buie tunete și fulgere văratice, revărsind ploii torențiale, pe aici aspersoarele își roteau până zilele trecute, din plin, evantaii largi de apă provocând norii. Abia în ultimele zile s-au rupt în Cimpia Brăilei baierile ploilor și dacă tot s-au pornit, ele au căzut ca o revanșă.

Printre meandrele unui iunie care se anunță la fel de capricios în continuare, cele 28 465 hectare cu lanuri de orz au pîndit zile și săptămîni în șir clipa prielnică a secerișului.

Mai stăteau cîteva ore, mai trăgeau o brazdă cu combina în lan, mai luau o probă și tot astfel de trei patru ori pe zi, pentru a nu pierde momentul optim de intrare în holdă. Singura condiție de declanșare a campaniei în masă era gradul de umiditate al bobului. După recoltatul păioaselor, pe ansamblul județului Brăila vor trebui eliberate 124 754 de hectare, pregătite și însămînțate imediat cu culturi duble și succesive. Practic, imediat ce se recoltează, se pregătește terenul și se însămînțează. Pe aceste suprafețe se vor culege la toamnă 40 000 hectare porumb boabe, 11 340 hectare legume și 19 640 hectare cu furaje și alte culturi.

Cu mult timp înainte, s-au luat toate măsurile pentru desfășurarea în condiții optime a actualei campanii de vară la nivelul județului, pe fiecare CUASC și unitate agricolă. Conform acestui program, recoltatul orzului se va încheia în 3—4 zile, griul în 7—8 zile, iar însămînțările culturilor duble se vor face în maximum 48 de ore de la re-

La poarta verii, orzul ca un gong

coltatul păioaselor pentru a nu se pierde umiditatea pămîntului și momentul optim de însămînțare. În același scop al asigurării unei maxime operativități a tuturor momentelor campaniei s-au făcut mari mișcări de forțe mecanice între CUASC-uri și în Insula Mare a Brăilei. Acolo unde sînt suprafețe mari cultivate cu orz s-au afluat un număr suficient de combine să dea garanția recoltării la vitezele și în termenele prevăzute.

Aria secerișului

Interpretată

de combine și oameni

Președintele CUASC Traian din județul Brăila nu e de găsit la sediul consiliului. Strimbeanu Marian e plecat la Movila Miresei să pună pe roate o formație de combine. La toate unitățile CUASC-ului, la C.A.P. Traian, Urleasca, Unirea, AESC-Traian, AESC-Jirlău, I.A.S. Urleasca și celelalte unități s-a intrat la orz, mai puțin la Valea Cînepii care are orz de sămînță și nu poate fi încă recoltat. Adevărul e că fiecare inginer al unei unități agricole, care cunoaște mai bine decît oricare pămîntul pe care-l lucrează și-l gîndește, este o competență capabilă să ia decizia asupra evaluării momentului optim cînd să înceapă recoltatul unui lan de orz sau griu. Deși două sate sînt învecinate, structura solului lor poate să difere. După particularitățile pedoclimatice specifice fiecărui areal agricol

diferă și gradul de coacere și umiditate al fiecărei sole în parte.

În acest sens, la cîteva unități agricole din județul Brăila au existat premise favorabile ca recoltatul orzului să înceapă mai devreme decît în restul județului și al țării. „Orzul se scutură ușor, precizează Enache Aurel, economistul CUASC-ului Traian. Preferăm varianta de a-l lua mai în pîrgă pentru a evita pierderile la un recoltat înțirziat, cu condiția solarizării în bazele de recepție pînă la umiditatea stabilită”. Inginerul-șef la CUASC-ului, Nițu Horia este și el om cu îndelungată experiență în agricultură, călît de-a lungul a 15 ani de viață și luptă în Insula Mare a Brăilei unde și-a investit cei mai frumoși și entuziaști ani ai vieții sale, imediat după repartitie. Campania orzului din această vară este un fel de recapitulare a tuturor celorlalte campanii din anii precedenți și, în egală măsură, o repetiție pentru campaniile care urmează să vină.

Aria fermei nr. 2 a C.A.P. Traian, de pe sola Orezeanu, e organizată ca la carte, ca și cum ar urma să servească drept material didactic unui curs cu studenții de la agromonomie. La capătul lanului de orz s-a eliberat o porțiune și s-a arat pentru a preveni incendiile. Pe această porțiune de ogor proaspăt, cu pămîntul negru, fără nici o piatră, s-au instalat ca la o expoziție agricolă o serie de utilaje necesare bunei desfășurări a campaniei, gata în orice clipă să intervină. La atelierul mecanic,

prevăzut cu aparat de sudură și piese de schimb, mecanicul de intervenție combine, Topor Ștefan și Ciacea, mecanicul de intervenție prese de balotat urmăresc clipa în care o mașină se oprește, ei sar să dea primul ajutor necesar. Pichetul de incendiu, cu găleți, furci, lopeți, extinctoare, vopsit violent în roșu, are mai mult o funcție mnemotehnică, la fel ca o sperietoare: avertizează și previne. Un plug se odihnește și el lingă atelierul mobil, gata de intervenție, un tractor e gata să-l facă utilizabil. Totul e pus la punct și gîndit în cele mai mici amănunte. Pînă și un bufet al CPADM-ului e prezent aici cu răcoritoare, dulciuri, apă minerală la gheață. Și pentru că e vînt și vreme de ploaie, lucrătorii lui au strîns umbrela de terasă pe care au adus-o pe cîmp să dea senzația de confort și civilizație, adăpostindu-se în spatele unui zid ridicat din baloți de paie, la marginea solei.

Președintele C.A.P.-ului, Smochină Vasile e lingă combine. Împreună cu Tofan Ginel, inginerul-șef al C.A.P. Traian, și Ciubotaru Dumitru, șeful Fermei 2, au delimitat suprafețele de orz cu umiditate care se pretează la recoltat. Cele 7 combine înaintează cu viteza de 7 hectare pe zi. În trei zile, cele 160 de hectare de orz al C.A.P.-ului sînt mutate în bazele de recepție. Nu toate combinele merg una după alta, în brazdă, ci înaintează grupate, pe module de lucru, cîte trei. Un modul acoperă cam 100 ha. Primele trei combine despică lanul solei pe mijlocul său, celelalte

se vîd în altă extremitate a holdei. Fiecare combină e urmărită de o mașină care măsoară cantitatea de orz din buncărul combinei, din mers, să nu se întrerupă lucrul nici o clipă. Combinerii Ciocan Nicolae, Tăbăroiu Costel, Ciocan Ionel, Oprea Sandu și ceilalți vor coborî de pe mastodonții lor doar la ora mesei.

Bate un vînt puternic care la paiele din fața preselei de balotat și le împrășteie pe arie. Stănescu Radian, împuternicitul Consiliului, e prezent la fața locului, de dimineață pînă seara, între oameni: răspunde direct de tot ce se întîmplă în această parte de agricultură românească. Întreaga solă e funcționalizată într-un circuit de operații care e gîndit astfel încît să elibereze cît mai repede ogorul de „povara” lanului de orz și să-l redea circuitului germinativ în continuare. Cu cît orzul se recoltează mai devreme, cu cît se eliberează mai grăbnic terenul de paie și se seamănă porumbul mai repede, cu atît va fi recoltat mai devreme la toamnă. Dacă se seamănă acum porumb, cît încă pămîntul nu și-a pierdut umiditatea, el incolțește repede și în trei luni de zile, la sfîrșitul lui septembrie se poate culege aproape concomitent cu celălalt porumb, semănat în primăvară.

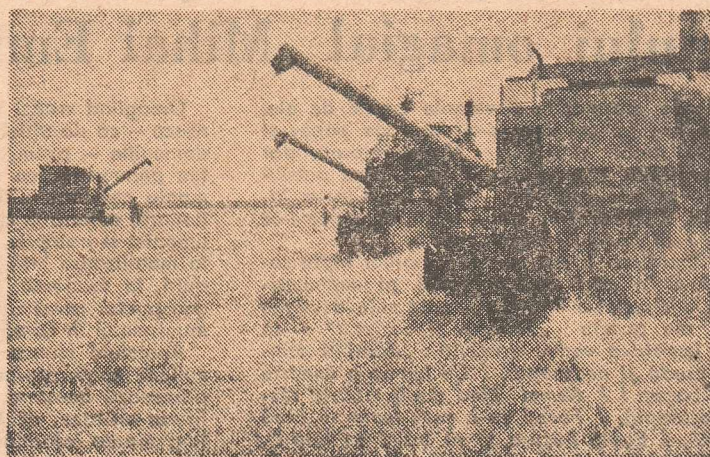
Mă despart greu de inginerul-șef al CUASC-ului, Nițu Horia și de economistul Enache Aurel, de toți ceilalți lucrători care fac din aria fermei C.A.P. Traian un pătura de hîrnicie și prosperitate. Sînt oameni învățați cu pămîntul, oameni care învață prin exemplul lor, pămîntu să rodească omeneste, vechine ca ogorul din această parte a țării să răspundă cu demnitate prezent în toate marii campanii ale agriculturii noastre.

ION ZUBAȘCU

După munca oamenilor

Zori de zi. Soarele imens și roșu se înalță încet, la orizont, pe deasupra valurilor aurii ale Cimpiei Române. Spicele se leagănă greoi sub povara pricinuită de roua dimineții. Corăbiile cimpiei, combinele, așteaptă la „tîrm” semnalul pentru ridicarea ancorei. Totul depinde de starea fizică a tîjei orzului înmuiată de ploile din ultimele zile. Ploi bune, foarte bune pentru recolta de griu și porumb de anul acesta. S-a așteptat puțin, s-a înțirziat cîteva zile cu recoltatul orzului, dar, oricum, natura a făcut dreptate după munca oamenilor. Orzul este frumos, cu bobul mare, se preconizează o recoltă bogată.

Pe la ora zece hîlstea cîmpului este spartă de un afluire puternic de motoare, la unison, ca un cor dărbătesc. Cele douăzeci și două de combine ale C.A.P.-ului Aprozi, din județul Călărași au părăsit locurile de parcare și au pornit cu toată viteza înainte, în lan. Umiditatea nu este ea chiar după lege, dar greutatea hectolitrică este bună. Cele cîteva procente în plus se reduc la

baza-siloz. Graba este mare pentru că și cultura a doua, ce va lua locul orzului și apoi al griului, să-și aște timpul de maturizare și al rostului său în preocupările cooperativelor, al întregii noastre agriculturi, așa cum o cer toate măsurile stabilite pentru o agricultură modernă. Cooperatorii de aici au recoltat pînă la 3 000 kg de porumb boabe la hectar, cultură dublă, în anii trecuți. O cantitate de furaje binevenită pentru sectorul lor zootehnic.

Cinci echipe de combine sînt pregătite încă de luni, de pe 5 iunie, de cînd au făcut cîteva probe de recoltare. Apoi au început ploile. Ne-am oprit. Vîneri după amiază am putut începe din plin secerișul, ne spune președintele C.A.P.-ului Năstase Cazan. Așa că astăzi și mîine, duminică, vom fi gata cu cele 150 ha, ce vor fi imediat pregătite să primească o nouă sămînță. Recoltarea, după cum vedeți, se face în întregime mecanizat, dar mai folosim și cîteva căruțe în care se adună, în saci, gozurile ce provin de la selecția a doua, fo-

losite în zootehnie. Într-o campanie însumăm șapte tone de asemenea pleavă pe care o amestecăm cu melasă, tîrîșe și combinată de la F.N.C., o hrană foarte potrivită pentru vite.

Atmosfera s-a încălzit. Mecanizatorii și-au intrat adînc în rosturile lor. Combinele forțotesc într-un aște-vino continuu. Pe unde trec, orzul dispăre răscundindu-se în bucurie. Nu iartă nici un spic. În urma lor presele de balotat și macurile aluncă asemănător unor șalupe de salvare, eliberînd terenul. Remorcile, scîrțîind sub povara recoltei, a bobelor aurii, au un traseu precis de la combine la baza-siloz, locul unde datorită se socoteste a fi implinită. La marginea lanului șefa de fermă vegetală, ingenera Victoria Pirvuleț, își trage o clipă sufletul, răcorîndu-se cu o cană de apă rece din sacua aflată aici la îndemîna oamenilor. Zîmbeste și o pornește mai departe, împreună cu inginerul mecanic de la S.M.A., Ionel Grigorescu, în miriște, în căutarea e-

ventualelor pierderi. Nu găseșc nimic. Deci mașinile funcționează corect. Mecanizatorii Dumitru Pavel și Ioan Neagoe se opresc cîteva minute să strîngă un surub. Deh! Așa sînt fiarele, se mai strică și ele cîteodată. Totul e să nu le lași să-și facă de cap. Mariana Puică și Floarea Radu așază la linie, pe platformă, baloții presăți în mersul mașinii. Pe combine. Ilie Zlate, Ion Nedu, Puică Năstase, printre fruntași. Cu presele de balotat se ocupă Dumitru Vlasceanu, Dobre Tucuru, Vasile Aprozianu, Gheorghe Ciurea și alții, cîte trei la o echipă.

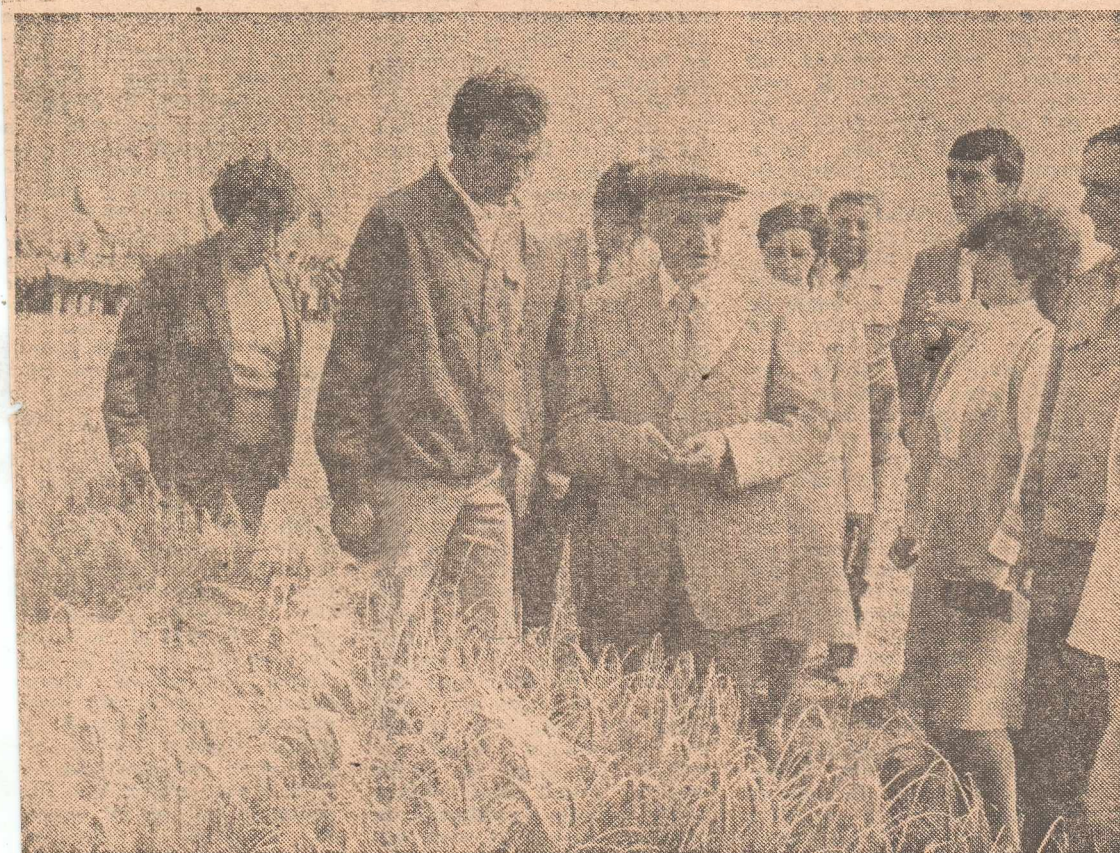
Inginerul șef al C.A.P.-ului, Virgil Preda, are însă o problemă ceva mai spinoasă astăzi. I s-au blocat cîteva mijloace de transport la Baza-siloz Budăști și se vede obligat să întrerupă recoltarea. Ne încercăm pe noi, care sîntem la doi pași, dar pe cei care vin de la douăzeci de kilometri, se gîndește el. La siloz, tehniciana Georgea Chirculescu, locuitoarea șefului de unitate, ne explică: „avem numai două buncăre în care reducăm umiditatea orzu-

lui, cu o capacitate de 400 t, iar unul a fost oprit astăzi din cauza unui cablu electric avariat. Acum s-a remediat (ora 12) însă oricum boabele alune greu pe igheab”. Luăm un chet de predare a mărșii. 27 — sosit ora 20, plecat ora 21. Deci un mijloc de transport blocat trei ore, și sînt tîch-chiar și cu patru ore. De minic se începe recoltarea la C.A.P.-urile Vasilași, Na Sohatu și I.A.S. Buchim. Momente și mai dificile. Și nu uităm că în curînd se trece la griu.

Primarul Ion Nicolae e preocupat și de hrana oamenilor ogoarelor care, în aceste momente de foc ale campaniei de vară, lucrează în schimb pretutindeni pentru ca, așa e s-a cerut, în trei zile, între recoltă de orz să fie în habare. Împreună cu președintele C.P.A.D.M.-ului au stat meniurile, iar în continuare tul s-a desfășurat normal, de ce nu și o bere rece la sfîrșitul programului, pentru doarea muncii lor.

VICTOR RĂDULESCU

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în mijlocul lucrătorilor de pe ogoare, în județe din sudul țării

În perioada în care ne aflăm, în fața oamenilor muncii din agricultură se află un volum mare de sarcini și lucrări, între care se detașează, prin importanța și complexitatea lor, lucrările privind stringerea, transportarea și depozitarea într-un timp cât mai scurt și fără pierderi a întregii recolte de vară — orz, grâu, legume, fructe și alte produse. Legat de aceasta, trebuie evidențiate măsurile luate de organele de partid și de organele agricole de specialitate, pe baza sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru a se asigura în fiecare județ organizarea temeinică a întregii activități și desfășurarea în cele mai bune condiții a lucrărilor din campania agricolă de vară. După cum este cunoscut, la recenta sedință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., unde a fost analizat și un Raport privind măsurile luate pentru buna desfășurare a campaniei agricole de vară, secretarul general al partidului a subliniat cerința ca Ministerul Agriculturii, organele agricole județene și unitățile agricole de stat și cooperatiste să acționeze energic, în spiritul măsurilor stabilite, pentru asigurarea condițiilor necesare începerii cât mai grabnic a recoltării orzului, pentru însămințarea neîntârziată a culturilor duble și succesive. La sedință a fost relevată atenția ce trebuie acordată transportării, recepționării și depozitării corespunzătoare a întregii producții, într-un timp cât mai scurt și fără pierderi.

Zilele acestea în județele din sudul țării a început recoltarea orzului, fapt care a marcat începerea campaniei agricole de vară. Lanurile de orz, de grâu, ca și celelalte culturi, arată că producțiile sînt foarte bune, premisă sigură pentru creșterea bunăstării oamenilor muncii, pentru ridicarea nivelului lor de trai. Puternic stimulați de hotărârile stabilite în amintita sedință a Comitetului Politic Executiv, de indicațiile și îndemnurile adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, lucrătorii ogoarelor și-au concentrat eforturile pentru realizarea obiectivelor stabilite: stringerea în cât mai scurt timp și fără pierderi a recoltei de cereale păioase, transportarea și depozitarea acestora în cele mai bune condiții, eliberarea terenurilor și executarea arăturilor, însămințarea culturilor duble. În această atmosferă însuflețită au avut loc, zilele acestea, întâlnirile de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu oamenii muncii din unități agricole de stat și cooperatiste din Sectorul agricol Ilfov, din județele Ialomița, Călărași, Giurgiu, Teleorman, Olt și Dolj. Pe itinerarul acestor vizite au fost înscrise C.A.P. Gruiu, C.A.P. Miloșești, I.A.S. Slobozia, C.A.P. Drăgoș-Vodă, C.A.P. Gurbănești, C.A.P. Greaca, C.A.P. Mihai Bravu, din cadrul Consiliului Unic Agroindustrial de Stat și Cooperatist Băneasa; I.A.S. Adunații-Copăceni, C.A.P. Drăgănești-Vlașca, I.A.S. Alexandria, C.A.P. Furculești,

C.A.P. Măldăeni, C.A.P. Crimpoia, I.A.S. Brebeni, I.A.S. Sgarcea și C.A.P. Băilești. Întîmpinat pretutindeni cu aleasă dragoste și multă însuflețire, cu flori și cuvinte de mulțumire de către toți lucrătorii ogoarelor, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost informat de către primii secretari ai județelor asupra modului în care au fost organizate lucrările campaniei de recoltare a orzului, a producțiilor obținute, precum și asupra mobilizării tuturor forțelor mecanice și umane, pentru urgentarea arăturilor și semănatului culturilor duble, a tuturor lucrărilor agricole de sezon.

În fiecare din unitățile vizitate a avut loc un fructuos dialog de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu factorii de conducere, cu lucrătorii ogoarelor, cu specialiștii, axat pe principalele probleme ale campaniei agricole de vară: utilizarea optimă a mijloacelor mecanice și a forței de muncă, crearea tuturor condițiilor pentru stringerea și punerea la adăpost a întregii recolte, eliberarea imediată a terenurilor de pe care s-au recoltat păioasele și trecerea la aratul și semănatul celei de-a doua culturi, asigurarea unei producții cât mai mari de legume, executarea corespunzătoare a lucrărilor de întreținere, inclusiv irigarea, la culturile prășitoare. Examinînd la fața locului realitățile din fiecare unitate vizitată, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut Ministerului Agriculturii, conducătorilor județelor și unităților agricole să ia măsuri pentru ocrotirea sănătății pămîntului, reducerea dozelor de produse chimice, alegerea pentru fiecare cultură în parte de soluri timpurii; pentru stringerea neîntârziată și transportarea fără pierderi a întregii recolte. Secretarul general al partidului a recomandat, de asemenea, să se acorde drepturile în produse convenite țărănilor cooperatori și, mai ales, asigurarea în fiecare unitate, la fiecare cultură, a densităților optime a plantelor la hectar, cale principală de obținere a unor producții mari, a unor venituri mari, a unei aprovizionări a populației.

Secretarul general al partidului a cerut oamenilor muncii de pe ogoare să-și intensifice eforturile în direcția sporirii continue a recoltelor, să facă totul pentru obținerea unor producții agricole cât mai mari, avînd în vedere că recoltele bogate, la toate culturile, constituie singura cale prin care țărănimile își poate spori contribuția la creșterea bunăstării întregului popor.

Pentru lucrătorii ogoarelor din unitățile vizitate, ca și pentru întreaga noastră țărănimă, orientările și indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu constituie un îndreptar prețios în activitatea lor de zi cu zi, mobilizîndu-i pentru înfăptuirea la timp și de cea mai bună calitate a tuturor lucrărilor agricole din această perioadă.

UNICUL PROPRIETAR: POPORUL MUNCITOR

S-au împlinit 41 de ani de cind — la 11 iunie 1948 —, sub conducerea Partidului Comunist Român, s-a împlinit actul revoluționar al naționalizării industriei, băncilor, transporturilor, a altor mijloace de producție care — așa cum aprecia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea prezentată la marele forum democratic din noiembrie 1988 — a dus la lichidarea proprietății capitaliste din aceste ramuri și a pus bazele dezvoltării socialiste a economiei românești, ale formării proprietății comune a întregului popor. Prin acest act de importanță istorică fundamentală s-a trecut la împlinirea revoluției socialiste în România — un proces amplu, complex și dinamic care a cuprins toate articulațiile vieții politice, economice, sociale și spirituale a țării. Iar dacă acum, după 41 de ani, revedem drumul parcurs, concluzia care se degajă este una singură: toate transformările revoluționare produse de-a lungul acestor ani în diverse ramuri sau domenii de activitate, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., toate împlinirile mărețe obținute de poporul român, sub conducerea clarvăzătoare a partidului, au fost determinate într-un fel sau altul de condiția sine qua non a socialismului — proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, întărirea și dezvoltarea continuă a acesteia. Argumentele ni le oferă înseși realitățile de ieri și de azi ale țării.

Să ne amintim, deci. Din punct de vedere economic, România anilor imediat postbelici era o țară slab dezvoltată, predominant agrară (80 la sută din populația activă lucra în această ramură, practicînd însă o agricultură cu randament scăzut). Industria existentă pe atunci era total necompetitivă, preponderent fiind ramurile extractive sau cele cu grad redus de prelucrare. Azi, odată cu apropierea de sfîrșitul celui de-al optulea cincinal, România pășește în rîndul țărilor mediu dezvoltate, situîndu-se însă, din punct de vedere al producției la unele produse importante, la nivelul unor țări puternic dezvoltate. Cifrele vorbesc grăitor despre acest salt fără precedent. În comparație cu 1945, producția industrială a crescut de 128 ori, ritmurile mai înalte caracterizînd industriile moderne, precum chimia și construcțiile de mașini, în cadrul cărora s-au dezvoltat cu pondere subramurile de vîrf, purtătoare de progres tehnic: industria de mașini unelte și utilaj tehnologic, petrochimia și chimia de sinteză fină, mecanica fină, electrotehnica și electronica. La rîndul ei, producția agricolă a crescut de peste 9 ori, în condițiile în care ponderea populației ocupate în agricultură s-a redus la sub 30 la sută. Venitul național a crescut de peste 36 de ori iar fondul de

retribuție generală de circa 75 ori, atestînd efectele dezvoltării generale a economiei în planul bunăstării oamenilor muncii.

Dar ceea ce trebuie evidențiat cu deosebire este faptul că 80 la sută din toate aceste creșteri s-au realizat în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului cînd, prin contribuția hotărîtoare și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost elaborată, continuu perfecționată și sistematic împlinită o nouă politică de dezvoltare economico-socială a țării, care a așezat în centrul ei efortul propriu, creator al întregului popor, proprietatea socialistă ca temelie solidă și durabilă a tuturor transformărilor calitative gîndite și realizate în sfera forțelor de producție și a relațiilor de producție. Și din nou realitățile vorbesc în chip grăitor.

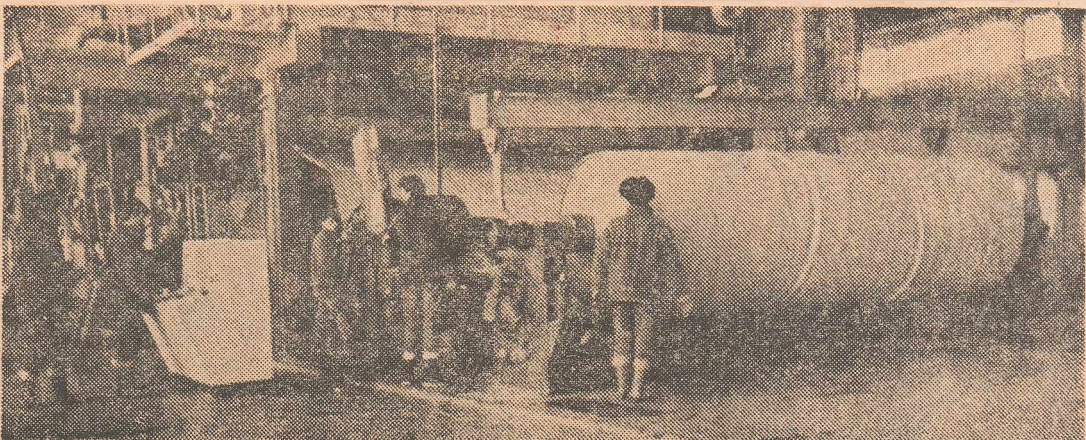
Încă din anii imediat următori actului naționalizării, a fost posibilă trecerea la conducerea unitară, pe baza planului național unic, a economiei naționale. Aceasta a permis concentrarea resurselor și eforturilor pe direcțiile de interes major ale fiecărei etape. Una dintre cele mai importante a fost, fără îndoială, împlinirea procesului de industrializare — la început în forme extensive, apoi, în ultimele două decenii, în forme predominant intensive — pe baza unui amplu efort investițional care a făcut ca de la an la an să se dezvolte puternic proprietatea socialistă. Totodată, după Congresul al IX-lea al partidului, noua concepție privind dezvoltarea economico-socială a țării a determinat, pe baza întăririi proprietății socialiste, restabilirea rolului agriculturii ca ramură de vîrf a economiei naționale, reducerea decalajelor existente între nivelele de dezvoltare economico-socială a județelor țării, afirmarea puternică a științei, învățămîntului și culturii ca factori de progres economico-social.

Dar, abia după Congresul al IX-lea al partidului, sistemul conducerii unitare a economiei naționale a încorporat în mod organic, la toate nivelele, un cuprinzător sistem al democrației muncitorești-revoluționare care a conferit oamenilor muncii — în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari — o dimensiune participativă activă, responsabilă la dezbaterile tuturor problemelor, la luarea și împlinirea tuturor hotărîrilor care privesc dezvoltarea economico-socială a unităților în care își desfășoară activitatea, a localităților și județelor în care trăiesc și muncesc, a economiei naționale în ansamblu. În strînsă legătură cu acest proces de promovare largă a formelor democratice de conducere, a fost introdus și perfecționat continuu noul meca-

(Continuare în pag. 7)

VIRGIL SIMION ■

AVUȚIA ȚĂRII,

A împlinit 50 de ani și probabil arată exact vîrsta pe care o are. Dar anul trecut, s-ar putea spune, a avut țări de-a lua viața de la capăt. Ca director al acestui colos industrial din marginea Brăilei, n-ar fi putut zice că intră pe un teren necunoscut. În '63 după absolvirea facultății, a fost repartizat să lucreze chiar aici la Combinatul de fibre artificiale, celuloză și hîrtie, unde cu vremea ajunsese inginer-șef. Apoi, mai mulți ani a lucrat la institutul de specialitate, aflat tot la Brăila, și a cărui misiune este cercetarea și proiectarea în aceleași domenii ale fibrelor artificiale, celulozei, hîrtiei. Deci în ianuarie '88, cînd a fost numit director al combinatului, inginerul Adrian Murgoci nu venea într-o lume care să nu-i fie familiară. Problema era însă alta. Și iată ce ne spune, în această privință, secretarul adjunct al Comitetului de partid pe combinat, Vasile Cîncu: „1987 fusese un an mai greu pentru noi. Nu ne făceam planul și asta avea consecințe și asupra retribuției oamenilor. S-o spunem drept: lucram în pierdere“.

Cînd o astfel de unitate industrială ajunge să lucreze în pierdere, impresia este aceea că Dunărea începe să curgă invers. Dar cînd ea realizează beneficii substanțiale, faptul ni se pare firesc. Ținînd seama de condițiile date, de realitatea că a fost nevoie de o redresare a activității generale a combinatului, faptul acesta nu poate să nu reprezinte însă și o surpriză peste care nu se poate trece ușor. „Combinatul nostru, spune la rîndul ei inginerul Rodica Bumbu, șefa biroului tehnic, este într-adevăr un colos industrial, abia îl poți cuprinde cu privirea, iar ca să-l poți cuprinde și cu ochii minții, ca să zic așa, adică pentru a cunoaște toate articulațiile tehnice ale acestor fabrici și instalații, trebuie să fii un bun specialist. Dar eficiența acestei alcătuirii tehnice atît de complexe poate fi exprimată, cît se poate de simplu, prin cîteva cifre. Iată așadar cîteva cifre a căror comparare are pentru noi semnificația unui drum pierdut la un moment dat și regăsit apoi. În 1985 nu înregistrăm nici un beneficiu, cheltuielile totale la 1000 de lei producție marfă se ridicau la 1162 de lei. În '88, ele au scăzut la 989, iar în acest an, ele se reduc la aproape 900 de lei. Anul trecut am reușit să înregistrăm beneficii iar volumul acestora va fi, în acest an, de 11 ori mai mare decît cel din 1988. Cît privește volumul producției pentru export, el crește în acest an de trei ori față de anul trecut. Într-adevăr, ceva s-a întîmplat aici, la noi, în munca noastră, atmosfera e alta, munca noastră are alt preț și alt spor“.

Cu începere din ianuarie '88, combinatul întreg, s-ar

putea spune, a luat viața de la capăt. Ingerul Adrian Murgoci își amintește: „O problemă de rezolvat a fost instituirea disciplinei tehnologice, respectarea regulementelor de funcționare a instalațiilor. În legătură cu asta, în colaborare cu comitetul de partid și cu comitetul sindicatului s-a pornit o adevărată campanie pentru întărirea disciplinei și, cînd a fost cazul, popularizarea și discutarea colectivă a abaterilor. Altă problemă care se impunea a fost punerea la treabă a inginerilor. Avem aici o armată de ingineri, vreo 500 la număr, specialiști în multe domenii, mecanici, chimiști, electroniști, și toți acești oameni au fost rugați să vină cu idei noi în slujba producției, să colaboreze în acest spirit, să iasă din atmosfera de letargie și comoditate în care se complăceau unii, în timp ce alții trăgeau ca racul, broasca și cu știuca din fabulă. Pe lîngă tehnicienii, au fost chemați să-și facă datoria, să-și dovedească real-punte competența, cei 44 de

Din nou în competiție

economiști din combinat. Astea erau problemele de ordin organizatoric, și între ele aș mai aminti de reverificarea sistemului de retribuție în acord. Personalul tehnologic era plătit în acord direct iar cei de la întreținere erau plătiți după o medie, nu într-un amănunte, dar criteriile de apreciere a muncii lor erau mai complicate. Am înființat echipe mixte de operare-întreținere, cu un sistem comun de plată în acord, și rezultatele au fost cît se poate de bune. Cît privește aspectele tehnice, aș aminti în primul rînd despre creșterea indicilor de utilizare a instalațiilor. S-a pornit la o inventariere a problemelor și s-a constatat că unele instalații erau reparate neglijent, după sistemul a tot felul de circpe, ceea ce ducea la numeroase întreruperi în funcționare și, cîteodată, chiar la avarii. O instalație cum este cea de semiceluloză nu mai funcționa deloc, și asta se întîmplea nu de-o lună sau două, ci de cîteva ani, mai exact din 1984. Prin repunerea în funcțiune a acestei instalații am ajuns să avem materie primă suplimentară pentru creșterea producției de cartoane. În același scop, am început să recuperăm refuzurile de la sortarea celulozei, care înainte se aruncau la

gunoi. Am pus în funcțiune două instalații de acest tip și fabricația de cartoane a crescut, într-adevăr, foarte mult. Aceste instalații reprezintă o noutate, în țară, și tocmai de aceea am cerut specialiștilor noștri să întocmească dosarul a ceea ce ar fi cu siguranță o inovație, să nu zic mai mult, dar iată că n-au făcut nimic pînă acum în privința asta, de unde se vede că mai avem destule probleme de rezolvat“.

În 1988, în cadrul combinatului au fost aplicate aproape 100 de măsuri tehnice organizatorice a căror eficiență economică a reprezentat un spor de producție marfă în valoare de 1 miliard și 322 milioane de lei. Pentru acest an se apreciază ca fiind sigură creșterea volumului de producție al combinatului cu încă o jumătate de miliard și aceeași creștere e avută în vedere și pentru anul viitor. Dar și mai important este că ritmurile în care crește producția marfă nu exprimă nicidecum o mentalitate, să-l zicem așa, cantitativistă, de-a produce cît mai mult, ci ele sînt efectul strădaniei de-a asigura în primul rînd calitatea producției. Pornind de la eficiența măsurilor de modernizare asupra consumurilor de materii prime și materiale, interlocutorii noștri ne spun că norma de consum pentru fabricarea unei tone de celuloză chimică a scăzut de la 260 kilograme săruri sodice, în 1985, la 238 kilograme în acest an. În același timp, pentru fabricarea unei tone de celofibră, norma de consum a scăzut de la 1130 kilograme celuloză chimică la 1065 kilograme. Că s-au redus aceste consumuri, e limpede, dar au avut aceste reduceri consecințe nedorite asupra calității produselor? Dimpotrivă, ni se spune, și iată cîteva exemple: la celuloza chimică pentru celofibră, ponderea producției de calitate superioară a crescut de la 11,7 la 75,4 la sută. La celofibra tip bumbac, producția de calitate superioară a crescut și ea, în procent, de la 58 la 81,2 la sută. Iar creșterea procentuală a producției aparținînd unor clase superioare de calitate a avut drept urmare, cum spuneam, și sporirea substanțială a livrărilor la export. Și ar fi de reținut, în această privință, că exportînd pentru mai bine de 30 de beneficiari din 14 țări combinatul a reușit, totodată să obțină sporuri însemnate la prețurile cu care și-a contractat produsele: față de 1985, bunăoară, în acest an sporul de preț al celofibre bumbac este de 208 la sută pentru fire mătase viscoz și de 160 la sută. Exemplele de acest fel pot fi în multitudine, desigur. Dar ele nu face decît să confirme, și rînd, același adevăr bine știut acum de toți cei ce lucrează în combinat: combinat acesta și-a regăsit drumul.

D. ELIADE

ÎN MÎINI DE BUNI GOSPODARI

EXPORTUL — PRIORITATE A FIECĂREI ZILE

Să faci produse care se vînd singure

Față de perioada corespunzătoare anului trecut, **Întreprinderea de fire și fibre poliamidice din Roman** și-a dublat, în anul 1989, livrările la export. Iată o constatare, o frază simplă pe care, să recunoaștem, nu oricine o poate rosti. Directorul întreprinderii, inginerul Mihai Zachia, este absolut convins de un singur lucru: trebuie să produci lucruri mereu noi, de calitate superioară, mai repede, mai ieftin. Apoi, vin ele și contractele, orice beneficiar este interesat să cumpere. Așa se face că au apărut parteneri noi, câ mulți dintre beneficiarii de anul trecut și-au majorat cererile pentru 1990. Sigur, ca producător nu poți ignora interesul general; nu e totul să exporti produse care sînt, practic, doar semifabricate. De aceea, atingerea unui grad cît mai avansat de prelucrare rămîne obiectivul prioritar. După cum nu poate fi ignorată nici producția destinată pieței interne, mai ales în condițiile cînd aceasta, prin industria textilă, ajunge din nou la export. Diversificarea gamei sortimentale, înnoirea producției se realizează „din mers”, chiar cu un ușor avans, pentru că nu trebuie doar să răspunzi cererilor beneficiarilor, ci să le și anticipezi. În ultimii 5 ani, structura exportului s-a schimbat în procent de 100 la sută. Dacă, acum un cincinal, se mai exportau granule poliamidice (practic, materie primă pentru fire), acum peste 95 la sută din produsele exportate sînt fire textile și tehnice cu caracteristici superioare, ceea ce a făcut ca să se dubleze gradul de valorificare a tonei de produs. Produsele de calitate extra și a I-a reprezentă, acum, 95 la sută din produc-

ție, față de circa 10 la sută cu cinci ani în urmă.

Sigur, aceste realizări n-au venit de la sine. Ca să ai o producție de export bună, trebuie să ai, pur și simplu, o producție bună. Adică să ai oamenii care știu să muncească bine, care au idei, care nu sînt timorați de inevitabila competiție cu cele mai bune firme din lume. Pentru că produse competitive înseamnă, mai întîi, oameni competitivi. Una dintre cele mai grozave idei, îmi spunea inginerul Maria Țibulcă, șefa secției cord și fire tehnice, a fost aceea a reorganizării fluxului tehnologic. Ea aparține unui colectiv condus de subinginerul Vasile Bețeanu și a determinat schimbări importante în producție, pe care proiectantul nu le gîndise. Nu e nici un an de cînd productivitatea muncii a fost aproape dublată. Și prin mărirea numărului de posturi pe mașini (capacitatea proiectată a sporit cu circa 30 la sută), a crescut productivitatea, s-a redus consumul energetic dar, mai ales, a crescut calitatea produsului, prin omogenizarea firelor. Economii importante, concomitent cu creșterea gradului de protecție, a produsului, s-au obținut prin îmbunătățirea ambalajului. O idee chiar a directorului întreprinderii (care, în discuția pe care am purtat-o, „uitase” să se menționeze și pe sine), preluată și aplicată de inginerul Vasile Minuț, subinginerul Bețeanu, muncitorii Constantin Calancea și Vasile Mosneguțu a dus la scăderea costului ambalajului de la 1500 lei/tonă produs la numai 300 lei. Și perfecționarea organizării muncii se „integrează” în produs: muncitorii care lucrează pe mașinile destinate

producției de export realizează un serios autocontrol, urmat de cel al șefului de formație, și evident, de cel al C.T.C.-ului; prelucrătorul care deservește mașina colaborează direct cu lăcătușul de întreținere; în general, nimeni nu mai stă pentru că mașina stă — oamenii vin cu idei de modernizare, de rezolvare a problemelor legate de utilajul exploatat, își reglează singuri mașina.

Subinginerul Vasile Bețeanu a lucrat un deceniu la Săvinești. Aici trebuia făcut altceva, chiar mai bun. Prima afirmare a unității din Roman însemna, la început, produse la fel de bune ca ale celor mai „vechi”. Și s-au făcut. Apoi, trebuiau produse și mai bune, chiar unicat. Recent, un partener extern a solicitat fire dublu multiplicat și răsucite, pe care nu le face nimeni în țară și nici alți producători din lume nu erau incințați să le producă, pentru că asta însemna muncă, schimbare de tehnologie, modificări și adaptări ale utilajelor. Și totuși, cei de la Roman s-au încumetat. A fost cea mai mare experiență a atelierului de fire tehnice pe care-l conduce subinginerul

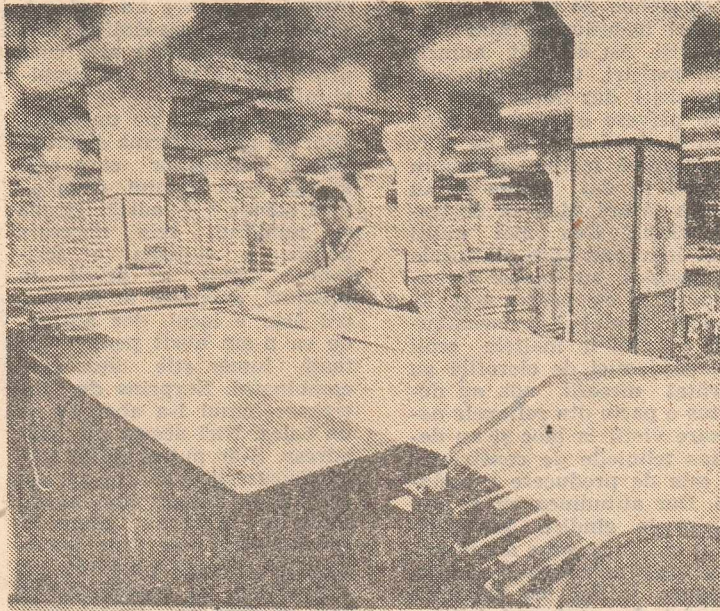
Bețeanu. Firele au fost realizate în termen și de calitate ireproșabilă, partenerul e mulțumit, mai mult ca sigur că data viitoare va ști exact cui să se adreseze. Preocupări actuale? Să se obțină bobine de 10—12 kg (acum se mai practică formate mici, de circa trei kilograme) care, fiind uzuale pe plan internațional, vor însemna mai puțin ambalaj, mai puțină manoperă.

Și inginerul Cristian Maxim, șeful secției fir-fibră, a pornit de la „obsesia” realizării a altceva față de ce se făcea la Săvinești. Exportul a început aici acum un deceniu, cînd se livrau cantități măsurate în tone. Acum se livrează sute de tone, nemaisocotînd exportul indirect prin industria textilă. Se produc fire textile pentru țesătorii și tricoterii, fibre scurte înlocuitoare de lînă și bumbac și granule pentru injecție. Au apărut fire de finețe pentru lenjerie (primele încercări sînt încurajatoare) și s-a trecut la producția fibrei poliamidice tip lînă. Se lucrează și la mătase, poliamidică. Firele textile lucrase de la Săvinești sînt foarte bune (și apreciate ca atare în lume), dar sînt la

fel de bune ca acelea de la Roman. Se produc fire textile profilate, în special pentru îmbrăcăminte sportivă, fibre profilate, unele dintre ele unicate în economie (cele tip bumbac, cele pentru țesături în amestec cu lînă sau suport pentru pielea sintetică). Nici acest salt nu s-a realizat doar pentru că „trebuia”. Instalațiile de filare, profilate inițial pentru fire de finețe medie, au fost transformate pentru fire cu finețe superioară, păstrîndu-și celelalte performanțe. Ingera Mihaela Patriciu (dar și directorul întreprinderii și șeful de secție) a lucrat la aceste modificări. Modificarea tehnologică de la filare a trebuit continuată și la prelucrarea textilă, deci s-au transformat unele mașini de etirat în mașini de etirare-rotosetare, și asta chiar cu oamenii întreprinderii, adică inginerul Maxim, maestrul mecanic Ștefan Iovoai și inginerul Șerban Pătrăuceanu. Acum, antrenînd și generația „mai tînără” de specialiști, se lucrează pentru realizarea unei mașini de dublat și răsucit, spre a realiza deodată două operații. Și noutățile înseamnă tot inventivitatea oamenilor. Iată, sînt în producție fire cu lumen și fire colorate. Inginerul Doina Constantinescu și Mihaela Patriciu, în colaborare cu beneficiarul, întreprinderea de tricotaje și perdele Pașcani (unul dintre marii exportatori din această ramură), au pus la punct fabricarea firelor textile poliamidice colorate în masă. Ca perspectivă, se profilează o noutate pe plan mondial — fabricarea fibrelor bicomponente.

Nu e, sigur, ușor să realizezi contracte avantajoase pentru exportul produselor industriale. Dar prima condiție pentru a obține astfel de contracte e realizarea unor produse care, prin calitatea și noutatea lor, „se vînd singure”. Aceasta e sarcina de capăt a producătorului și cei de la I.F.F.P. Roman au înțeles bine acest lucru.

CONSTANTIN DUMITRU

Chiar dacă pădurea e încă destul de mare încît să te poți rătăci prin ea, lemnul nu se găsește pe toate cărările și oamenii au avut să descopere că și în acest caz e mai înțelept să măsoară de două ori și să chibzuiești bine înainte de a tăia o dată. În industria mobilei, apariția plăcilor care înlocuiesc cheresteaua n-a făcut decît să arate că spiritul de economie trebuie dovedit atît timp cît mai ai ce economisi. Astfel de plăci care înlocuiau lemnul masiv au apărut la noi în țară spre sfîrșitul anilor '50. În lume, ele își făcuseră apariția cu vreo 20 de ani mai înainte. De atunci, pe măsură ce lemnul a ajuns să fie, tot mai mult, un material de preț, oamenii de meserie n-au încetat să caute soluții pentru a răspunde unei cerințe inevitabile și simple de înțeles: că fiecare casă trebuie să-și aibă mobila ei. O astfel de soluție a fost și este așa-numita placă aglomerată din fibre. Cum ne spune inginerul Constantin Pascu, directorul Combinatului de prelucrare a lemnului din Focșani, aceasta reprezintă într-adevăr o idee de felul celor care dau certitudinea că rezolvă o problemă. În cadrul combinatului există chiar o fabrică de plăci aglomerate din fibră. În treacăt fie zis, ea asigură 40 la sută din producția realizată de întregul combinat și importanța ei poate fi sesizată per-

fect din ceea ce ne spune inginerul Stan Puiu, omul care răspunde de această fabrică și știe despre ea chiar totul: „Plăcile aglomerate din fibră sînt ultima nădejde, ca să zic așa, în strădania noastră de a valorifica integral masa lemnosă. Ele nu trebuie confundate însă cu plăcile aglomerate din lemn, cu așa-numitul PAL în a cărui compoziție intră și așchii de lemn. Desigur, PAL-ul e un material

la prelucrarea mobilei și a cherestelei. Și trăim cu convingerea că e important ceea ce facem, pentru că nu trebuie uitat: penuria de lemn e foarte accentuată pe piața mondială și nu e un secret pentru nimeni că foarte multe fabrici de mobilă, din lumea largă, au fost închise. Nu sînt mulți, în lume, care fabrică astfel de plăci și satisfacția noastră este de-a fi găsit un mijloc să folosim, astfel, o

plăci, ajunge să spunem că ele sînt folosite și ca material de construcție”.

Fabrica, mai aflăm, are o poveste a ei” și iată ce ne spune în continuare inginerul Stan Puiu: „Trăiesc în fabrica asta de 20 de ani. Atunci cînd am construit-o, împreună cu o firmă străină, plăcile din fibră erau o noutate pe plan mondial, ca și utilajele pentru fabricarea lor. Așa se explică de ce au apărut pro-

bilitate al lemnului. Dar pînă la urmă am reușit să punem fabrica asta pe picioare și e important, zic eu, ce-am reușit noi aici, pentru că viitorul nu este să ne întoarcem la lemnul masiv. Viitorul este al acestui produs produs pentru fabricarea căruia se poate folosi orice surcică. Asta este direcția în care merge industria mobilei în toată lumea”.

Producția fabricii de plăci din fibră e de 5 milioane de metri pătrați pe lună. „Aproape jumătate din ce producem, mai zice inginerul Stan Puiu, la calea exportului. Dacă ținem cont că în urmă cu cîțiva ani livram la extern doar 5 la sută din totalul producției, e limpede că exportul a crescut de-atunci încoace de vreo 10 ori. Cealaltă jumătate din producția fabricii o livrăm unor întreprinderi de mobilă din țară, care la rîndul lor produc pentru export. Cel ce lucrează în industria mobilei cunosc prea bine avantajele acestor plăci din fibră: în prelucrarea lor fluxul tehnologic este mai scurt, nu mai este nevoie să fie furnizate, nu mai e necesară atîta manoperă. Deci avantajele există atît pentru cumpărător, cum arătăm, dar și pentru cel care face mobila. De aceea, magazia noastră e aproape goală, deși fabrica merge în plin”.

D. CONSTANTINESCU

La fel de frumos, dar mai ieftin

care s-a impus mai de mult și rămîne o soluție valabilă în continuare, dar prin fabricarea acestor plăci din fibră, despre care vorbim aici, s-a făcut un pas mai departe, s-a făcut chiar ultimul pas pentru valorificarea superioară a lemnului. Așa cum din pulberea metalică se produc prin metoda sinterizării, deci în condiții speciale de presiune și temperatură, piese de diferite forme și mărimi, în fabricarea plăcilor de acest tip se pleacă de la praful de lemn, de la ceea ce rezultă din măcinarea unei materii lemnosă ce nu și-ar fi putut găsi, altfel, nici o utilizare industrială. Folosim tot ce rămîne de la operațiunile de curățire a pădurilor sau deșeurile de

materie primă de calitate inferioară”.

Dacă materia primă este așa, produsul de ce calitate poate fi? „Cu siguranță el este de foarte bună calitate și este foarte bine primit, ne răspunde inginerul Stan Puiu. Oricine a observat că de mai mult timp mobila se face în general cu colțuri drepte, în unghiuri drepte. De ce? Pentru că PAL-ul nu se poate lucra decît în felul acesta. Dar plăcile din fibră pot fi lucrate în orice forme geometrice dorim, nu doar în linii drepte, și asta înseamnă că mobila este mai plăcută, ca aspect ea se poate compara într-un tot, dacă vrei, cu mobila făcută din cherestea. Cît privește rezistența acestor

bleme, la recepție, și de ce firma străină a trebuit să plătească niște despăgubiri pentru utilajele pe care le livrase. Pe scurt, fabrica n-a putut fi dată în funcțiune. Or, ca s-o aducem în punctul unde ne găsim astăzi, eu zic că a fost un merit al colectivului nostru, fiindcă puteam s-o lăsăm baltă și să ne vedem de alte treburi. Chiar dacă la un moment dat a fost cea mai mare fabrică de acest fel din Europa, am luat-o bucată cu bucată, metru cu metru, utilaj cu utilaj, aducînd de-a lungul anilor mii de îmbunătățiri. Ba ieșea praf în loc de placă, ba ieșeau flăcări. Pentru că praful de lemn, se știe, este exploziv, și noi lucrăm aici cu temperaturi peste punctul de inflama-

Focul viu al metalului incandescent...

Stă lumea la ferestre și în balcoane privind cu nesaț și nostalgie orizontul. În spatele lor — fluviul, galben încă, încărcat cu milurile fine de primăvară, clipocind în maluri și bordaje și respirând amărui prin plămîinii plîngători ai săleilor îmbătrînite. Ca dintr-o colonie adusă de apă, oamenii scrutează depărtările cîmpiei. E o plăcere aproape fiziologică. Așteaptă ceva de la acest orizont din care au răsărit și ei. Un semn, o umbră, un sunet, o lumină. Și de fiecare dată cînd au cîteva clipe de răgaz, se rezează de marginile balcoanelor sau de pervazuri și tot privesc și privesc de nu se mai satură și își aduc aminte. Cîmpia în care s-au născut, care le cîntă în buletin, întinderea ei nesfîrșită, cu valuri verzi și pete întunecate de salcîmi adîind foșnete de drapel al tîndreții, năuceala soarelui proptit în cumpăna zilei, verile ca niște continente ale uscăciunii, primăverile ca niște animale borfoase pregătite să nască și toamnele cu samare burdușite de chihlimbar, mereu alta, ispitind ca un covor zburător și gata să strecoare seve și lacrimi la rădăcina oricărui gînd care crește din copilărie. Oriunde s-ar duce, sunetul acesta parșiv și amețitor le-ar gîdila urechile și le-ar coplesi sufletele. Iar aici, la marginea ei, cu spatele la fluviu, ispitele cîmpiei sînt zilnice și ei o aud și noaptea în somn și dimineată cînd pornesc spre slujbe și seara, cînd se așază la masă și din felul în care o privesc își dai seama că din cîmpie vin și tot acolo sufletul lor se întoarce de fiecare dată cînd gîndurile alunecă pe dinții mărunti ai îndoielilor. Undeva departe, dincolo de fîntîni și salcîmi tanțoși sub aripile cărora casele se ascund ca niște pui speriați, mai au un văr sau un tată bătrîn, o măicuță și un ungher, un tufiș sau un arbust mai înalt decît tatăl stejarilor. N-au sîcolit în colegii celebre, nu sînt îndopați cu toate normele de a trăi ca într-un manual de curte, nu s-au aventurat pe mare și nu au visat să descopere lumi noi. De cum și-au îndreptat fața spre oraș au dobîndit o stinghereală înexplicabilă. Orașul li s-a părut o cetate închisă, chiar dacă acești Călărași erau doar o localitate adormită, ca un cartier general de pensionari, cu oameni care trăiau bucurii mici. Mai un drum prin baltă, mai un pește, o poveste cu vecinul, mai o secetă, mai o viitură alcătuiau marile evenimente al unei vieți. De altfel, ani la rînd în afară de hîrtie, oamenii n-au avut altă îndeletnicire care să le dea măsura. Hîrtia, conviețuirea cu fluviul și ochiadele cîmpiei dădeau specificul locului. Cînd au avut curaj să pornească spre Călărași mulți au

făcut-o sub imboldul reclamelor publicate prin ziare, auzite la radio sau difuzate de televiziune. Instituția cutare angajează muncitori pentru... sau școlarizează elevi pentru... cazarea în cămine, masa la cantină... și îndemnați de părinți și însoțiți de cîte o rudă ajunsă înaintea lor în cine știe ce instituție mai de vază au descins aici, păstrînd în ochi și pe față uriașe semne de mirare și înțrebări nedesluite decît de ei înșiși. Au devenit muncitori, maiștri, tehnicieni sau specialiști, dar după felul în care privesc orizontul, după ochi și după mîinile lor care se scarpină mereu deasupra urechii îți dai seama că au rămas țărani pînă la obșcucul sfîrșit. Cea mai mulți s-au îndreptat spre platforma siderurgică, au înțeles că acolo va fi loc pentru toți. Ei, oțelarii griului și ai porumbului, crescuți la înalte școli ale academiei de clorofilă au învățat meserii noi, au deprins o parte din reflexele necesare vieții la bloc și au deprins tehnicile de construcție și cele de producere a oțelului. Dar atitudinea lor și mecanismele gîndirii au continuat să funcționeze după aceleași legi imprimate de o conviețuire intimă cu misterele cîmpiei. În infernul halelor de la oțelărie, în loc să pună mîna pe telefon și să ceară amănunte tehnice pentru o anumită situație, fluieră în degete sau își leagă cascheta albă deasupra capului pînă cînd sînt observați de cel avertizat și apoi bat în pumnul ca doi copii care își fac în ciudă și asta înseamnă că problema este de ordin mecanic, își apropiere degetele arătătoare într-un gest simplu care vrea să spună că încurcătura e de natură electrică sau se bat cu palma pe umărul celălalt, semn că ar fi nevoie de șeful de schimb și cînd partea tehnică nu reclamează nici o discuție de urgență, îi vezi cum își scot căștile albe de protecție, își șterg fruntea scinteind sub adierile focului, își lasă capul pe spate și duc degetul mare spre buzele uscate, de parcă ar striga după apă. Și în acest limbaj figurat e ceva din reflexul omului obișnuit cu depărtările Bărăganului. Sigur, nu se putea ca toți să lase furca și sapa și a doua zi să înceapă frămîntarea oțelului. Era nevoie de constructori, de desăvîrșirea lucrării lor și apoi, chiar la început, de oameni care să mai fi lucrat în această meserie a transpirațiilor. Și pentru asta au venit oțelarii îmbătrîniți la gura focului și pe lîngă cuptoarele și oțelăriile din Galați, Hunedoara, Reșița și de pe la alte cuptoare mai mici. Dar și aceștia n-au venit la Călărași dintr-un spirit de aventură. Ei n-au făcut decît să răspundă cîntecelor discrete ale cîm-

piei care îi rechemă acasă. Pentru că în urmă cu cinci-sprezece sau douăzeci de ani, cei care au renunțat la cultivarea pămîntului spre a se aventura în lumea citadină nu aveau ce căuta la Călărași. Abia din 1976, cînd s-a răspîndit vestea construirii Combinatului siderurgic, mulți oțelari ai cîmpiei, plecați prin țară, și-au pus problema întoarcerii acasă. Și cu aceeași discreție cu care au plecat, săptămîină de săptămîină, trenurile au început să-l care prin valurile verzi ale cîmpiei înflorite.

L-am întrebat pe un muncitor de pe platforma siderurgică a Călărașilor care este adresa combinatului. Cum adică adresa? — adică strada și numărul, cele necesare pentru a expedia o scrisoare. Omul a privit în preajmă, de parcă ar fi spus, pînă ăsta e locul, dar adresa, de ea n-am auzit pentru că toată lumea știe unde este combinatul. Surprins de întrebare, omul l-a abordat pe un coleg. Nici acesta nu știa adresa. S-ar putea să fie Calea București, numărul nu știu care. S-au adunat mai mulți. Pînă la urmă au ajuns la concluzia că acea Cale București ține numai pînă într-un anumit loc, iar combinatul se află de fapt pe Prelungirea București, nu știu ce număr. Am ris împreună. Un loc atît de cunoscut în ultimii cinci-sprezece ani ai orașului avea o adresă formală la fel de greu de identificat cu a unei dughene. Diferența enormă vine doar din faptul că spre combinat te pot îndrepta și copiii iar despre un loc banal abia află cîteva amănunte de la primăria orașului. De ce știu și copiii de acest loc de referință al Călărașului? Pentru că el înseamnă pîinea cea de toate zilele pentru 13.000 de oameni cîți lucrează

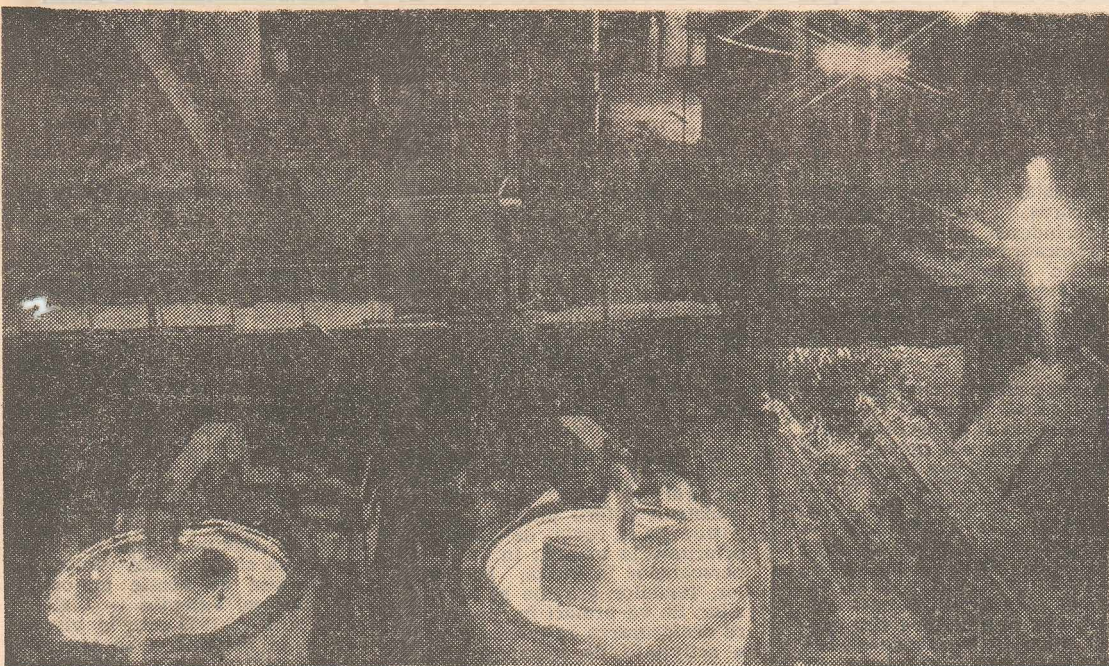
aici și pentru familiile lor. Pentru că platforma se întinde pe o suprafață de 700 de hectare, pentru că ea a adus la Călărași un port mineralier, kilometri de benzi transportoare și kilomeri de șosele uzinale, pentru că producerea oțelului pe locurile unde altădată creștea griu și porumb mai înseamnă alte uzine și fabrici auxiliare, instalații și tehnologii, cuptoare și utilaje, linii ferate și secții de reparații. Un combinat siderurgic se construiește mai greu decît o fabrică de mobilă sau chiar decît una de mașini unelte. Toate dimensiunile se amplifică. Halele sînt de două, trei, patru ori mai lungi. Utilajele de zeci de ori mai grele, mai mari și mai scumpe. O linie de laminare lungă de aproape un kilometru presupune sute de cilindri pe care bara de oțel călătorește spre caje. Un singur cilindru cîntărește între 12 și 18 tone. Să construiești un combinat siderurgic în marginea cîmpiei, într-un loc dominat de amintirea griului și a porumbului înseamnă să întemeiezi după principiile industriei acolo unde ele nu erau. Nașterea este grea și eforturile necesare, întră și ele în categoria enormului.

Am purtat o discuție cu secretarul comitetului de partid al Platformei siderurgice Călărași, Mihai Hațieganu. Platforma Călărașilor e o lume în durerile facerii. Cîteva întreprinderi de mari proporții concură la realizarea combinatului. O orchestrare a eforturilor tuturor pentru punerea în funcțiune a capacităților prevăzute pentru realizarea fluxului de producție a 1,8 milioane tone de oțel pe an se vede în toate discuțiile și hotărîrile luate. După ani de muncă și după eforturi considerabile, vor fi puse în funcțiune oțelăria de conver-

tizoare, portul mineralier, laminorul de profile mijlocii, secția de reparații mecano-energetice și multe altele. Marea bătălie a acestor zile se dă pentru realizarea fluxului de 1,8 milioane tone de oțel pe an. Pentru aceasta se efectuează deja probele tehnologice la gospodăria de materii prime, la secția de aglomerare și la furnalul numărul 1. În fiecare zi, la prima oră, are loc o recapitulare scurtă a chestiunilor arzătoare. Soluții tehnice, măsuri, stadiul montării utilajelor, situația aprovizionării, noutățile de la întreprinderile restante. Pentru că întîrzierile de la Călărași sînt din cauza noutății, a dificultăților tehnice, a soluțiilor noi care încă mai așteaptă răspuns, uneori a organizării, dar de cele mai multe ori ele țin și de lipsa de punctualitate a întreprinderilor furnizoare. Și de fiecare dată cînd se întocmește o listă a acestora, pe primele locuri sînt CUG Iași, IMGB, IUP Tirgoviște și încă vreo cîteva care au partea lor de vină în tensionarea unor zile la Călărași. E nespun de greu să construiești sau să laminatezi, muncitor fiind, dar în campania de realizare a marelui combinat de la Călărași în egală măsură de greu este să fii și director, și inginer șef, și șef de secție. În aceste zile bătălia oțelului este la fel de grea pentru muncitorii constructori veniți de la Hunedoara sau de la Galați, ca și pentru directorul Combinatului siderurgic, inginerul George Mărzac, sau pentru cel al IACMSC, inginerul Nicolae Bîrcă. La Călărași, am auzit cuvinte frumoase spuse pe seama celor veniți de la Galați și Hunedoara spre a da o mîna de ajutor la accelerarea lucrărilor de construcție. Ni s-a spus că beneficiarul, adică acest combinat si-

La Călărași, viitorul este aproape...

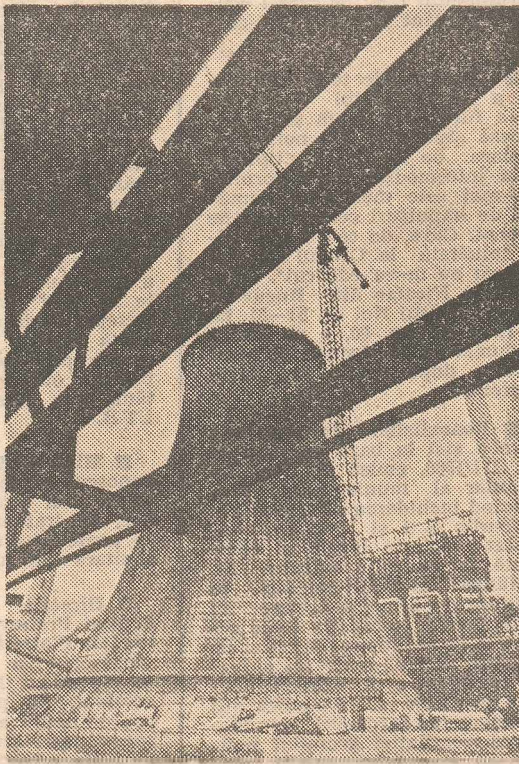

La întâlnirea cu oțelul, lumina este semnul izbînzii...

derurgic, are toată considerația față de oamenii din brigăzile conduse de inginerii Ludvig Mudrețchi și Constantin Coman. A fost amintit un sentiment de solidaritate existent în lumea oțelarilor și siderurgistilor. Într-un asemenea loc toate sînt mari. Și suprafețele, și utilajele, și eforturile, și denumirile. Pentru scurtarea celor din urmă se folosesc doar abrevierile sau inițialele. Un om din afară nu înțelege mare lucru. Dar toate aceste prescurtări de limbaj privesc utilaje, secții, întreprinderi, și niciodată oamenii. Oamenii vin cu povestea lor care nu poate fi prescurtată, cu biografia lor care nu poate fi abreviată.

Cum chestiunile de urgențarea construcțiilor pentru punerea în funcție a fluxului de 1,8 milioane tone de oțel pe an erau la ordinea zilei, ocupînd cea mai mare parte a muncii și vieții de pe platformă, am descins la oțelăria electrică spre a vedea cum se produce oțelul de Călărași, o construcție modernă, îngrijită, impresionantă prin dimensiuni. La gura cuptorului, într-o ploaie de scînteii, oțelării își pregătesc șarjele la fel cum un brutar își analizează aluatul pentru pîine. Un zgomot asurzitor pe o căldură insuportabilă și din cuptoare oțelul curge, avînd ceva din gemetele unui vulcan transferat într-o atmosferă industrială. De jos, rolele poartă blumurile subțiri spre laminorul de profile mijlocii. O hală lungă de aproape un kilometru, cu multe caje, printre care oțelul înroșit călătorește și se subțiază, schimbîndu-și dimensiunile și profilul. Între cei care au văzut primele bare de oțel laminat la Călărași se află și subinginerul Constantin Stănescu, șeful secției LPM. El face parte din promoția de absolvenți ai liceului din Călărași, promoție care în anul înființării combinatului avea să se îndrepte aproape în întregime spre metalurgie, iar acum, după atîția ani, domină în posturile de specialiști. Constantin Paris și Toli Melin lucrează ca ingineri în aceeași secție. Tudor Paul, Gheorghe Petre, Ilie Constantin și mulți alți absolvenți ai Liceului „Nicolae Bălcescu” sînt acum oameni de nădejde ai combinatului. Clase întregi de la școala profesională au trecut în oțelărie și în alte secții ale combinatului. Au crescut, au învățat meserie și acum sînt între cei vechi, cu experiență, drept pentru care au fost trimiși la școala de maiștri. Dar înaintea tuturor, în laminor, a fost maestrul Ioan Nicolae, un om cu părul albit încă de pe la 17 ani, ajuns la Galați prin 1965 în urma unui anunț citit într-un ziar. Lăcătuș la Pucioasa, Ioan Nicolae și-a luat nevasta țesătoare și a plecat la Dunăre, unde s-a reprofilit. A devenit laminator. Ea a

urmat cursuri de laminatoare. Au venit la Călărași. Copiii au dat admiterea la facultate. Băiatul s-a întors în Călărași ca subinginer T.C.M. Fata e studentă la metalurgie. Într-o bună zi se va întoarce tot în combinat. Ioan Nicolae venit cu experiența de la Galați, la Călărași a fost între primii. A devenit meșter și a început să se ocupe de cei din secție, debutanți în siderurgie. În cîțiva ani a făcut din ei oțelari. Cei mai mulți sînt în ultimul an la școala de maiștri. Și locuiesc în același bloc. Celor veniți de la Galați (Ștefan Anghel, Gh. Cuțu, Vasile Murgoci, Alexandru Enache, Gheorghe Oprea) li se adaugă noua generație de oțelari crescuți din specialității grului, Stelică Drăgușini, Sică Papacioc, Marian Buneru, Stelian Neagu sau Mihai Dragomir.

Turnul de răcire al viitorului furnal...

Unicul proprietar — poporul muncitor

(Urmare din pag. 4)

nism economico-financiar, ale cărui principii de bază — autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea — constituie pîrghiile fundamentale prin care colectivele de oameni ai muncii, organismele democratice de conducere acționează pentru gospodărirea și administrarea la un înalt nivel de eficiență a mijloacelor de producție încredințate de societate, pentru apărarea, întărirea și dezvoltarea proprietății comune a întregului popor, pentru afirmarea tot mai puternică a relațiilor de schimb și de repartitie specifice societății socialiste, în cadrul cărora factorii de etică, de

Sigur, producerea oțelului e o muncă grea. Nimeni nu-l topește dintr-o plăcere teribilă. Oțelul vine pe lume după o trudă îndelungată și după riuri de transpirație, aducînd cu el piinea celor care îl produc. Cei de la Călărași sînt mai legați de oțel pentru că el i-a adus „acasă”, le-a dat prilejul reîntoarcerii la marginea cîmpiei și, cînd platforma va fi completă, orașul va fi al treilea mare reper al siderurgiei românești, după Hunedoara și Galați. Și cînd vor ieși în balcon sau vor privi spre ferestre, oamenii vor întoarce privirea fie spre cîmpie, fie spre acest izvor de oțel, și își vor lăsa gîndurile să alunece libere între copilarie și ziua de mîine pe care o poreclim cel mai adesea cu cuvîntul viitor.

CORNEL NISTORESCU
Fotografii de PAUL AGARICI

întrajutorare și de competiție, de răspundere individuală și colectivă se întrepîtrund și interacționează în mod armonios.

Sînt tot atîtea argumente care, acum — cînd în lumea contemporană, inclusiv în unele țări socialiste, au apărut diverse controverse cu privire la posesiunea sau formele de administrare a mijloacelor de producție — confirmă cu putere justetea politicii Partidului Comunist Român și dau deplin temei și valoare de adevăr poziției principiale, subliniată cu fermitate, în numele partidului și al poporului, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu: „România, prin tot ceea ce a realizat, demon-

Inventica înseamnă să pui mintea la treabă

Inginerul Ion Bumbac lucrează la Stația de imbuteliere gaze lichefiate din Constanța. Deci, chiar acolo, „în mijlocul trebii”, cum zicea Marin Preda, într-o unitate în care sînt manipulate anual mil. sute de mil. de butelii de aragaz.

Colegul său, inginerul Constantin Bota — împreună cu care semnează pe Certificatul de inovator cu nr. 36, din 12.08. 1988, eliberat de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini — are serviciul „peste gard” de această stație care asigură aprovizionarea cu gaz lichefiat a populației din două județe, adică la Întreprinderea mecano-navală. Deși tînar, Constantin Bota este președintele Comisiei municipale a inginerilor și tehnicienilor, calitate în care — am văzut-o chiar noi, nu relatăm din mărturisirile altora — s-a numărat printre cei care au pus din plin sufletul și inima pentru organizarea, la Centrul de creație și cultură

lui, pentru închis-deschis buteliile cu gaz lichefiat, care reprezintă — așa cum se specifică pe brevetul despre care aminteam la începutul acestor rânduri — o noutate pe plan național și asigură un grad ridicat de siguranță în exploatare. De asemenea, prin inovația respectivă se propune o piesă cu o fiabilitate sporită, avînd în vedere că utilizarea frecventă a robinetului respectiv îl predispoaze la o uzură rapidă.

Mai mult, adoptîndu-se noua soluție se obțin însemnate economii de materiale. O socoteală simplă relevă că, anual, la nivelul celor 8 stații de imbuteliere din țară se poate obține o economie de peste 11 milioane lei!

Da, 11 milioane dintr-o simplă „rotire” a robinetului unei banale butelii de aragaz — și aceasta poate fi inventică!

„Am elaborat, de asemenea — continuă să ne destăinuiească inginerul Ion Bumbac — o tehnologie la fel de simplă de recon-

Ion Bumbac

Constantin Bota

„Cîntarea României” al sindicatelor din Constanța, a două manifestări de anvergură: Salonul național de inventică și expoziția județeană „Creativitate, calitate, producție” — ambele punînd în evidență cît se poate de sugestiv dezvoltarea miscării de creație tehnico-științifică în această parte a țării.

Actualmente, aici se înregistrează peste 20 000 de cadre cuprinse în activitatea de invenție și inovație. Numai în anul trecut au fost realizate 100 de invenții, cu o eficiență calculată de peste 70 milioane lei — cifră pe care și-au propus ca în acest an să o dubleze, prin soluționarea a peste 3 500 de teme de cercetare.

Am cerut celor doi tineri ingineri constănțeni o scurtă definiție a acestui termen. „Inventica”, ce pare, la o primă lectură, destul de pretios.

„Mai simplu spus, inventica nu înseamnă nimic altceva decît să-ți pui mintea la treabă. Să nu treci nenășător, acolo unde îți primești retribuția, pe lângă niste lucruri, procese de producție sau fluxuri tehnologice care, prin contribuția ta directă, ar putea deveni mai eficiente, mai simple și, nu în ultimă instanță, mai ieftine. Această-i inventica!”

Exemplul personal rămîne, întotdeauna, cel mai convingător argument al oricărei afirmații: Ion Bumbac și Constantin Bota au gîndit și au realizat o îmbunătățire substanțială a robinetu-

logie la fel de simplă de recon-ditionare a filetelor corpului robinetului pentru aceeași butelie de aragaz, filet ce ajunge să se defecteze ca urmare a deselor montări și demontări pentru umplere. Pînă acum, aceste piese, confectionate din alamă, se arunceau pur și simplu. Noi am trecut de cîțva timp la refacerea lor și obținem o economie anuală de peste 750 000 lei. Prin exploatare, s-ar putea obține la toate stațiile de imbuteliere din țară economii de circa 6 milioane lei.

În același domeniu am realizat, prin recon-ditionarea unui utilaj vechi, fără întrebuințare, o presă cu care ne confectionăm toate garniturile necesare pentru buteliile pe care le rulăm.

Pînă nu demult cumpăram aceste garnituri, cu destul bani, de la furnizor care era, geografic vorbind, departe de noi și nici „nu se omora” să-și onoreze la timp contractul. Am realizat și acest lucru, cum s-ar spune, cu forțe proprii!”

Într-adevăr, poate este simplist spus, dar cît de adevărat, iată ce înseamnă inventica: să pui mintea la treabă în folosul tău și al colectivului. Să te simți, permanent, cu adevărat, proprietar și producător al mijloacelor de producție, nu doar în vorbe. Să fii cu adevărat responsabil pentru tot ceea ce se petrece la locul tău de muncă, acolo unde se decide bunăstarea noastră de azi și de mîine.

CONSTANTIN ISMAILEANU

strează că nu poate exista cale de întoarcere, că nu se poate pune în nici un fel problema ca minunatele construcții industriale, agricole, sociale să fie „privatizate” — ca să folosesc o expresie ce a devenit la modă astăzi — și care înseamnă, de fapt, întoarcere la capitalism. Pentru România capitalul a apus pentru totdeauna!” Tovarășul Nicolae Ceaușescu dă astfel expresie convingerii partidului nostru, a întregului nostru popor că proprietatea socialistă, întărirea și dezvoltarea ei continuă reprezintă singura cale pentru înfăptuirea în viață a principiilor de echitate și dreptate socială, de realizare a unei adevărate democrații socialiste, de dezvoltare puternică a forțelor de producție, de asigurare a bunăstării oame-

nilor muncii și a independenței patriei. Cu această convingere de nestrămutat, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării acționează — în spiritul recentelor orientări și indicații date de secretarul general al partidului — cu abnegație și hotărîre, cu înalta răspundere ce le revine în calitate de proprietari, producători și beneficiari pentru înfăptuirea exemplară a programelor și planurilor de dezvoltare economico-socială, pentru a întâmpina astfel mărețele evenimente din viața partidului și a țării — Congresul al XIV-lea al P.C.R. și cea de-a 45-a aniversare a Zilei de 23 August — cu noi succese și împliniri care să confere și mai multă strălucire muncii lor dedicată progresului multilateral al patriei.

■ Pentru neluarea măsurilor corespunzătoare de către conducerea Cooperativei de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor Drăgoești, la dispoziția dată de I.J.C.O.O.P. Gorj privind schimbarea lucrătorului gestionar Pănișoară Paul, Consiliul de conducere al C.P.A.D.M. Măstăsași a hotărât schimbarea din funcție atât a președintelui Niță Ion cât și a contabilului șef Dădălu Dumitru. Lucrătorului gestionar i s-a desfășurat contractul de muncă. Răspunsul vine din partea U.J.C.O.O.P. Gorj ca urmare a scrisorii petentului Buzatu Ion din comuna Drăgoești, județul Gorj.

■ „Surpriza a venit la despachetare, când din garnitura de mobilă „Lara”, cumpărată de la I.C.S.M. Gura Humorului, am constatat că șifonierul nu numai că avea ușile în nuanțe diferite, dar una din ele era și imposibil de reparat. Primul răspuns expediat de I.P.L. Galați, în urma sesizării mele, anunța venirea unui delegat în cursul lunii aprilie, pentru luarea la cunoștință a defecțiunilor, dar delegatul n-a ajuns. Absența acestuia este reclamată prin a doua scrisoare de Buzilă Gheorghe din Gura Humorului, strada 23 August, bloc D 17, ap. 16, a cărei intervenție rămâne fără ecou. Informăm conducerea I.P.L. Galați că șifonierul familiei Buzilă se află în aceeași stare.

■ Propunerea petentului Sirbu Gheorghe din Băile Herculane, alea Licuricilor nr. 3 A, e făcută atât în numele concetățenilor săi cât și al turiștilor: „Cred că amenajarea unor spații pentru „bagaje de mină în Stația C.F.R. Băile Herculane ar fi oportună, mai ales că, din cele trei magazine existente la demisolul clădirii una ar putea căpăta această destinație. Chiar și personalul ar putea fi recrutat din rândul fochiștilor, așa cum s-a procedat și la Stația C.F.R. Orșova”. Consemnăm propunerea petentului, urmînd ca factorii de decizie să-și spună cuvîntul.

■ Referitor la scrisoarea unui grup de oameni ai muncii de la Cooperativa „Arta croitorilor” Bacău, U.C.E.C.O.M., față de cele cercetate, a dispus cooperativei următoarele măsuri: pentru neplata retribuițiilor majorate la unele produse la nivelul rezultat din normativ, respectarea Legii nr. 4/1988, a Decretului 206/1988, precum și a Deciziei UCECOM nr. 155/1988; să se refacă programul de recuperare a cheltuielilor ocazionate de majorarea retribuiției pe alte căi și nu pe seama reducerii manoperei; să se asigure capacitățile de producție cu contracte și comenzi, astfel încît toți cooperatorii să-și realizeze cel puțin retribuițiile tarifare de încadrare. Totodată și baza materială necesară executării contractelor încheiate.

■ „În cartierul Valea Roșie din Craiova, la parterul blocurilor P 2—3 și P 4, există spații anume pentru rețeaua comercială. Cu excepția unui magazin de textile, restul încăperilor au ajuns într-un stadiu avansat de degradare. Răstimpul celor doi ani să nu fie suficient pentru aflarea unui rost al lor?” Întrebarea o pune Doru Tutunaru din Craiova, cartierul Valea Roșie, bloc 4, sc. B, et. 3, ap. 15.

■ „Neexistînd un perete despărțitor între Atelierul de tinichigerie din Calea Plevnei nr. 238 și casa mea, zgomotul deosebit de puternic produs de acesta este perceput în tot apartamentul, ceea ce face imposibilă odihna familiei mele. Printr-un perete separat s-ar mai atenua poluarea sonoră”. Floarea Oristh din București, str. Fluviului nr. 1, Sectorul 1, presupune că nu este lipsită de interes posibilitatea amplasării lui în alt loc, „mai cu seamă că de la Podul Basarab și pînă la noi, funcționează încă două astfel de ateliere”.

■ Din cercetările efectuate de D.P.M.O.S. Bacău rezultă că, petentul Ania Codreanu din Tg. Ocna, care a solicitat înscrîiere la pensie pentru muncă depusă și limită de vîrstă, are depus dosarul pentru

pensionare întocmit de unitatea unde și-a desfășurat activitatea pînă în 1986 și e programat de D.P.M.O.S. pentru soluționare la 1 iulie a.c.

■ „Deschiderea unei agenții de turism — TURISTCOOP — în str. 1 Decembrie nr. 1 din Timișoara, ne-a incitat pur și simplu la... drum. Excursiile menționate pe afișele care anunțau de fapt acest eveniment erau tentante și convenabile. Dar cum să ne înscriem dacă, ori de cîte ori am ajuns la adresa susmenționată, în cadrul programului afișat cei de la agenție erau plecați pe teren? Oare, aceasta este doar o glumă sau nu? Răspunsul este așteptat de Mihai Petrescu din Timișoara, pe adresa: str. Ștefan Știucă nr. 24.

■ Rîndurile semnatarului Constantin Mandocescu din Drobeta Turnu-Severin ne semnalează „găsirea unui teren viran în centrul cartierului Schela-Nouă din localitate, în vecinătate cu str. Vrancea și bd. Vircio-rova. Să tot aibă o suprafață de 800 mp., cu o vechime de aproape 20 de ani, dăinuind în tot acest timp ca depozit de orice”. Primăriei, cetățenii îi propun cîteva posibile variante de „reprofilare”, în consens cu aspectul îngrijit și civilizat, al zonei.

■ În urma reanalizării celor solicitate de Nicolae Mișă, biroul permanent al comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Constanța a aprobat eliberarea autorizației pentru demolarea gardului despărțitor dintre cele două locuințe din str. Ion Vodă nr. 31, stabilindu-se că terenul aferent acestuia se află în folosință comună.

■ „Creșterea albinelor, stupăritul, au reușit să-mi acapareze, treptat, tot timpul meu liber. Cum nu sint un profesionist în materie, mă abonez, an de an, la revista de specialitate „Apicultură în România”. De aici și necazul meu. Dacă anul trecut o primeam numai după ce, lună de lună, mă adresam în scris conducerii Oficiului poștal nr. 77, din Sos. Mihai Bravu nr. 380—382, Sectorul 3, anul acesta am atins performanța obținerii unui singur exemplar, însoțit de un anunț evaziv: „...pe luna ianuarie revista nu mai poate fi recuperată și solicitați în scris contravaloarea ei”. O revistă de specialitate, în care sint publicate articole de strictă actualitate, mai poate fi citită după trei patru luni de zile? Probabil, cei de la poșta au mizat pe totala renunțare a petentului Tudose Găulea din București, str. Rimnicu Vilcea nr. 27, bl. 20—C, sc. 3, ap. 35, et. 1, Sectorul 3. Să n-aibă nimeni „ac” pentru acest nărav al oficiului poștal respectiv?

■ „De două luni de zile caut în Galați, pe la farmacii, bibe-roane și sticle gradate pentru sugari. Soția trebuie să nască în iulie și n-am reușit încă să le găsesc. Nu vreau să par un vititor tată lăudăros, dar m-au luat grijile că acum se apropie so-rocul și eu n-am rezolvat problema”. Așteptăm și noi răspunsul împreună cu Marian Berechet din Galați. Micro 40, str. Plopilor nr. 6, bl. A 5, ap. 42 mai ales că problema nu e nouă și cituși de puțin minoră.

■ În scrisoarea expediată la redacție Traian Raia din comuna Pojorita contesta desfacerea contractului de muncă de către U.F.E.T. Cimpulung Moldovenesc și solicita repunerea în drepturi, inclusiv retribuirea sa pe perioada 1 august 1988 pînă în prezent. Consiliul popular al județului Suceava — Comitetul executiv ne face cunoscut că, în urma cercetărilor efectuate la unitate, în prima fază petentului i s-a dat o decizie de trecere din funcția de mecanic motopompist într-un loc de muncă productiv la hala gatere, ca urmare a unor abateri repetate de la regulamentul de ordine interioară. T.R. nu numai că nu a contestat măsura luată, dar nici nu s-a mai prezentat la noul loc de muncă. Ceea ce atrage după sine, dispoziția de desfacere a contractului de muncă, conform art. 130, litera „i” din Codul Muncii. Nici de această dată nu

a contestat în termen util comunicarea. În asemenea situație întreprinderea nu poate dispune reincadrarea în postul de mecanic motopompist și acordarea retribuiției cit nu a muncit, în schimb îi poate oferi pen-tentului un loc de muncă la fabrica din Pojorita.

■ „În prima zi, cînd fiul meu și-a încălțat perechea de pantofi cumpărată de la magazinul central, talpa s-a dezlipit ca prin farmec. Mi-am zis că dacă cei de la „BANATIM” au trecut cu vederea calitatea execuției, e bine să fac o încercare la Cooperativa meșteșugărească „MOGOȘA” Baia Mare. Rezultatul? E drept, pielea de pe toc s-a dus abia la a... doua încălțare”. „Curat ghinion”, veți spune, pentru Husar Grigore din Baia Mare, str. Griviței nr. 36.

■ Petru Gheorgheasa din satul Honeasa, comuna Vadu Moldovei, județul Suceava, ne scrie în numele tuturor tinerilor, deoarece „de aproape trei ani de cînd s-a început ridicarea unui nou cămin cultural, nici pînă astăzi nu s-au terminat lucrările deși noi sintem oricînd gata să dăm o mină de ajutor, ca să-l sfîrșim odată, să nu mai plecăm prin satele vecine”.

■ „În drum spre Brașov, m-am abătut pe la stația PECO de la intersecția București (varianță) — Ploiești unde am cerut două filtre de ulei pentru Dacia 1300. Nu mică mi-a fost mirarea cînd mi s-au înmînat și două borcane de muștar. Semnatarul Jorel Bratosin, domiciliat în București bd. Leontin Sălăjan nr. 33, pare să nu fi înțeles „subtila” aluzie ce punea în evidență „gustul picant” al comerțului condiționat!

■ Consiliul popular al sectorului 6 ne face cunoscut că în ședința Biroului Permanent s-a aprobat titularizarea definitivă a familiei Florea Bănuță în apartamentul 1/2C, pe care-l ocupă în prezent în calitate de chirieași.

■ „Direcția de telecomunicații a municipiului București ne-a furnizat o nouă și ingenioasă „surpriză”. Pe noile formule de facturare, tipizate prin intermediul calculatorului, nu mai este menționat numărul de impulsuri consumate de abonat. Oare, de ce? Lămuririle solicitate la Oficiul poștal Pajura nu m-au edificat”. Mărgineanu Nicolae din București bd. Bucureștii Noi nr. 51—61, bl. B-1, sc. C, ap. 90, e cu totul nedumerit și nelămurit de acest sistem, după opinia sa, „ultra secret”.

■ Reanalizînd documentația care a stat la baza autorizației nr. 111/1988, emisă de Consiliul popular al municipiului Iași, privind închiderea pasajelor din blocurile E 1 și E 2, s-a constatat că este legală și completă, cu excepția avizului nr. 6610/1988 al ICPRM Iași, în calitate de proiectant, care nu îndeplinește cumulativ toate cerințele ce se impun în astfel de situații. Avizul emis nu a lăsat în considerare că, prin închiderea pasajelor, se împiedică atît funcționarea farmaciei, prin blocarea ventilației grupului sanitar cit și a laboratorului, prin anularea ventilației directe. De asemenea, nu s-a ținut cont că locatarii din blocurile nr. 3 și 9 nu au acces de serviciu la fațadele posterioare. Datorită acestor vicii s-a dispus anularea autorizației nr. 111/1988, considerînd cererea colectivă a locatarilor din zona respectivă ca întemeiată. Consiliul popular al municipiului Iași.

■ Consiliul popular al municipiului Craiova răspunde: Sancționarea contravențională a petentului Gheorghe Clement din Drobeta Turnu-Severin corespunde dispozițiilor art. 2 din H.C.M. 2.290/1969, care prevede că nedeclararea nașterii unui copil în termen de 15 zile, de la data cînd s-a produs nașterea,

se amendează de la 100—300 lei, de vreme ce înregistrarea nașterii a fost solicitată de semnatar la 30 de zile de la faptul nașterii. Acesta a refuzat atît plata a jumătate din minimul amenzii, respectiv 50 lei cit și semnarea actului de naștere întocmit, abandonîndu-și chiar actele de identitate aflate în prezent la delegatul de stare civilă.

■ Primim din partea MTTC — Centrala de transporturi auto asigurări că I.T.A. Mehedinți a reînstruit șoferii privind obligațiile ce le revin, de a acorda prioritate la urcarea în autobuz persoanelor în vîrstă, bolnavilor, femeilor gravide și invalizilor. Se va urmări în continuare desfășurarea în bune condiții a activității de transport călătorii cu autobuze. Răspunsul este adresat lui Murdeală Ion din satul Rudina, comuna Bala, județul Mehedinți.

■ Consemnăm și de această dată cîteva răspunsuri favorabile din partea Direcțiilor județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale privind încadrarea în muncă a celor care au solicitat sprijinul: Turcu Maria Carmen din Cluj-Napoca a fost repartizată ca muncitoare la Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujana”. Albu Adriana din comuna Năruja, a fost ajutată de Inspectoratul silvic Vrancea să fie încadrată în profil, la ferma de pășuni și pașjiști naturale Năruja. Florian Condrici din Ploiești a primit repartitie pentru funcția de distribuitor la întreprinderea de morărit și panificație Prahova.

■ Bogdan Ceaman din București, Șos. Colentina nr. 21, bl. R 24, sc. B, et. 6 ap. 71, Sectorul 2, ne scrie: „nu pentru că am plătit amenda — în fond era greu să conving că de-abia mă urcasem în troleibuz și că aveam intenția de a cumpăra tichet de călătorie, cit mai ales din dorința de a interveni pe lingă organele de conducere I.T.B. să soluționeze atitudinea necivilizată, chiar violentă, a celor patru controlori de pe linia troleibuzului 66, dintre care numai Somodi Anton avea legitimație”. De altfel, în nenumărate rînduri conducerea întreprinderii a promis că va sancționa comportarea necivilizată a personalului de control, precum și — ținuta neingrijită a acestuia. Nu de alta, dar aceste excepții umbresc eforturile întreprinderii de a face ordine odată pentru totdeauna în această privință și, de ce nu, pătează obrazul firmei. Așteptăm, deci, măsurile conducerii I.T.B.

■ Ministerul Sănătății îi face cunoscut semnatarului Nicolae Cadar din Oradea, județul Bihor, că tratamentul cu boicil se poate efectua și în unitățile sanitare din județ.

■ Direcția comercială a județului Prahova — Centrul de librării Ploiești, ne răspunde că vînzarea unor cărți pachetizate s-a făcut la cererea unor cetățeni, fie pentru desfacerea concomitentă a unor lucrări de specialitate, gruparea respectînd anumite criterii beletristice și de specialitate, fie pentru cadouri, deoarece ambalarea lor presupune criterii de prezentare estetică deosebită. În situația cînd cumpărătorul nu do-rește să primească cărțile în sistemul pachetizat există posibilitatea ofertei numai cu cartea solicitată, dacă se mai află în unitate și este disponibilă, sau a desfacerii pachetului și eliberarea cărții dorite, fără alte obligații decît achitarea în exclusivitate a cărții respective. Răspunsul a fost formulat ca urmare a scrisorii adresate redacției de către Stelian Oprea din orașul Urlați, județul Prahova.

Pagină realizată de MARIA RADU BOGDAN

Poșta redacției

■ Trandafir Mitică — Buzău: Majorările de retribuire potrivit decretelor 325/1983 și 206/1988 nu afectează chiriile pentru locuințe stabilite în condițiile legii pînă la data majorării retribuiției. Calculul chiriei se face în funcție de suprafața locativă, retribuiția tarifară și de venitul mediu pe membru de familie. Unitățile au obligația să comunice veniturile neafectate de aceste majorări.

■ Ionescu Valentin — Galați: H.C.M. 2.490/1969 este în vigoare și în temeiul ei se sancționează contravențiile privind regimul modificărilor neautorizate aduse construcțiilor de orice fel.

■ Buricea Gheorghe — Rm. Vilcea: Potrivit prevederilor art. 207 (1) din Legea 57/1974, privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, soluționarea contestațiilor personalului în caz de greșită aplicare a legii, în ceea ce privește retribuirea muncii, este de competența organelor de jurisdicție a muncii, în funcție de suma contestată la comisia de judecată a unității sau la judecătoria.

■ Mihali Ștefan — Bocșa: Personalul retribuit pe bază de cotă procentuală este încadrat cu contract de muncă (art. 113, Legea 57/1974). Dacă realizează un volum minim de activitate care asigură rentabilitatea planificată, și în medie lunară — în cursul unui an — retribuiția minimă pe economie, beneficiază de toate drepturile și are toate îndatoririle personalului permanent din unitățile de stat. De la 1.II.1975, recunoașterea calității de persoană încadrată în muncă a acestei categorii de personal a fost condiționată de realizarea unor venituri, în medie lunară, în cursul unui an, la nivelul retribuiției minime pe economie corespunzătoare unei norme întregi.

■ Diaconescu Constantin — Sibiu: În conformitate cu măsurile stabilite de Ministerul Educației și Învățămîntului și Ministerul Muncii, transmise la UCECOM, absolvenții treptei I de liceu, din promoțiile anterioare anului 1987, pot fi cuprinși în stagiile de practică dacă prezintă diplomă de absolvire — certificat de calificare nefinalizat și dispoziție de repartizare.

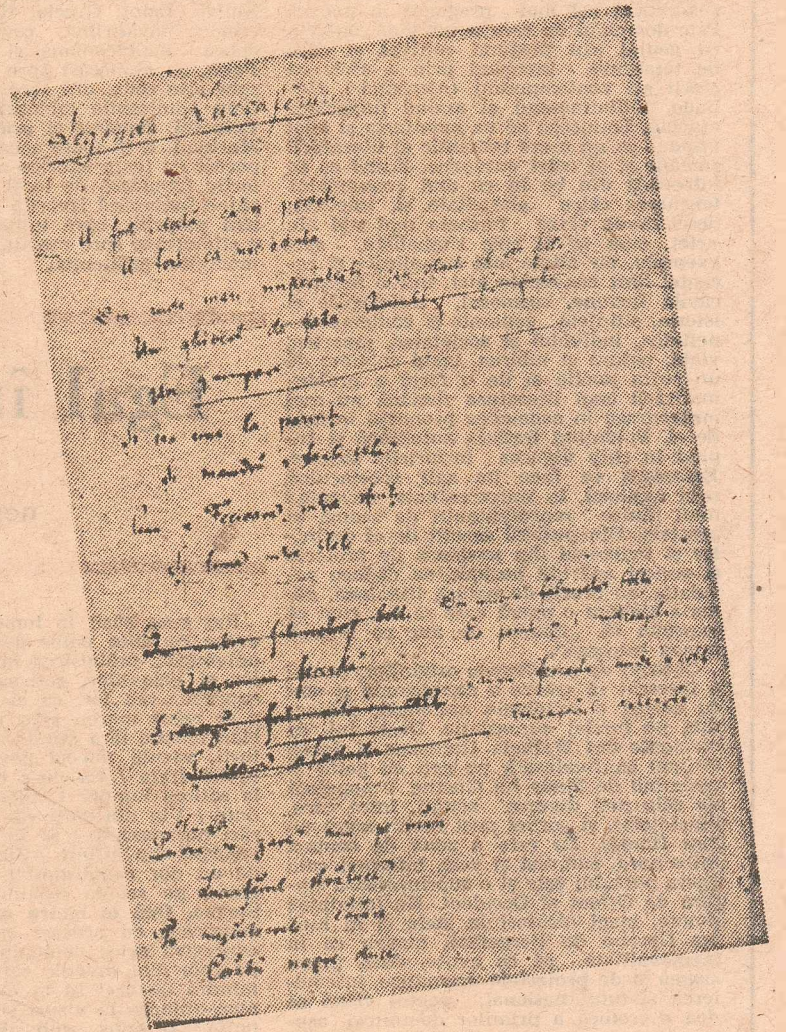
■ Bumbu Ana — Arad: Dacă raportat la un prejudiciu există mai mulți debitori obligați în solidar prin hotărîre judecătorească, creditorul se poate îndrepta împotriva oricărui dintre ei pentru îndeștularea pretențiilor sale, urmînd ca între codebitori să se realizeze, ulterior, pe calea unei acțiuni în regres, o desocotire corespunzătoare.

■ Mocanu Fănică — Arad: 1. În baza art. 66 din Legea 57/1974, pentru personalul unităților din industria minieră, sporul de vechime se acordă după împlinirea unui an neîntrerupt de activitate. 2) Perioada de dinaintea intruperii vi se recunoaște la stabilirea numărului de zile de concediu de odihnă, după ce în primii doi ani după reincadrare veți beneficia de concediul minim prevăzut de lege, apoi vi se va acorda corespunzător vechimii totale în muncă (Legea 26/1967, art. 11). 3) Conform Legii 3/1982, republicată în iulie 1986, toți oamenii muncii încadrați cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată în unități economice de stat participă la constituirea fondului de dezvoltare economică a unității. Depunerile se fac pe perioade de 5 ani. După această perioadă, dacă depunerea totală este de cel puțin 10.000 lei, partea socială se poate restitui integral sau eșalonat, într-o perioadă de 2—5 ani. În cazul pensionării, depunătorul poate să-și retragă partea socială chiar dacă nu sint îndeplinite condițiile de mai sus.

REGHINA VÂRVICI

■ „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Luceafărul poeziei românești

M. Eminescu

Revedere

— Codrule, codruțule,
Ce mai faci, draguțule,
Că de cind nu ne-am văzut
Multă vreme au trecut
Și de cind m-am depărtat,
Multă lume am imblat.

— Ia, eu fac ce fac de mult,
Iarna viscolu-l ascult,
Crengile-mi rupindu-le,
Apele-astupindu-le,
Troienind cărările
Și gonind cîntările ;
Și mai fac ce fac de mult,
Vara doina mi-o ascult
Pe cărarea spre izvor
Ce le-am dat-o tuturor,
Implindu-și coafeile,
Mi-o cîntă femeile.

— Codrule cu riuri line,
Vreme trece, vreme vine,
Tu din tinăr precum ești
Tot mereu întinerești.

— Ce mi-i vremea, cind de veacuri
Stele-mi scinteie pe lacuri,
Că de-i vremea rea sau bună,
Vintu-mi bate, frunza-mi sună ;
Și de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea.
Numai omu-i schimbător,
Pe pămînt rătăcitor,
Iar noi locului ne ținem,
Cum am fost așa răminem :
Marea și cu riurile,
Lumea cu pustiurile,
Luna și cu soarele,
Codrul cu izvoarele.

Opera și viața lui Eminescu reprezintă subiectul unei perpetue descoperiri spirituale, o infinită căutare în spații care pornesc din realitatea imediată a vremii sale trăită cu atita fervoare de poet pînă în zonele cele mai depărtate ale cunoscutului și, pe atunci încă, necunoscutului. Aproximarea de opera sa, oricît de timpuriu s-ar petrece, oricît de mult s-ar lărgi către acele domenii ilustrate de gândul său, nu creează un sentiment de saturație sau de respingere, ci unul de neconținută atracție convertită într-o adevărată patimă. O patimă pe care nu o istovește nici trecerea anilor, nici ceea ce literatura de aici sau din alte părți a adus și aduce nou. Opera lui nu era supusă oscilațiilor gustului public, perioadelor de flux și de reflux ale unui gen sau altul, epocilor faste sau nefaste din istoria unei societăți. Ea trăiește dincolo de orice mutație, fiind făcută parcă să demonstreze perenitatea spiritului. De la moartea lui Eminescu și pînă astăzi literatura română a cunoscut și nume care, odată cu primul volum sau către mijlocul vieții, exploziv sau prin lente acumulări, antum sau postum au creat o stare de interes, de frenezie și chiar de entuziasm public, de la Octavian Goga la Tudor Arghezi, de la Bacovia la Lucian Blaga, dar nici unul din ei n-a umbrat statutul de unicitate al operei eminesciene, nici unul n-a făcut ca Eminescu să treacă pe un plan secund al conștiinței naționale. Dimpotrivă, am avut sentimentul că orice nouă receptare a unui glas, a unei modalități, a unei structuri poetice părea să pună în lumină permanența lui Eminescu ca expresia unei creații definitive. Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu au revoluționat gîndirea și limbajul poetului, au dus la realizarea unor valori care cuceriseră o largă audiență publică și deveniseră notorietăți ce nu mai păreau că pot fi clintite din zonele adulației obștești. Dar toate aceste succese înnoiri nu au afectat într-un mod statutul lui Eminescu, de poet care a fost, așa cum a spus N. Iorga, expresia integrală a sufletului românesc. El singur păstra privilegiul de a fi al unui timp concret și de a fi etern. El singur păstra privilegiul de a nu putea fi înțeles, de a nu putea fi explicat decît integrîndu-l în mersul istoriei naționale, în dezvoltarea

literaturii țării sale și de a aparține eternității de parcă nici un factor concret nu l-ar fi condiționat, nu l-ar fi influențat. Publicul larg a cunoscut mai înainte de toate poetul. El este acela care a creat o stare de spirit, el este acela care a determinat o nouă sensibilitate, el este acela care a deschis spațiile cunoașterii pe căile specifice ale artei pînă la hotare ce nu puteau fi întrevăzute de înaintașii săi. Poetul și aș spune imediat soarta acestui poet care a trăit o viață scurtă, care n-a

Privilegiul eternității

cunoscut liniștea și împăcarea sufletească decît ca niște oaze de timp menite să prevăstească furtuni pustiitoare, nenorociri iremediabile.

Dar cunoașterea în cercuri succesive a tot ceea ce a scris el, deopotrivă tipărit și netipărit, ne-a relevat un alt Eminescu, mult mai complex și mult mai adînc decît a fost înțeles de contemporanii săi, atît de puternică a fost această cea dintîi revoluție a lirismului românesc. Despre el avea să ne vorbească cel dintîi N. Iorga în primii ani ai acestui secol ce corespund cu începutul tipăririi articolelor și cu trecerea manuscriselor în fondul Bibliotecii Academiei. Atunci — în articolul **Eminescu și generația de astăzi** — N. Iorga avea să structureze noua optică a înțelegerii unui Eminescu total. Rămînea poet dar, în același timp, vădea o minte care îmbrățișase cu o patimă ieșită din comun te-

ritorii ce păreau a nu avea nici un fel de incidență cu statutul său de inspirat, de poet care și-a plîns durerile unei prea chinute existențe : „Se scot la lumină — spunea Iorga către sfîrșitul anului 1903 — articolele poetului, și se vede că el nu le-a scris pentru pine, făcîndu-și ris de cei ce i-o dădeau cu o cumpănă prea mică, ci din căldura adevărată a unui suflet ce voia să facă bine, nu sie însuși, nu prietenilor de cafea și berărie, nu membrilor unui cînaclu literar, ci neamului întreg, mai presus de clase și mai presus de hotare. Se destăinuiesc scrieri ale lui pierdute prin ziare, se comunică o sumă de caiete, în care se cuprind poezia și proza pe care nu le-a tipărit. Dar nici nu le-a distrus, căci el știa bine că sînt în ele diamante care așteaptă numai ceva mai multă tăietură pentru a străluci deplin. Se văzu astfel că Eminescu, marele celitor, era și un mare comunicativ, un foarte harnic scriitor (...) Un nou Eminescu apără : minte sealoasă de a ști, suflet doritor de a se împărtăși altora, inimă revărsîndu-se în bunătațe, ochi puternici tîndînd neconținut idealul”. Și, doi ani mai tîrziu — în iulie 1905 — tot N. Iorga avea să contureze portretul publicistului Eminescu pe care toate descoperirile ulterioare aveau să-l confirme integral : „E o uimire cită bogăție, nou-tate, logică, prevedere, căldură, cită mare și curată înțelepciune de om superior, genial, se cuprinde în acele buletine politice, dări de seamă teatrale, notițe despre cărți, care aveau singura menire de a umplea coloanele goale ale bieteii foite ieșene. La fiecare moment marea lui putere de intuiție fixează puncte sau deschide perspective cu totul nouă. Din viața de mai înainte cunoștea tot prezentul Românilor, în citiva ani căpătase o vedere clară asupra trecutului întreg, păstrase toată vigoarea spiritului său filosofic, și, oricînd, el stăpînea subiectul său, fie și atîns în trecut, de la o uimitoare înălțime. Avea în mină toate legăturile românești și omenesti ale subiectului”.

De cînd N. Iorga a scris aceste inspirate și adevărate propozițiuni au trecut mai bine de opt decenii, cunoașterea operei lui

(Continuare în pag. 16)

VALERIU RAPEANU

„Turma visurilor mele eu le pasc ca oi de aur...”

(Memento mori)

Complexa spiritualitate eminesciană s-a concretizat cel mai pregnant în poezie. Este domeniul de creație cel mai conform cu geniul său profund cultivat și avid de totalitate, începând prin a scrie ca marii săi contemporani (Alecsandri, Hehliade, Bolintineanu) și arzând fulgerător etapele, Eminescu se va manifesta și apoi impune ca un mare romantic al literaturii române și al celei europene, lăsând să se întrevadă din ce în ce mai convingător tensiunea către clasicitate și, totodată, deschiderea către formele mai noi ale artei, cum ar fi cele simboliste, spre exemplu, iar altele mai complicate și recente. Sint convocate aici, într-o inextricabilă fuziune, cosmosul, mitologiile și istoria, științele generale și contemporaneitatea, individul și societatea, moartea, viața, natura și iubirea, toate animate de un suflu poetic și de o forță a problematizării cum literatura română nu mai înregistrase în asemenea proporții înainte de el. Potrivind tradiția autohtonă și topind în chip viguros înrîmurile străine, Eminescu va face un salt spectaculos, prin național, în universalitate, devenind unul dintre reprezentanții de seamă ai acesteia. Din puținul socotit de el definitiv și indeosebi din avalanșa de proiecte și scrieri apărute postum, se deduce revelator un profil de natură titaniană, setos a elabora o operă care să fie, cum se exprima el, „floarea de aur ce bucură lumea întreagă”.

Obsedat de problemele originilor, poetul a încercat să creeze o cosmogonie și mai cu seamă o mitologie națională, proiectată pe fundal euroasiatic. Dacia lui, cu elemente din Walhala (Iordanes și Jacob Grimm confundaseră pe geți cu goții) și amintind de Elada lui Goethe, e populată de cele mai diverse zeități, între care, bineînțeles, și „orbul poet Rom”, adică un nou Homer. Ea este o zonă de contact între nord, sud, est și vest, întocmai cum opera poetului este și o cuprinzătoare sinteză de Orient și Occident. Ne întimpină mume, magi călători în stele și în lună (ca Cyrano de Bergerac), pentru ca în medievalitate să se evoce, dacă ținem seama și de proiectele dramatice, întemeierea statului național, poetul vrind să dea o cronică a primilor domnitori, asemănătoare cu cea a Plantagenetilor lui Shakespeare. Din alte proiecte deducem intenția unei epopei naționale, în orice caz a unui soi de *Légende des siècles*, intitulată de el *Memento mori* (pe tema calderoniană „Viața e vis”, pornită din

preistorie, cu incursiuni în Babilon și Ninive, Egipt, Grecia, Roma cezariilor și vremea năvălirilor, revoluția franceză, epoca napoleonică și a Comunei din Paris, cu alunecări spre India, Siberia și spre alte zone, din care s-au desprins în timp admirabile tablouri lirice precum *Egiptul, Împărat și prolețar*, ori *amplul Mureșan*. E în toate acestea, ca și în alte poeme cu tentă istorico-mitologică, o proiectie fabuloasă de lumi și destine, o viziune fantastică izvorâtă din concretul cel mai palpabil, care tulbură imaginația și o stimulează spre meditații asupra fundamentelor existenței.

de nostalgii și dureroase semne ale neîmplinirii, alternând tonurile populare cu cele savante ale sonetului, romanțului, cu nuanța săgălnică, ori atitudinea gravă, transcendentele cel mai adesea situațiile concrete într-o aspirație spre totalitate și izbăvire, spre împăcarea contrariilor și refacerea unității pierdute. Ca la Novalis, bunăoară, la Eminescu erosul ia o înfățișare cosmică, cei doi parteneri avînd aer de soare și lună, ca în celebra baladă populară, și tinzînd a se întregi după legile atracției universale. Iar neînzbinda în absolut e cu atât mai sfîșietoare. Depășind teluricul și tinzînd spre starea de

deschidere filozofică sugerînd nefericirea, de nimeni întrecută. Prin al său Hyperion (cel ce merge pe sus), Eminescu ilustrează ideea sa că geniul n-are moarte, dar nici noroc, că „aici pe pămînt nici e capabil de a fericii pe cineva, nici capabil de-a fi fericit”.

Pătrunderea lui în tainele arhaicității lumii, în folclorul acesteia și cu precădere în ale celui național, cunoașterea unor limbi și literaturi străine de semnificativă diversitate, a vechii literaturii române și a celei moderne, au fost factori de natură a face din Mihai Eminescu un extraordinar stăpînitor al limbii noastre, la a cărei expresivitate a contribuit substanțial. Nu s-a spus degeaba că într-un fel se scria înainte de Eminescu și în altul după el. S-ar putea adăuga și constatarea că într-un fel se gîdea și vorbea înainte de el și în altul după trecerea lui atât de semnificativă prin spiritualitatea românească. Contribuția lui la înnoirea limbii române literare este atât de însemnată încît forța ei modelatoare se resimte și astăzi. Faptul se explică prin simțul genial al expresiei, prin halucinantă căutare cu precădere în poezie, a formelor celor mai simple și adecvate pentru a-și înfățișa lumile imaginare și amplitudinea deschiderii spiritului său, care a fost al unui dintre cei mai normali oameni ai acestui pămînt. Acestea au făcut din el un unic prototip al poetului în spiritualitatea românească, ba chiar o ființă legendară a acestor meleaguri. Artist prin vocație și construcție de sine, cu un simț ferm al valorilor, aproape indiferent de domeniu, de spațiu și de timp, suveran în spirit și atitudine practică, Mihai Eminescu a parcurs formele literaturii și ale publicisticii cu o dorință nestăvilită de a le experimenta în contemporaneitatea lui, probîndu-le validitatea și capacitatea de a exprima drama omului și marile lui idealuri, în cadrul naturii și al societății. Răzbate din scrisul său o gravitate stranie și o cuceritoare melancolie, întreruptă de sarcasm și mizantropie, de mari tristeți și zădărnici, dar depășite cel mai adesea de o învăluitoare generozitate și înțelepciune, ca într-o mereu visată simfonie, a fiecăruia în parte și a tuturor dimpreună.

GEORGE MUNTEAN

Egal între cei mai mari

— „Cel mai de seamă poet român” — G. Călinescu

Rar s-au găsit în lume spirite care să evoce cu atita patos geneza și extincția universală, prăbușirea în haos a planetelor și galaxiilor, rotirea civilizațiilor și suprapunerea lor, ca și forța omului de a se relua mereu prin veacuri, într-un elan faustic fără sfîrșit. De la poezia naturii, văzută uneori pavăză („Si să știu iubite frate / Că nu-s codru ci cetate”), la rotirea lumilor („colonii de lumi pierdute / Vin din surse văi de chaos pe cărări necunoscute / Și în roiri luminoase izvorînd din infinit / Sint atrase în viață de un dor nemărginit”) și la meditații grave pe seama destinului (*Glossa*, *La Steaua*, *Odă în metru antic* etc.), poetul abordează cu aceeași curiozitate forță expresivă orice domeniu al existenței și pe cele mai diverse căi („De astă viață mîndră de vrei să ai o stare / Gîndește num-atuncea la visuri și la somn”), totul pîndînd fi adus „sub dictatul propriului spirit”, însetat de nemărgini, peste și prin care să ajungă la o altă formă a identității.

Imaginația lirică a lui Eminescu nu cunoștea limite sau teritorii inaccesibile. Versurile lui de dragoste, de pildă, pline

gratie, poezia erotică eminesciană ne va fi un prilej continuu de meditație și emoție înfiorată, transgresînd prin fantastica ei eufonie chiar limitele limbii în care a fost scrisă și vrîjind ascultătorul prin simpla cadență a ritmurilor sale interiere. La fel stau lucrurile cu poezia naturii și de evocare a copilăriei, cu fermecătoarele sale elegii, sau parafraze după versuri populare, cu sonetele sau *Scrisorile* în care se simte forța celui ce a bătut cu toată voluptatea „păbarul prozei infocate”.

Una dintre sintezele cele mai tulburătoare ale lirismului eminescian este, fără îndoială, amplul său poem *Lucaferul*. Avînd la bază un basm popular și amintînd de *Hyperion* al lui Keats, ori de cel al lui Hölderlin, de poezia cosmică a lui Lamartine și Vigny, învecinat cu *Demonul* lui Lermontov și cu alte scrieri de aceeași natură, *Lucaferul* lui Eminescu este un poem egal între cele mai mari, de o forță copleșitoare. Elaborate pe parcursul a mai mulți ani, cu variante și reveniri neastep-tate, cele 94 de strofe ale poemului au o turnură simfonică și o curgere ritmică neșovăitoare, o armonie contrapunctică și o

Cînd gazetele săptămînale și ziarele au apărut pentru prima dată în țările europene unii dintre cei mai mari scriitori de pe continentul nostru s-au angajat în această nouă aventură informațională de o factură extrem de variată. Gazetele erau concepute ca niște magazine cu știri din viața politică și economică, însemnări de călătorie, dezbateri literare și filozofice, cronici de teatru etc.

Scriitorii-gazetari au căpătat astfel destul de repede un rol de seamă în orientarea opiniei publice, pregătirea cititorilor pentru unele evenimente noi din viața culturală și științifică, dezbateri unor măsuri menite să ducă la modernizarea societății, crearea unor curente de opinie în favoarea unor mari năzuințe naționale. Așa se explică de ce și primele partide din Anglia, dar și mai tîrziu de la noi, s-au străduit să atragă în marile campanii politice și culturale scriitori de anvergură, capabili să devină adevărați directori de conștiință.

Presa românească a fost și ea instituită prin aceleași modalități. De aceea nu este nimic surprinzător în faptul că în toate provinciile românești de odinioară s-au angajat în presa epocii mari personalități ca I. Heliade-Rădulescu, C. Bolliac, N. Bălcescu, C. Asachi, G. Bariț, I. Vulcan, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri și mulți alții.

Desi foarte tînăr, cînd Eminescu trimisese o scrisoare (1860—1870) redactorilor de la revista *Familia*, el avea o evidentă siguranță de sine și demonstra o bună cunoaștere nu numai a gazetelor din monarhia habsburgică, ci și a presei românești care anima viața noastră, politică și culturală.

Studentul de la Viena și Berlin aducea cu el în țară vaste cunoștințe de drept, economie, filozofie, sociologie lingvistică, literatură etc. Audiencia unor mari profesori, corelată cu rigoarea și onestitatea sa profesională, au făcut repede din el un gazetar plin de autoritate, temut de unii și urît de alții pentru modul direct și necrușător de exercitare a profesiei. Intrat într-o tagmă plină de amatori care practicau un jurnalism provincial de ocazie, M. Eminescu aducea în presa românească spiritul unui gazetar modern, conjugat cu atitudinea unui gînditor, a unui reformator raționalist, și pragmatic, capabil să înțeleagă destinele viitoare ale țării.

Indiferent dacă scria la gazetele din Iași sau la *Timpu*, poetul a căpătat repede o voce distinctă în presa românească, ecoul său extinzîndu-se în toate

provinciile de odinioară ale țării. Nimic nu este surprinzător în acest fapt. M. Eminescu scria despre limba din jurnalele românești din Austria, despre repertoriul teatrelor de la Iași și București, despre școlile din Moldova, despre dorința de neatințare a românilor, despre literatura noastră veche, despre pronunția actorilor, manualele școlare, regulile de scriere a limbii și atitea altele.

Spiritul său de reformator, de militant împotriva formelor fără fond, a politicienismului venal și a corupției țîntea spre toate acele aspecte ale vieții sociale, economice și statale, care se impuneau să fie

mului pentru a-i sublinia unitatea. Apelul la trecut trebuia să-și găsească rezonanță în prezent și viitor. În focul luptelor politice și a tendințelor de deznaționalizare, M. Eminescu declară: „Da, de la Roma venim, scumpi și iubiți compatrioți! — Din Dacia Traiană! Se cam ștersese diploma noastră de noblete: limba însă am transcris-o din buchile voastre gheboșite de bătrînețe în lîterele de aur ale limbelor surori. Cîm degenerase arborele nostru genealogic cu cite o codiță străină, dar îl vom curăți de toate uscăturile”.

Naționalismul eminescian poate fi înțeles la justa sa valoare numai dacă este

asemenea popor n-a fost și nu va fi o rusine niciodată”.

Spuneam că M. Eminescu a fost în cultura română un deschizător de drumuri pentru gazetăria modernă. Din această perspectivă, spiritul său critic apasă pe erori pentru a putea crea un climat favorabil pentru reforme în toate domeniile vieții. În acest scop, scriitorul căuta premise pentru o bună organizare a statului, a economiei și a instituțiilor în general. Statul avea nevoie de legi solide și drepte, concepute după spiritul locului, nu importate fără discernămint din altă parte. În stat individualismul mărunț trebuie să se topească într-o mare armonie de interese și idealuri, politica statului trebuind să răspundă necesităților fundamentale ale poporului.

La această cerință se impunea să-și dea concursul toate instituțiile țării. Școala, justiția, parlamentul, teatrul, presa, cultura în general, trebuiau să devină stîlpul de susținere a unui stat național independent. Neatințarea reprezintă rezultatul unor eforturi îndelungate. Poetul reprezintă secvențe din realizarea ei pentru a demonstra datoria de-a o păstra cu orice preț. „Așadar „independența” precum o numim astăzi nu este un „copil găsit” fără căpătîiu și fără antecedente, ci un prînz, care dormea, cu sceptrul și coroana alături. Căzută în desuetudine (...) neatințarea noastră a fost pururea reală, ea drept pururea în vigoare, fapt strălucit din cînd în cînd, nu prin alt drept, ci prin excese și abuzuri de putere ale turelor. Și dacă ea a fost întinsecă cam de o sută de ani prin postomania fanariotă, tradiția ei și încercările de-a o restitui n-au încetat nicicînd, iar mai eu seamă secolul nostru a fost bogat în succese pe terenul acesta”.

În pofida multor neajunsuri, M. Eminescu observa că marile reforme începuseră a fi înfăptuite pe întreg teritoriul Daciei în mod unitar. Dincolo de irosirea de putere în realizarea unor forme goale, dincolo de sărăcie și mortalitatea infantilă, forțele vii ale nației, scria poetul român, au triumfat peste tot.

Prezent în publicistică, ca și în poezie, spiritul critic inaugurat de Eminescu, alături de Maiorescu, s-a răspîndit peste tot în cultura română. El nu era nici demolator și nici nihilist. El reprezenta o metodă de stimulare a forțelor vii ale neamului spre împlinirea idealurilor României moderne.

ROMUL MUNTEANU

Spiritul critic

— „Gazetăria eminesciană... a reabilitat pentru totdeauna ideea scriitorului angajat, seismograf sensibil și port-voce al durerilor și crezurilor neamului” — Al. Oprea

grabnic înnoite. Principiul suprem sub care se integrau toate proiectele scriitorului, unele foarte realiste, altele măcar aparent utopice, rezultă din dragostea de țară. Mărturiile scriitorului sînt nenumărate: „Ce să vă spun! Iubesc acest popor bun, blind, omenos, pe spatele căruia diplomații croese charte și resbele, zăgrăvesc împărății despre care lui nici prin gînd nu-i trece”.

Desi Eminescu nu-i înțelegea pe intelectualii ardeleni prea bine, din cauză că nu ar fi avut în acel timp talente, multe idei fundamentale, privitoare la originea neamului și a limbii, erau privite în aceeași manieră, eliminate fiind doar exagerările puriste ale acestora. Istorismul binecunoscut al scriitorului nu putea să nu-l determine să reflecteze asupra originii poporului român, asupra identității sale specifice. Venit din romantism în general, naționalismul eminescian a crescut sub semnul cerințelor de redescoperire a nației, nevoită să se apere de agresori, să-și mențină puritatea limbii și să caute, totodată, ca românii să fie uniți în același stat. Ca și cărtărarii Școlii ardeleni, Eminescu explora originile nea-

raportat la capacitatea productivă a oamenilor, la dorința lor de integrare directă în marile angrenaj al muncii. Eminescu nu avea o fobie a străinilor în sine, ci doar a aceluia ce trăiau din speculă, corupție, profit pe seama muncii altora. Din acest unghi de vedere erau privite și așa-zisele clase superpuse, din aceeași perspectivă a vremii unei civilizații agrare, țărăniilor noștri erau priviți ca singura clasă productivă.

Reportarea poporului român la strămoșii nu era o simplă problemă de orgoliu național. Limpezirea originii demonstra caracterul limbii, drepturile poporului asupra acestor pămînturi. În disputele epocii despre slavonism și romanitate, Eminescu știa granițele unor incertitudini neverificabile, dar nu conținea să-și arate stîmna pentru strămoșii noștri daci: „Era un popor bun acela, care-a impus tribut superbei împărăteșe de marmură a lumii: Roma. Era un popor nobil acela a cărui cădere te împle de lacrimi, iar nu de dispreț, și a fi descendentul unui popor de eroi, plin de noblete, de amor de patrie și libertate, a fi descendentul unui

„Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă...”

(Melancolie)

Conform unei prejudecăți curențe la noi, un scriitor „nu poate” să exceleze în mai multe genuri literare: poezii nu pot fi altfel decât poezii, prozatorii trebuie să rămână prozatori, iar criticii nu care cumva să îndrăznească să aștearnă pe hîrtie versuri sau romane, căci vor fi acuzați de „făcături”, de veleitarism sprijinit pe „știința” literaturii, nu pe „talent”. Iar dacă se găsește vreun autor — și se găsește destul! — care să ignore crezul evasigeneral, atunci abaterile de la vocația „principală” sînt taxate drept amatorisme (se vorbește despre cite un violon d'ingres...) și se văd mai violent sau mai discret depreciate. Fără să insist acum, semnalez doar că atare prejudecată s-ar putea datoră prestigiului aproape „ocult” de care continuă să se bucure la noi noțiunea de talent, așezată instinctiv în opoziție cu aceea de complexitate a gândirii și a perspectivei intelectuale. În realitate, e vorba — nu-i așa? — de o conjuncție...

Proza lui Eminescu e una dintre principalele „victime” ale acestei atitudini încă active. Deși a fost publicată de-a lungul secolului nostru în culegeri din ce în ce mai cuprinzătoare și s-a editat finalmente într-un bun volum al seriei academice de Opere (vol. VII, Proza literară, Ed. Academiei, 1977), n-a rezistat — totuși — în concurență cu poezia, Eminescu întîrziind să fie tratat și ca un prozator adevărat și mare. Cu prejudecata în cauză s-a războit și Eugen Simion în debutul monografiei sale despre Proza lui Eminescu (Ed. pt. lit., 1964, p. 5 sq.: „Prejudecata, stăruitoare, că unui mare liric îi sînt aprioric interzise alte genuri literare [...] făcînd [...] să li se dea [prozelor — n.m.l.b.l.] o prețuire mai mult istorică și mai puțin estetică” etc.). Spune ceva și faptul că s-a vorbit întotdeauna despre „proza literară” a lui Eminescu (așa se subintitulează volumul citat din Opere și obișnuitele culegeri de mare tiraj), deosebiți de așa-zisa „proza politică”. Dacă această din urmă formulă arată o tendință de fragere a publicisticii eminesciene spre sfera literarului, deci de ridicare la rang estetic a unei materii de alt ordin, cealaltă, „proza literară”, oarecum pleonastică, insinuează ideea că poetul național n-a putut scrie și „proza-proză”.

Însă ce sînt — atunci — Geniu pustiu, Sărmanul Dionis, Cezara și tot restul? Un răspuns pe cît de ciudat, pe atît de ferm intrat în mentalitatea generală este acela formulat net, între alții, de Călinescu: „Prozele lui sînt de fapt poeme”!

(Opera lui Mihai Eminescu, Ed. pt. lit., 1969, vol. II, p. 444). Într-ocolo au părut să conducă toate trăsăturile scrierilor cu pricina, ori — măcar — ale celor mai cunoscute: încărcătura „poetică” a stilului, descrierile somptuoase, predominanța visului și a reveriei, vizibila comunicare cu poezia propriu-zisă la multe nivele (teme, motive, atitudini, lexic...). — de unde sentimentul că deopotrivă versuri și pagini de proză sînt desprinse din aceeași „galaxie” creatoare. Așa este, fără îndoială, și așa se întîmplă în cazul oricărui scriitor mare, în forme fătîșe ori prin legături mai puțin evidente, dar puternice,

stilul prozei romantice (al prozei, nu al poeziei romantice), care face orice posibil prin vis, reverie, metempsihoză... „Prozele lui sînt de fapt poeme”? Va trebui, odată pentru totdeauna, să respingem atare idei și să recunoaștem prozelor eminesciene specificitatea în ansamblul operei și locul proeminent în istoria românească a genului.

Întrepătrunderi de felul celor amintite mai înainte nu există doar între poeziile și prozele eminesciene, ci și în interiorul clasei acestora din urmă. Nuvelele, fragmentele de roman, schițele și bruoanele păstrate au nu o dată evidente legături:

care plămăuiea totul la scara Panoramei deșertăciunilor (titlul proiectului său de poem „total”). Cuprinderea amplă, „romanescă” i-a fost — de altfel — o mai generală trăsătură de personalitate, perceptibilă și în febra „balzaciană” a publicisticii, pornite parcă să compună o „comedie umană” a societății românești a vremii, în teatru, unde urma să se articuleze o viziune mitic-integratoare a întregii noastre istorii, ca și în poezie, unde proiectele ample subintînd mereu textele de mai mici dimensiuni (vezi Egiptul, Mureșanu, Panorama deșertăciunilor, ansamblul Scrisorilor ș.a.m.d.).

Accesul la o asemenea imagine a operei lui Eminescu ne este de obicei barat de prestigiul versurilor antume, în conștiința publică rămînînd o serie de piese izolate și nu contururile unor grandioase planuri. Nici nu se putea altfel, dat fiind destinul biografic al poetului, care l-a împiedicat să-și ducă la bun sfîrșit proiectele. Gîndindu-le la scară mare, concepiind structuri creatoare cu multe etaje, cu o enormă cuprindere a spațiului și timpului, Eminescu începea scrisul propriu-zis din mai multe puncte odată, sărea apoi la altele, uneori revenea, refăcea, extindea și lăsa abandonata, deschizînd alte și alte „fronturi de lucru”. Într-o ingenuă încercare de a sincroniza ritmul scrisului cu cel al imaginației febrile. Apare vocația „expansionistă”, presupunînd articularea unor blocuri mari de text, era tot atît de imposibil de conciliat — pe de altă parte — cu ispita perfecțiunii în mic, pentru care poetul amîna de multe ori urgența construcției mari, oprindu-se la slefuirea fină a imaginilor și rimelor, a „muzicii” versurilor. În timp ce ediția Maioreșcu a Poeziilor, cu aspectul ei perfect și definitiv, a probat elocvent această tentativă miniaturistă, pe cealaltă, globalistă, o ilustrează „haosul” coplesitor al manuscriselor. Cheia „romanescului” eminescian aici trebuie căutată. Din acest unghi privind lucrurile, s-ar putea ca, în chip cu totul neașteptat, nuvelele, fragmentele, bruoanele să se denlaseze spre centrul atenției noastre, ca tentative de traducere în limbaj propriu-zis prozastic al acestei vocații „romanești”. Ceea ce echivalează cu o ipoteză de lectură cu bătaie lungă, mergînd — cu pornire de la „proza literară” și cuprinzînd treptat toate straturile operei — pînă la o regîndire a întregii „galaxii” creatoare eminesciene...

ION BOGDAN LEFTER ■

„Romanescul” operei

— „Citeva din frumusețile cele mai de seamă ale artei românești de-a povesti au căzut din condeiul poetului” — T. Vianu

ținînd de coerența „organică” a personalității și, prin urmare, a operei. Însă în condițiile tocmai descrise, în legătură cu proza lui Eminescu trebuie pus un accent mai apăsător nu pe omogenitatea cu compartimentul poeziei ci, dimpotrivă, pe „specificitate”: Sărmanul Dionis și celelalte formează o clasă „autonomă” de scrieri eminesciene, analizabilă prin raportare la structurile genului prozei și nu la cele ale poeziei. În multe direcții pe care le-a experimentat, Eminescu a rulat formule literare variate, în funcție de intențiile sale și de natura materiei căreia vroia să-i dea corp, a adecvat — adică — „forma” la „substanță”. Proza lui nu poate — de aceea — să apară ca o „eroare” retorică: autorul a uzat de convențiile prozei atunci cînd a avut nevoie de ele; altfel, ar fi compus direct în... versuri! N-a simțit că e întotdeauna cazul și a recurs la categoriile știute (tramă, personaj, dialog...) și la structurarea pe secvențe sau capitole. Aspectele de poem fantastic, frecvențele comutări temporale și geografice se explică prin

numele migrează dintr-un text în altul, la fel unele situații epice ori chiar pasaje descriptive (I. Scurtu a pus pentru prima oară în paralel, pe două coloane, porțiuni ca și identice din Geniu pustiu și Sărmanul Dionis — în Introducerea la Geniu pustiu. Roman postum; v. ediția a doua, Ed. Minerva, 1907, p. XXI). Aceste suprapuneri se datorează, la prima vedere, doar faptului că cele mai multe dintre proze au rămas neterminate, în manuscrise. Pe de altă parte însă, cred că merită să facem un pas mai departe și să observăm, adăugînd și un strop de speculație, că, de vreme ce au pe ansamblu un aspect omogen (inclusiv, în ultimă instanță, textele seriei pe care Călinescu a numit-o „sociologică și evocativă”, adăugînd că, față de seria cealaltă, „romantică”, „Sensul general rămîne același” — Istoria literaturii române. Compendiu, Ed. pt. lit., 1968, p. 157), prozele lui Eminescu participă practic la un vast șantier romanesco, de parcă ar fi doar fragmente ale unui spectaculos proiect integrator, pe măsura gîndirii autorului,

Contribuția adusă de marele nostru poet la dezvoltarea teatrului românesc, piesele sale, valoarea ideilor și a conceptelor sale despre arta scenică și literatura dramatică se devaluează, pe măsura adîncirii cercetărilor, din ce în ce mai bogate, mai complexe, mai originale.

Prin cronicile și studiile despre arta interpretativă și rolul teatrului în cultura unui popor, Mihai Eminescu se situează categoric printre cei mai importanți gînditori și esteticieni din țara noastră și nu puține sînt ideile sale ce ar trebui așezate și astăzi la temelie esteticii teatrale moderne. A adus cu neprețuită claritate lumină în ceea ce privește raportul între text și spectacol, precizînd, nu o dată, că scopul teatrului este acela de a educa pe cei mulți în spiritul frumosului și adevărului, pornind de la opera poetului, scena însemnînd ardere pentru înalte idealuri morale și pentru frumoasa limbă românească, locul unde se intrupează „sute de caractere, mii de simțămînte omenești”.

A combătut cu necrutătoare ironie tot ceea ce nu a fost realizat din punct de vedere artistic pe scena timpului său, dar a elogiât pe marii interpreți ai vremii: Matei Mîlo, Frosă Sarandî, Ștefan Iulian, M. Mateescu ș.a.m.d., subliniindu-le valoarea și aportul la înflorirea artei scenice, pentru că, spunea Eminescu: „Dacă repertoriul e sufletul unui teatru, actorii sînt corpul lui, sînt materia în care se intrupează”.

Legăturile sale cu teatrul nu s-au limitat însă numai la peregrinările de adolescentă cu diversele trupe sau la luări de poziție teoretică, ci sînt mult mai adînci, idealul său fiind cel de a se înscrie la loc de frunte în dramaturgie, de a da viață cu minunatele-i cuvinte celor mai de seamă pagini din istoria poporului român, de a însufleți eroii vestii ai neamului, dîndu-le grai și suflet din sufletul său.

Proiectele dramaturgice eminesciene au o impresie grandioasă, cuprînd în ele o îndrăzneală legături și asociații dintre cele mai neașteptate între destinul poporului nostru și istoria lumii, dar prin forma lor neîmplinită amintesc mai mult decît creația poetică de timpurile nemilos care l-a smuls mult prea repede din viață. Cu toate că multe dintre ele nu sînt decît simple gînduri și intenții înscrise însă prin profunzimea și originalitatea lor în rîndul celor mai de seamă autori, model

și exemplu prin conceptul său de dramă istorică națională altocuprinzătoare.

Cu excepțională capacitate de înțelegere în totalitate a drumului parcurs de poporul nostru de-a lungul veacurilor, cu descoperirea rădăcinilor în adîncul timpului și cu perspectiva revoluției declanșatoare de energii, Mihai Eminescu ne-a lăsat în pagini finite de mare și răscolitoare frumusețe, în schițe abia creionate sau pur și simplu numai în proiect eroi și conflicte definitorii pentru ființa neamului nostru, meditații dintre cele mai tul-

voia de acțiune, iar în cea de-a treia este singur, proiectat peste un peisaj romantic, cu „brazi agățați de virfuri de stînci răsturnați de vijelii și torrente”, meditănd la destinul poporului său atît de chinuit de grele și necrutătoare încercări.

Între cele două poeme Mihai Eminescu a planuit să scrie Dodecameronul dramatic, o suită de 11 piese, cuprinzînd zbucimata istorie a Moldovei de la Mușatinii la Alexandru Lăpușneanu. Alături de monumentale proiecte s-au intruchipat în eroi dramatici, surprinși în acțiune și în-

morții. Nepotul lui Ștefan cel Mare, cel căruia bătrînul Arbore, adevărat stilp și apărător al țării, îi amintește încontinuu de îndatoririle sale, fără a găsi însă ascultare, este zugrăvit de Mihai Eminescu ca un erou romantic incapabil să facă altceva decît ceea ce îi poruncește inima sa pătimășă, iubirea lui fără de speranță pentru Mira, fata condamnată să moară din pricina unei boli necrutătoare, ce-și petrece ultimele zile într-un castel departe de lume.

Alături de mult prea îndrăznețu-i vis de a crea o epopee grandioasă a neamului, Mihai Eminescu a lăsat posterității și citeva piese scurte, bijuterii dramatice cu umor subtil și lirism delicat precum Emmi, un elogiu al sensibilității și al admirației pentru poezie, cu certe trimiteri la Vasile Alecsandri și Elena Negri, și Histriion, povestea emoționantă a unui bătrîn actor fericit că își vede fiul reușind pe scenă, acolo unde el, hulit și ignorat, n-a cunoscut decît suferință.

Nu lipsesc din proiectele sale nici comedile satirice, revărsări necrutătoare de ironie și sarcasm, nici elogii aduse haiduciei ca formă de revoltă socială, nici intenția de a da viață legendelor străvechi, lăsînd urmașilor ca moștenire o operă literar-dramatică nefinisată, dar importantă ca simbol al unui mare și adînc crez în funcția educativă a teatrului, în posibilitățile sale de îmbogățire a universului spiritual al omului.

Însuflețit de ideile estetice ale lui Schiller, de tragediile shakespeariene, marele poet a visat și a luptat pentru un teatru românesc de valoare europeană, punînd, în ciuda vieții lui atît de scurte, o piatră solidă la temelie artei spectacolului din țara noastră.

Teatrul a fost pentru Mihai Eminescu o pasiune puternică, mistuitoare încă din adolescență, cînd l-a întîlnit I. L. Caragiale, cu biblioteca într-un geamantan și cu capul plin de gînduri mărețe, și a rămas așa pînă la sfîrșitul vieții, dovadă că printre ultimele sale pagini sînt traduceri de piese. Din această pasiune s-au născut minunatele sale cronici dramatice, valoroase pagini de teorie teatrală și piesele sale ce înnobilează orice scenă, aducînd totodată bucurii tuturor celor ce-și opresc atenția asupra lor și la cea mai simplă lectură.

ILEANA BERLOGEA ■

Teatrul și cultura poporului

— „este sarcina culturii naționale să așeze în sfîrșit capodoperele teatrului eminescian la locul care se cuvine” — Petru Creția

burătoare asupra raportului dintre om și timp.

Făuritorii istoriei românești încep în dramele istorice eminesciene cu Decebal și sfîrșesc cu Andrei Mureșanu ca simbol al revoluției de la 1848. Meditativ, personificînd parcă aievea cea mai adîncă înțelegere, primindu-i pe mindrii romani cu fierbinți apeluri la împăcare. Ca un răspuns peste milenii, Andrei Mureșanu, poetul revoluționar, Luceafăr al schimbărilor, intruchipare desăvîrșită a eroului romantic, singurul finisat cu migală de artizan și griji de biutur în trei variante poematice, cîntă revoluția socială și națională ca motor al istoriei. În cea dintîi variantă Andrei Mureșanu se întîlnește cu Anul 1848, cu Geniul luminii și Silfii luminii pîndind pentru viitorul luminos al poporului român. În cea de-a doua se întîlnește cu Nirvana, susținînd pătîmas ne-

clestată luptă. Bogdan — Dragoș, descălecatul în piesa ce-i poartă numele, și mult prea frămîntatul Ștefăniță, sensibilul și maladiul nepot al marelui Ștefan, cu mîntea și sufletul fremătînd de o iubire imposibilă pentru frumoasa fiică a energicului Arbore, în drama neterminată Mira.

Drama Bogdan — Dragoș, cea mai jucată dintre piesele eminesciene, cu citeva frumoase realizări scenice la București și la Botoșani, înfățișează în culori tari, contrastante, cu antinomii cromatice proprii romantismului, povestea voievodului maramureșean, nevoit din pricina urii unchiului său să părăsească vatra strămoșască, găsînd în Moldova o țară primitoare și un adăpost de nădejde.

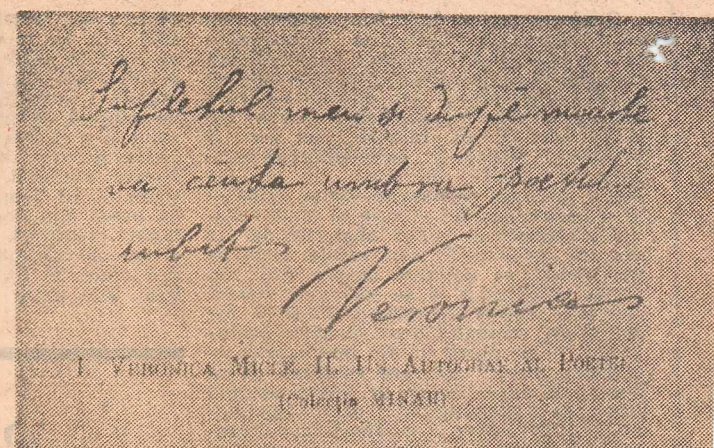
Mira, povestea neterminată a lui Ștefăniță, aparține celor mai frumoase piese lirice din dramaturgia noastră, este un poem al unei iubiri imposibile, al beției abisurilor și al chemării irezistibile a

„...sorbit din popor cum soarbe so-

1850 : La 15 ianuarie se naște în Botoșani Mihail (Mihail), cel de-al șaptelea copil al căminarului Gheorghe Eminovici și al căminăresei Raluca Eminovici. („... — O, ursitori, a căror daruri plouă / Asupra lumii-ntregi, mai stați o clipă / Și ascultați rugarea spusă vouă. // Nu bunătați cari se trec în pripă / Să îi mensească sfînta voastră gură, / Nu bunătați supuse la risipă. // Puternici, mari, frumoși atîția fură, // Înțelepciuni, comori le-ai dat multora, / Și toate, vai, cu vremea se pierdură. // Lui dăruiti ce nu ați dat altora, / Un dar nespus de scump ce n-are nume / Ca să răsăr-asupra tuturor...” — Mihail Eminescu. ● Străbunicul viitorului poet,

pentru blîndețea și răbdarea lui (stringea uneori pe băieți și bătea chiar mingea cu ei), dar mai ales pentru acel patriotism preacucerne pe care îl insufla tinerilor.” — G. Călinescu ● 1866: În ianuarie, profesorul iubit moare. În broșura Lăcră-mioarele învățăcelilor gimnasiaști din Cernăuți la mormîntul pre iubitului lor profesor Arune Pumnul... sînt cuprinse șapte poezii printre care una aparține lui Eminescu: „Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină, Cu cipru verde-ncinge antică fruntea ta; / C-acuma din pleiada-ți auroasă și senină / Se stînsse un luceafăr, se stînsse o lumină...” ● În același an — debutul în presă, în revista Familia condusă de Iosif Vulcan:

caly întreprinde un turneu la Brașov, Sibiu, Lugoj, Timișoara, Arad... ● 1869: continuă să publice poezii în Familia. Este unul dintre membrii fondatori ai cercului literar Orientul care își propunea și culegerea de basme, poezii populare ● Pleacă într-un nou turneu cu trupa lui Pascal și lași Cernăuți ● La 2 octombrie se înscrie la Facultatea de Filosofie a Universității din Viena și auditor ● Se înscrie în Societatea Literară-Socială „România” a studenților români din Viena și în Societatea Literară Științifică a Românilor din Viena și luptă pentru unificarea lor sub un singur nume (lucrul se va petrece mai tîrziu, cînd ele se vor numi România Jună): „firma, numele nu e lucrul, ființa însăși — cum haina ce-o poartă un om nu-i omul însuși — cum zdreanța unui nume obșeur poate acoperi un geniu — cum purpura unui nume regal poate investi pe-un idiot.” — Mihail Eminescu ● Îl cunoaște pe Slavici ● Tot în acest an ajunge la Praga unde se fotografiază în atelierul lui J. Tomaș. Este vorba de fotografia care s-a impus conștiinței naționale în care poetul apare astral, de o frumusețe ieșită din comun: „Era frumos — d-o frumusețe demonică. Asupra feței sale palide, musculoase, expresive, se ridica o frunte senină și rece ca cugetarea unui filozof. Iar asupra fruntii se zburlea cu o genialitate sălbatică părul său negru-strălucit, ce cădea pe niște umeri compacți și binefăcuți. Ochiul său mari căpril ardeau ca un foc negru sub niște mari sprincene stufoase și imbinale...” — Geniu Pustiu ● 1870: La începutul anului o delegație de studenți din care făcea parte și Eminescu îl vizitează la Döbling pe fostul domnitor Al. J. Cuza ● Publică în ziarul Albina din Pesta două articole: O scriere critică și Repertoriul nostru teatral: „Fiindcă ideea creării unui teatru național dincoace de Carpați prinde din ce în ce mai mult aripi și dimensiuni; fiindcă capacități tinere însemnate s-au simțit îndemnate de a spune și ele câte-o vorbă în astă privință, cred că-mi va fi permis și mie să mă întind la vorbă asupra acestei chestiuni tot atît de frumose, precît și de folositoare.” ● Incepe să publice în Convorbiri literare din Iași: pe data de 15 aprilie — Venere și Madonă iar pe data de 15 august — Epigonii ● Jacob Negruzzi descrie astfel primul contact cu creația lui Eminescu: „Arun-cînd ochii din întimplare asupra mesei mele de lucru, văzui o scrisoare nedeschisă, pe care nu o băgasem în seamă. Era adresată „Redactorului Convorbirilor literare” și scrisă cu litere mici și fine ca de o mină de femeie. Mi-am zis că trebuie să fie de la una din numeroasele poete tinere din provincie, care voiau să li se tipărească versurile în revista noastră. Deschizînd plicul, găsi o scrisoare, împreună cu o poezie intitulată Venere și Madonă, amîndouă iscălite M. Eminescu. Numele Eminescu nu avea aparență a fi real, ci îmi păru împrumutat de vreun autor sfios, ce nu vrea să se dea pe față.

— În sfîrșit, am dat de un poet, i-am strigat intrînd în odaie și arătîndu-l hirtia.” ● 1871: În august are loc serbarea de la Putna la organizarea căreia Eminescu a jucat un rol deosebit. Printre cei care au participat la întîlnirea tineretului român în jurul mormîntului lui Ștefan cel Mare s-a aflat și Ciprian Porumbescu ● „Serbarea de la Putna se înscrie printre manifestările popoarelor oprite din Imperiul austro-ungar prin care își afirmă dreptul la existența națională.” — D. Vatamaniuc. ● Se înscrie la Facultatea de drept a Universității din Viena ● 1872: Duce o mare lipsă de

nescu” ● 1873: Capătă un post la consulatul român de la Berlin ● 1874: „Între 17/29 ianuar și 7 mai are loc o bogată corespondență între Maiorescu, Eminescu, în care i se propune poetului să-și obțină urgentă doctoratul în filosofie pentru a fi numit profesor la Universitatea din Iași. Ministrul Învățămîntului îi trimite Berlin suma de 100 de galbe pentru depunerea doctoratului. În timpul verii i se dă sarcina de a cerceta oficial, pentru statul român, documentele de la Königsberg, dar printr-o scoare din 19 septembrie, adresată secretarului agenției diplomatice din Berlin, motivează că a abandonat această sarcină

Părinții poetului

Petrea Eminovici, țaran din satul Călinești, s-a născut probabil în 1732, fiind cel mai vechi dintre Eminovicii despre care avem știre din acte oficiale. ● „Judecînd în lumina însăși a documentelor putem spune că nici un scriitor român nu-și poate afirma mai cu putere că Eminescu însușirea de poet ce aparține poporului român și nu-și poate număra ca el strămoșii moldoveni pe degete, vreme de două veacuri.” — G. Călinescu ● „...eu nu mă supăr de loc de modul cum se reflectă persoana mea în ochii d-tale, căci de la așa oglindă nu mă pot astep-ta la alt reflex. Dar acest reflex nu schimbă deloc realitatea: el nu mă oprește de-a fi dintr-o familie nu numai română, ci și nobilă neam de neamul ei — să nu vă fie cu supărare — în-cît vă asigur că între strămoșii din țara de sus a Moldovei, de cari nu mi-e rușine să vorbesc, s-or fi aflînd poate țărani liberi, dar... păzitori de temniță măcar pînă anul.” — M. Eminescu ● 1857: Copilul Mihail este trimis la școală la Cernăuți ● Urmează la National Hauptschule și la Ober-gymnasium (1858—1863) ● 1863: Ilie, unul dintre cei unsprezece copii ai căminarului Eminovici, moare. „Copii eram noi amîndoi / Frate-meu și cu mine. / Din coji de nucă car eu boi / Făceam și înhamam la el / Culbeci bătrîni cu coarne. // Și el citea pe Robinson, / Mi-l povestea și mie; / Eu zideam turnul Vavilon / Din cărți de joc și mai spuneam / Și eu cite-o prostie...” — Mihail Eminescu. ● Nu mai frecventează cursurile de la Cernăuți — „În zădar în colbul școlii / Prin autori min-cați de molii, / Cauți urma frumuseții / Și îndemnul vieții, / Și pe foile lor unse / Cauți taine nepătrunse / Și cu slovele lor strîmbe / Ai vrea lumea să se schimbe. / Nu e carte să în-voți / Ce viața s-aibă preț / — Ci trăiește, Chinuiește / Și de toate pătîmeste / S-ai s-auzi cum iarba crește — Mihail Eminescu ● Vacanțe fabuloase la Ipotești: „Fiind băiet păduri cutreieram / Și mă culcam ades lîngă izvor, / Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam, / S-aud cum apa sună-ncetîtor: / Un freamăt lîn trecea din ram în ram / Și un miros venea adormitor. / Astfel ades eu nopți întregi am mas, / Blind ingînat de-al valurilor glas.” — Mihail Eminescu ● 1864: Mihail este practicanț la Tribunalul din Botoșani iar apoi „scriitor al cancelariei” la Consiliul Permanent Județean. ● 1865: Demisionează din acest post ● În toamnă profesorul său Aron Pumnul îi oferă găzduire și cu acest prilej face o cunoștință și mai strînsă cu o bibliotecă remarcabilă ● „Pumnul era foarte iubit de copiii români,

„Cu bucurie deschidem coloanele foalei noastre acestui june numai de 16 ani, care, cu primele sale încercări poetice trimise nouă ne-a surprins plăcut.” Este vorba de poezia De-aș avea: „De-aș avea și eu o floare / Mindră, dulce, răpitoare, / Ca și florile din mai, / Fiice dulcea a unui plai, / Plai rizînd cu iarbă verde, / Ce se leagănă, se pierde, / Undoind în-țețîșor, / Șoptînd șoapte de amor...” Iosif Vulcan îi schimbă numele din Eminovici în Eminescu ● Ajunge în Blaj, apoi la Alba Iulia și Sibiu, pentru ca spre sfîrșitul anului să-l găsim la București ● 1867: Suflor și copist în trupa lui Iorgu Caragiale. 1868: Trece în trupa lui Mihail Pascaly. „Locuiau într-o casă unde trăsesse în gazdă un actor, vara director de teatru în provincie. Stațiunea migrării actorilor se sfîrșise: era toamnă, și aceste păsări călătore se-nțorceau pe la cuiburile lor.

Văzîndu-mă că citeam într-una, actorul îmi zise cu un fel de mindrie:

— Îți place să te ocupi cu literatura... Am și eu un băiat în trupă care citește mult; este foarte învățat, știe nemțește și are mare talent: face poezii; ne-a făcut citeva complete minunate. Eu crez că ți-ar face plăcere să-l cunoști.

Si-mi povesti cum găsise într-un oțel din Giurgiu pe acel băiat — care slujea în curte și la grajd — culcat în fin și citînd în gura mare pe Schiller. În ieslele grajdului, la o parte, era un geamantan — bibliotecă băiatului — plin cu cărți nemțești...

Actorul îi propusese să-l ia suflor, cu șapte galbeni pe lună, și băiatul primi cu bucurie. Își luase biblioteca și acuma se afla la București...

Era o frumusețe! O figură clasică încadrată de niște plete mari negre; o frunte înaltă și senină; niște ochi mari — la aceste ferestre ale sufletului se vedea că cineva este înăuntru; un zîmbet blind și adînc melancolic. Avea aerul unui sfînt tinăr coborît dintr-o veche i-coană, un copil predestinat durerii, pe chipul căruia i se vedea scrisul unor chinuri viitoare.

— Mă recomand, Mihail Eminescu.

Așa l-am cunoscut eu.” (I. I. Caragiale) ● Cu trupa lui Pas-

caly bani: „Vă spun drept că trăiesc cu mare greutate. În momentul în care vă scriu aceste știri mă aflu în lipsă deplină de bani, așa în-cît voi trebui ca mine să împrumut de la cineva, deși și împrumutarea e grea, căci cunoscuiți mei, studenții ca și mine, n-au nici ei de unde.” ● „Să fie acum epoca în care a cunoscut pe Veronica Micle, tinăra soție a bătrînului profesor Micle din Iași? Cineva pretinde că Veronica, venind la Viena să se caute pentru o suferință oarecare, a tras în casa unei doamne Löwenbach, unde cunoscu pe poet... Șase luni ar fi stat Veronica Micle la Viena și în acest timp, timid și cu privirea în pămînt, ar fi călăuzit-o prin metropola danubiană, povestindu-i întîmplări din viața marilor gânditori. Dar Eminescu nu era îndrăgostit acum de o femeie, ci de femeia însăși în idealitatea sa...” — G. Călinescu ● Continuă să publice în Convorbiri literare, printre altele născută Sărmanul Dionis: „...și tot astfel, dacă închid un ochi, văd mina mea mai mică decît cu amîndoi. De aș ave trei ochi, aș vede-o și mai mare, și eu cit mai mulți ochi aș ave, cu atîta lucrurile toate dimprejurul meu ar păre mai mari.” ● Primește o subvenție din partea „Junimii” și pleacă la Berlin unde se înscrie la Facultatea de Filosofie a Universității Friedrich-Wilhelm ● În studiul Direcția nouă în poezia și proza română Titu Maiorescu îl citează pe poet imediat după Alecsandri: „Cu totul oșebit în felul său, om al timpului modern, deocamdată blazat în cuget, iubitor de antiteză cam exagerate, reflexiv mai peste marginile ertate, pînă acum așa de puțin format în-cît ne vine greu să-l cităm îndată după Alecsandri, dar în fine poet, poet în toată puterea cuvîntului, este d. Mihail Emi-

Titu Maiorescu

I. I. Caragiale

și de ce a luat drumul c-țară, urmînd ca în noiembrie să se întoarcă la Berlin pe examene. La 1 septembrie numit însă în postul de director al Bibliotecii Centrale Iași.” — Ion Crețu ● „Sînt ricit — ar fi zis Eminescu — mi-am ales un loc pot eu firea mea singuratică și nică de cercetare. Ferit de ja zilei de mine, mă voi cu da ca un budist în trecut, ales în trecut nostru atîmăreț în fapte și oameni.” „Eminescu voia să revoluționeze biblioteca cu tot dinadîr Avînd naivitatea să creadă rostul ei este de a fi o fer-tră permanent deschisă grădiniile culturii actuale, pornește înflăcărat s-o spo-că și s-o facă un instrument de muncă.” — G. Călcu. ● La 1 decembrie Convorbiri literare îi publică Împăr-proletar: „Zdrobiți orînd cea crudă și nedreaptă / C mea o împarte în mizeri și gati! / Cînd într-o altă răsplată nu v-asteptă ceti ca-n astă lume să parte dreaptă / Egală fi și să trăim ca frați!”. ● este numit revizor școlar în districtele Iași și Vaslui. Ca întotdeauna, luîndu-și ca în serios, face propuneri truo reorganizarea școlilor județului Vaslui ● La o ins-la Școala nr. 2 din Păc-Iași, îl remarcă pe instit-țiu Ion Creangă ● 1876: „S bindu-se guvernul, Em-este pus în disponibilitate decretul domneste nr. 1013 iunie. Prin raportul său iunie către Ministerul Î-mîntului, D. Petrino cere mînescu, fost bibliotecar, urmărit pentru obiecte și „sustrase”. Ministerul în-ză raportul Parchetului Iași. Prin încheierea sa decembrie judecătorul d-structuție declara însă că „l loc de urmărire” — Ion

ele un nour de aur..."

● Totul n-a fost decît o înscenare înfîmă pusă la cale împotriva poetului de către odiosul Petru, De altfel, de-a lungul scurtei sale vieți, Eminescu a cunoscut deseori un astfel de tratament. Într-o izbucnire de minie Eminescu declară: „Un om nu poate face nimic într-o țară rău întocmită și, măcar să tot poruncească rămîne la vorba aceea: a poruncii cinelui și cînelor pisicii și pisica soarecelui, iar soarele și-a atîrnat porunca de coadă”. ● La 15 august, la Ipotești, trece în neființă Raluca Eminovici, mama poetului ● „O mamă, dulce mamă, din negură de vremi / Pe freamătul de frunze la tine tu mă chemi; / Deasupra cripei negre a sfîntului moimint / Se scutură salcîmii de toamnă și de vînt, / Se bat încet de ramuri, înghină glasul tău... / Mereu se vor tot bate, tu vei dormi mereu...” ● Lucrează la ziarul Curierul de Iași — „foaia vîntului de pripas” și este deseori prezent la sedințele „Junimii”, societate literară al cărei mentor este Titu Maiorescu. ● „Oricît repulsi și revolte s-ar surprinde la Eminescu împotriva glacialului autor al Logicii, Maiorescu, lăsînd la o parte orice considerație asupra ideologiei lui politice, filosofice și estetice, era singurul intelectual de pe atunci, înrudit cu poetul nu numai prin covîrșitoarea superioritate culturală asupra contemporanilor, dar și prin direcția spiritului lor”. — G. Călinescu ● O prietenie trai-

zile în acest an dar are o bogată activitate ziaristică atît la Curierul din Iași cit și la Timpul din București, organ de presă al „opozității conservatoare”, unde îl găsim din octombrie. Printre articolele pe care le semnează în acest an, citeva e-logiază comportarea remarcabilă a trupelor române în desfășurarea luptelor de la Grivița și Plevna ● Colegi de redacție la Timpul — Slavici și Caragiale ● Primește o scrisoare de la Veronica Micle în urma plecării lui din Iași: „Nu e așa că indiferența mea ți-a zdrobit inima, inima plină de ființa mea? Dar iau pe Dumnezeu de martur dacă această indiferență era adevărată: această răceală prefăcută nu era decît o contrabalanșare a dragostei tale nemărginite, ce o arătai fără încetare. Privirea ta, în fine, întrea-ga ta ființă, față de mine nu dovedea decît iubire. Erai așa de puțin stăpîn pe tine, încît cel mai prost om își dădea seamă că ești îndrăgostit de mine; de aceea, nu trebuia oare ca să dau o dezmințire și să ascund ochilor scrutații reciprocitatea unei dragosti atît de mari?” ● 1878: Aceeași activitate absorbantă în domeniul gazetăriei. „A nesocoti, dintr-un dispreț principal, această producție majoră a spiritului românesc care este activitatea sa ziaristică înseamnă a trece cu vederea unul din modurile prin care ni se relevă geniul eminescian”. — S. Cioculescu ● „Istoricii literari și esteticienii vor stabili într-o bună zi cit de unitară a

Veronica Micle

explicabilă, de nu între viața ta și a mea, dar desigur, între a mea și tot ceea ce te atinge pe tine, între a mea și răsufărarea ta pe pămînt.

Veronica — e înția dată că-ți scriu pe nume și culez a-l pune pe hîrtie — nu voi să-ți spun, dar tu nu știi, nici poți ști cît te-am iubit, cît te iubesc.

Atît de mult, încît mai bine aș înțelege o lume fără soare decît pe mine fără ca să nu te iubesc”. ● Planurile lor de căsătorie eșuează ● 1880: Scrisoare către sora sa Hărieța: „Fartă-mă, puieule, dacă nu poți veni după chemarea ta la Iași, dar, cum au căzut sărbătorile pe dos, am avut atîta de lucru zilele acestea încît nu m-am putut urni din loc. Ba mi-am legat cărțile în teancuri, ca să mă mut, ba mi-am căutat casă, și pe lingă toate acestea mai sînt și bolnav și trupește, dar și mai mult sufletește. Ca și cînd n-aș voi de ciudă sau de îndărătnicie, așa imputări mi se fac, poate... poate pentru că să se mintuie, știu eu? 1881: Se plînge tatălui său că-l e „acru sufletul de cerncală și condei” ● Publică în Convorbiri literare Scrisoarea I, Scrisoarea II, Scrisoarea III, Scrisoarea IV ● 1882: Corespondență intensă cu Veronica ● Nu publică nici o poezie în tot cursul anului ● Un imens scrupul artistic îl împiedică să dea la iveală din comorile aflate în manuscrisele sale, rod al unei munci titanice, dintre care cele mai multe vor vedea postum lumina tiparului. O frază dintr-o scrisoare îi exprimă cu limpezime starea de spirit: „Aștept telegramele Havas, ca să scriu iar, să scriu de meserie, scrie-mi-ar numele pe mormînt și n-aș mai fi ajuns să trăiesc!”. ● Ajunge pentru înția oară la Marea Neagră ● 1883: Poetul se îmbolnăvește și se internează în spital ● Poemul Luceafărul apare în Almanahul Societății Academiei Social-Literare România Jună din Viena, fiind reproduc în Convorbiri literare nr. 1 august ● Primește un mic onorariu — singurul din toată viața sa! — cu ocazia publicării unor poezii în Familia ● Asistă la Iași la serbarea dezvelirii statuii lui Ștefan cel Mare ● Citește în casa lui Iacob Negruzzi poezia Doina pe care apoi Convorbiri literare o publică ● Se reîntoarce în București. ● „Începeau în curînd căldurile verii, cînd lumea, în frunte cu patronii conservatori, fugea din București, iar poetul rămînea singur să asude asupra mormanelor de corecturi și să-și alcătuiască informațiile pentru gazetă pînă tîrziu în noapte. Spiritul obosit și blazat al lui Eminescu, învîrăbit de un singe veninos și ținut pe loc de o virtușie trupească înăscută, mai luptă cităva vreme împotriva destinului, apoi răul se dezlănțuie și coardele maestrului plesniră”. — G. Călinescu ● În decembrie apare la editura Soccec, „într-un splendid volum”, prima ediție a Poeziilor lui Eminescu, cu o prefață de Titu Maiorescu: „Publicarea se face în lipsa poetului din țară. El a fost totdeauna prea impersonal și prea nepăsător de soarta lucrărilor

Ion Creangă

nică începe să-l lege de Ion Creangă pe care îl vizitează deseori în bojdeuca sa ● „Toți memorialiștii „Junimii” au consemnat, uimiți, prietenia celor doi. Ei nu înțelegeau cum atît de cultivatul Eminescu putea găsi în Creangă, „talent primitiv și necioplit”, după părerea lor, satisfacții atît de mari încît să ajungă să părăsească sedințele din fiecare vineri ale cernacului. — Zoe Dumitrescu-Busulenga ● „Îndată ce cunosc (Eminescu pe Creangă, el se izola cu totul de noi, dîndu-se în societatea lui numai... Cîteodată întrebam pe Eminescu:

— Ce vorbești în tot timpul cu Creangă? El zîmbea și cu acea privire vagă și rătăcită, care-i era ca-

Ioan Slavici

fost existența materială și sufletească a poetului, cită prezența artistică și ideologică este în articolul său de ziar ca și în poezia cea mai hieratică...” — Perpessicius ● Publică, în Convorbiri literare, Povestea codrului, Povestea teinului, Singurătate, Departate sunt de tine... ● Participă la sedința „Junimii” bucurestene unde e sărbătorit Alecsandri după premiul de la Montpellier ● Are loc la Iași a XV-a aniversare a „Junimii” ieșene unde merge împreună cu Maiorescu, Caragiale, Slavici, Nica, Ollănescu ● 1879: Moare Ștefan Micle ● Scrisoare a lui Eminescu adresată Veronicăi: „Tu știi, dulce și nobilă amică, că în sentimentul de care-ți vorbești nu e nimic banal, care să aibă ceva

raferistică, răspundea în mod evaziv: — Vorbim și noi ce ne trece prin minte!... Si atîta tot.

Cîteodată, Creangă și Eminescu dispăreau cite trei-patru zile, nu se știa ce au devenit. În timpul acesta, ei ieșeau din oraș pe jos, cîteierau Galata cu Tirgusorul, treceau prin bariera Păcurarilor, făceau inconjurul pe la Copou și Aroneanu, dormeau pe o lăviță la vîneun han sau la vreo crîsmă, mînceau ce găseau și erau fericiti” — G. Panu. ● Și opera lui Creangă, ca și opera lui Slavici, se datorește impulsului înspre creație primit de cei doi scriitori de la mezinul lor genial.

— Zoe Dumitrescu-Busulenga ● 1877: Nu publică nici o poe-

comun nici cu teoria plăcerii, nici cu platitudinile unei tinereți necorupte.

Nici tinereța, nici frumusețea ta, nici virtuți sufletești, nici grații fizice nu au fost cauza acelei simțiri care a aruncat o umbră adîncă asupra vieții mele întregi. Adesea, există enigme matematice, pentru a căror dezlegare îți trebuie o cifră cunoscută, adesea, un complex de cazuri se dezleagă prin o singură cauză necunoscută.

Astfel, viața mea, ciudată și azi și neexplicabilă pentru toți cunoscătorii mei, nu are un înțeles fără tine.

Nu știu de ce ești o parte înregitoare a tuturor gîndurilor mele, nici mă precup s-o știu, căci nu mi-ar folosi la nimic. Dar este o legătură cu tine ne-

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorie, țara mea de dor ?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor !
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalu,
Dacă fiii-ți mindrii aste le nutresc ;
Căci rămîne stinca, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

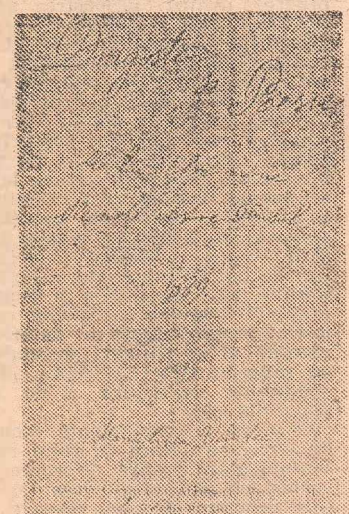
Vis de răzbunare negru ca mormintul
Spada ta de singe dușman fumegînd.
Și deasupra idrei flutire cu vîntul
Visul tău de glorie falnic triumfînd,
Spună lumii large steaguri tricolore,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Cînd s-aprînde sacru candida-i vilvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ingerul iubirii, ingerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surizînd,
Ca pe Marte-n glorie să orbească-l face,
Cînd cu lampa-i zboară lumea luminînd,
El pe sinu-ți vergin încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl stringe-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tinără mireasă, mamă cu amor !
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorie, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mindrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc !

sale, pentru a fi putut fi înduplecat să se îngrijească însuși de o asemenea culegere, cu toate stăruințele amicilor săi literari”. ● 1884 : În ianuarie se stinge din viață Gheorghe Eminovici, tatăl poetului ● Maiorescu îl vizitează pe Eminescu la sanatoriu ● În ziua de 26 februarie Eminescu, însoțit de același devotat prieten Chibici, părăsește sanatoriu și întreprinde o călătorie prin Italia, după care se întoarce la București ● În întîmpinarea lui vin Maiorescu și mai mulți amici literari ● Eminescu este numit subbibliotecar al Bibliotecii Centrale din Iași ● 1885: A doua ediție a volumului de poezii ● Scurtă vacanță la Liman, lîngă Odesa ● 1886: Activități mărînte la bibliotecă ● 1887 : Liste de subscripție pentru întîrînirea și îngrijirea poetului ● Cu un devotament fără margini, Hărieța, sora lui, ea însăși bolnavă, îl îngrijește ● 1888 : Se prezintă un proiect de lege prin care poetului i se acordă o pensie viagă ● Poetul pleacă la București însoțit de Veronica Micle ● Încercări de readaptare la viața de mai înainte ● În noaptea de 15 iunie 1889, la ora 3, trece în neființă, în sanatoriu doctorului Sutu ● „Astfel se stînsese în al optulea lustru de viață cel mai mare poet pe care l-a ivit și-l va ivi vreodată, poate, pămîntul românesc. Ape vor seca în albie, și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și cite o stea va vesteji pe cer în depărtări, pînă cînd acest pămînt să-și stringă toate sevele și să le ridice în țeava subțire a altui crîn de tăria-parfurmilor sale” — G. Călinescu ● Veronica Micle încetează din viață la 3 august ● „Virful nalt al piramidei ochiului meu abia-l atinge... / Lîngă-acest colos de piatră vezi tu cît de mică sînt / Astfel tu-n-a cărei minte universal se răsfrînge, Al tău geniu peste veacuri rămîne-va pe pămînt. / Și dorești a mea iubire... Prin iubire pin-la tine / Să ajung

și a mea soartă azi de soarta ta s-o leg, / Cum să fac! Cînd eu micimea îmi cunosc atît de bine, / Cînd marea ta ființă poate nici n-o înțeleg. / / Geniu tău, planează-n lume! La-să-mă în prada Sortii /, Și numai din depărtare cînd și cînd

să te privesc, / Martora mării tale să fiu pin-la pragul morții / Și ca pe-o minune-n taină să te-ador, să te slăvesc”. — Veronica Micle ● „Ce s-au ales din două vieți? / O mină de cuvinte, / Căroră abia le-ar da un preț / Aducerile-amînte?” — Mihai Eminescu ● „Azi, însă, cînd poporul românesc, după o lungă robire dinăuntru și dinafară, a luat conștiință de sine, chipul lunar și amar zimbitor al poetului își regăsește puterea asupra sufletelor noastre, și el ne apare drept cel mai în stare să dea expresie simțirilor moderne și românești, și cu fluierul său poetic să ducă năzuințele noastre sociale pretutindeni...” — G. Călinescu.

GEORGE ARION

„Un dor adînc și îndărătnic foarte

De-o frumusețe cum nu e nici una...”

(Mușat și ursitorile)

Ediția națională a operei lui Eminescu este întemeiată de academicianul Perpessicius, care o proiectează ca o întreprindere editorială monumentală în 20 de volume. Marele editor tipărește primul volum în 1939, după o muncă asiduă și îndelungată la descifrarea manuscriselor, parcurgerea presei și bibliografiei eminesciene. Consacră primul volum poeziilor tipărite în timpul vieții și-l deschide cu cele apărute în *Familia*, înainte de începerea colaborării la *Convorbiri literare* în 1870. Următoarele două volume sînt consacrate variantelor și comentariilor la poeziile tipărite în timpul vieții și au date de apariție apropiate (1943 și 1944). După 1944, editarea ediției naționale o preia Editura Academiei, care o continuă pînă în prezent. Perpessicius tipărește aici *Opere IV* și *Opere V*, care apar în 1952 și 1958, și cu care încheie prima secțiune a operei eminesciene, cea a poeziei. Perpessicius editează și a doua secțiune a operei eminesciene: ipostaza folclorică a poeziei sale. După acest volum, al șaselea, care apare în 1963, Perpessicius părăsește șantierul ediției naționale, ca urmare a pierderii vederii în munca îndelungată și de uzură în descifrarea manuscriselor. Meritul principal al marelui editor stă în stabilirea filiației poeziilor, după o călătorie de benedictin ani în șir prin labirintul manuscriselor eminesciene. Dacă avem ceva de regretat privește numai faptul că Perpessicius n-a format o școală, în sensul pregătirii unor cercetători devotați acestei munci, care să continue opera sa. Dacă fondatorul ediției naționale editează două secțiuni din opera eminesciană, lasă în seama editorilor următorii alte șase: dramaturgia, proza, publicistica, traduceri, fragmentarium și corespondența. Perpessicius putea să scrie, pe bună dreptate, în *Serisoare deschise* către editorul eminescian, integral, din anul 1990 din 1964, că „o viață de om nu ajunge ca să cuprindă totalitatea moștenirii literare a lui Eminescu” și-și pune întrebarea dramatică dacă „le va fi dat, oare, celor din pragul veacului XXI să salveze ediția în foarte multe volume, integral și critică, a lui Eminescu”.

Previziunea lui Perpessicius părea să se confirme, de vreme ce mai bine de un deceniu nu se face nimic practic pentru continuarea ediției naționale. Este meritul lui Alexandru Oprea, fostul director al Muzeului Literaturii Române, care, preluând conducerea acestei insti-

tuții, fondată de Perpessicius, își asumă și răspunderea morală pentru continuarea ediției naționale. Formează un mic colectiv de cercetători în sarcina cărui trece această muncă de înaltă răspundere și cu termen final la împlinirea centenarului de la trecerea lui Eminescu în nemurire. Colectivul tipărește succesiv *Opere VII. Proza literară* (1977), *Opere IX. Publicistica* (1980), *Opere XIV. Traduceri* (1983), *Opere XI. Publicistica* (1984), *Opere XII. Publicistica* (1985), *Opere XIII. Publicistica* (1985), *Opere VIII. Dramaturgia* (1988), *Opere XVI. Corespondența* (1989), *Opere X. Publicistica* (1989). Co-

ridică dificultăți pe care le-a întâmpinat și Perpessicius, cum sînt descifrarea și filiația textelor. În *Fragmentarium* aceste dificultăți sporesc și prin faptul că o mare parte din texte sînt scrise în germană. Dificultăți considerabile ridică în special notele de cursuri, în germană, așternute pe hirtie în fuga condeiului, cu salturi în desfășurarea discursului critic și cu multe prescurtări. La traduceri se pune problema identificării tuturor izvoarelor, operație care nu se poate face integral în stadiul actual al cercetărilor. Publicistica ocupă în opera lui Eminescu secțiunea cea mai extinsă și, dacă

căm sute de articole, îndeosebi din *Timpul*. Asemenea concepte se află însă dispersate și în celelalte manuscrise. Alături de stabilirea paternității, întîmpinăm și o altă dificultate. Din ziarul „*Timpul*” se păstrează în țară, pentru toți anii, numai două colecții, una la Academia și alta la Biblioteca Municipală din Piatra Neamț. Amîndouă colecțiile sînt incomplete, cu multe numere lipsă. Au mai rămas, după confruntarea celor două colecții, încă 14 numere, în care se află cu siguranță articole de Eminescu, însă care nu au putut fi recuperate pînă în clipa de față.

Corespondența se păstrează în fondurile mai multor instituții: Academia, Arhivele Statului din București, Arhivele Statului din Iași, Biblioteca Centrală Universitară „M. Eminescu” din Iași, în colecții particulare din țară și din străinătate. Adunarea ei într-un corpus a cerut două decenii de investigații, timp în care au fost parcurse dosare, registre de stare civilă, memorialistică și presa vremii. S-au inclus și scrisorile primite de Eminescu, mai numeroase fiind ale Veronicăi Micle, precum și conceptele din manuscrise. Octav Minar, acuzat pe bună dreptate de falsuri, are totuși meritul de-a fi păstrat corespondența lui Eminescu și de-a o fi transmis Academiei spre a intra în patrimoniul public. Mai importantă, prin amploare și problemele puse în discuție, este corespondența din timpul revizoratului școlar. Poetul intră în legături nemijlocite cu viața satului și această experiență de viață stă, în bună măsură, și la baza prozei sale politice. Acest ultim volum, al XVI-lea, schimbă optica asupra personalității lui Eminescu, însă face și mai evidente golurile, sub raport informativ, din biografia sa.

Edițiile anterioare au adus servicii importante în difuzarea operei lui Eminescu în cercuri largi de cititori. Colectivul nu a preluat însă din ele nici un text și tot ce se vede în cele 10 volume, pe care le elaborează, este copiat cu mina direct după manuscrise și publicațiile vremii.

Ediția națională ni-l înfățișează pe Eminescu, acum, la împlinirea centenarului de la trecerea sa în nemurire, deopotrivă poet, prozator, dramaturg și ziarist însuflețit de idealul de dreptate socială și unitate națională, aspirațiile din totdeauna ale poporului român.

D. VATAMANIUC ■

Istoria unei ediții

— „Toți... îl vor pe Eminescu într-o ediție demnă de el” — Perpessicius

lectivul tipărește volumele pe măsura elaborării și nu în succesiunea numărării lor. Explicația stă în faptul că timpul, foarte scurt, impunea adoptarea acestei metode de lucru. De altfel Perpessicius tipărește șase volume în 24 de ani, în vreme ce colectivul, lucrînd în spirit de echipă, tipărește zece volume în 12 ani. Aceste cifre sînt ilustrative pentru ritmul de lucru în cele două etape ale elaborării ediției naționale.

Fiecare din secțiunile din opera lui Eminescu, pe care le editează colectivul, prezintă particularități și dificultăți specifice fiecăreia dintre ele.

Problema principală care a stat în fața colectivului a constat în stabilirea unor norme de transcriere. Perpessicius nu a lăsat, expozitiv, asemenea norme, și a trebuit să fie extrase din practica sa de editor și elaborate la nivelul progresului realizat în activitatea de editare în ultimele decenii. Aceste norme, după care ne călăuzim, le tipărim în fruntea volumului VII. Secțiunile *Dramaturgie*, *Traduceri* și *Fragmentarium*, care reunesc, cu puține excepții, texte din manuscrise,

poetul a publicat sub o sută de poezii, situația se schimbă fundamental cînd trecem la proza politică. Gazetăria constituia, între toate profesiile pe care le îmbrățișează, cea mai potrivită temperamentului său de luptător. Eminescu publică între 1870 și 1883 și 1888 și 1889 sute de articole și ele poartă girul responsabilității sale, asemeni puținelor poezii pe care le trimite la reviste. Poetul însă nu-și semnează articolele. Excepțiile sînt destul de puține pentru o activitate publicistică de-o asemenea amploare. Era în practica vremii ca articolele care se încadrau în orientarea generală a publicației respective să nu fie semnate și pentru ele răspundea directorul sau redactorul responsabil. Pentru articolele semnate răspundea autorul lor. Dificultatea principală rezidă în stabilirea paternității. Și aici ne vin în ajutor tot manuscrisele. Eminescu își scria articolele acasă și le citea în redacție colegilor săi, o vreme Slavici și Caragiale, apoi alții. Un manuscris întreg, 2264, cuprinde un mare număr de concepte, schițate sau mai dezvoltate, care permit să identi-

Nimic din ceea ce caracteriza și era evident în economia românească nu i-a fost indiferent lui Eminescu, atîta timp cît poetul patriot militant era angajat în marea bătălie a poporului român pentru progres, pentru propășirea generală a țării. Sub pana sa-trăsăturile esențiale ale structurilor economiei naționale se individualizează și se completează astfel în-cit tabloul economic realizat capătă nu numai unitate ci și expresivitate și, ca urmare, putere de convingere. Odată ce sînt analizate mai ales consecințele economice, sociale și politice ale stărilor de lucruri din economie, critica lui Eminescu devine caustică și necrutătoare. Sub acest aspect, poetul se oprește cu consecvență, cu deosebire, asupra necompensării muncii țăranilor, principalii creatori de bunuri materiale, asupra dezechilibrului între producție și consum, asupra ineficienței schimburilor cu străinătatea, asupra creșterii datoriei publice externe și accentuării dependenței față de puterile străine, asupra deteriorării condițiilor de muncă și de viață ale poporului etc.

O probă de competență economică și de ancorare adîncă în solul național dă Eminescu în analiza diferitelor categorii economice și transpunerea lor la condițiile concrete ale țării noastre, contribuind, în acest fel, la fundamentarea științifică a politicii economice și sociale pe care trebuia s-o promoveze România.

Una din contribuțiile deosebite pe care o aduce Eminescu și care este mai mult decît edificatoare se referă la teoria costurilor aferente, dezbătută în articolul *Paralele economice*, publicat în 1877 în ziarul *Timpul*. Iată cu cită meticulozitate explică el această teorie: „*Franțuzul ia o bucată de metal în preț de 50 de parale și-și face din ea un ceasornic, pe care și-l vinde cu doi napoleoni; d-ta îi vinzi ocaua de lînă cu un franc și el și-o trimite înapoi sub formă de postlav și-ți ia pe aceeași cea. 20 de franci... Ai vindut ocaua de lînă cu un franc pe care-l ai în mînă și-ți poți da iar, dar ea cînd și-a venit înapoi, te ține nu unul ci douăzeci de franci. Cu ce-împlinesti cusurul de la unul pînă la douăzeci, de unde mai iai încă nouăsprezece? Neapărat, că din alte produse și nu din lînă, deci din grîu. Dar grîul se produce cu ostenală multă și spor puțin. Spre a produce un fir de grîu îți trebuie o vară întreagă și atunci încă atîrnă de la ploaie și de la vînt, de se va face sau nu, pe*

cînd meșterul străin a lucrat ocaua de lînă și i-a dat o valoare înzecită, în cîteva ceasuri. De acolo vine, că țăranul trebuie să muncească o vară întreagă pentru a plăti un obiect comandat în străinătate”. Subliniind ideea schimbului neechivalent între țările industriale și agricole, ilustrate de raportul vinzare-cumpărare total nefavorabil ce se stabilește pe piața mondială între munca țăranului și a muncitorului industrial, Eminescu se întreabă dacă poate tăietorul de lemne „a căruia muncă prin calitatea ei prețuiește așa de puțin, să se măsoare vreodată cu zugravul”. Dar așa-i și nația. O nație care

cu posibilitățile economice, intensivitatea și modernizarea tehnică, agrotehnică și economică a agriculturii și a doua, complementară, crearea, încurajarea, apărarea și consolidarea industriei naționale. Deși stăruie mult în articolele sale asupra situației agriculturii, el nu absolutizează importanța acestui domeniu în cadrul complexului economic național, ci punctul forte al strategiei sale economice îl reprezintă tocmai fundamentarea necesității dezvoltării interdependente a agriculturii și industriei. „Într-o țară care n-are export industrial — afirma Eminescu — țăranul muncește pentru toți,

este cea adoptată de politica economică a Occidentului și care este cu puțință atuncea cînd un neam, răsărit la soare fără civilizație economică, imităză formele intelectuale ale culturii străine, fără a crea alături corelatul acelei culturi, industria și meseriile”.

Pornind de la realitățile concret-istorice ale țării noastre, din confruntarea directă cu teoria liberului schimb și de la teama de concurență străină, de invazia mărfurilor și capitalurilor occidentale care accentuau dependența economică față de marile puteri, poetul militant a susținut cu toată convingerea necesitatea promovării politicii economice protecționiste. Referindu-se la consecințele negative ale aplicării Convenției comerciale cu Austro-Ungaria încheiată la 1875 pe o perioadă de zece ani, Eminescu arăta că România, ca urmare a promovării politicii liberului schimb, a ajuns să importe faină din propriul grîu exportat, tot felul de produse din lemn, de la mobilă pînă la cuiele de lemn pentru cizmărie, de la ținte de pe bocanci pînă la pălărie și baston, totul importam din Austro-Ungaria, ceea ce înăbușea dezvoltarea brumei de industrie care se înfripa în țara noastră.

Abordînd numai cîteva din multitudinea problemelor economice care l-au preocupat pe Eminescu, desprindem ideea că poetul nostru național a fost un remarcabil cunoscător al economiei naționale, de o aleasă ținută intelectuală și morală. Contribuția lui în domeniul științelor economice rezidă nu atît în ceea ce a dat el nou în teoria economică cît mai ales în neobosită și fructuoasă sa strădanie de a studia și analiza conținutul și particularitățile fenomenelor și proceselor desfășurate în economia românească, de a desprinde tendințele ei de dezvoltare. Realitățile concret-istorice românești au fost cele care au stat la bază, care s-au regăsit și care au dat substanță tuturor scrierilor economice ale marelui nostru poet.

Purtînd o grijă deosebită viitorului țării și poporului, fiecare cuvînt scris își are izvorul și este bine cîntărit, cu mîgălaș așezat de un mare creier și suflat de român, de un autentic patriot. După Unire și Independență, țara s-a așezat cu fața spre progres, spre ceea ce era modern, sentimentul progresului concretizîndu-se în activitatea tuturor claselor sociale progresiste. În slujba acestui mare suvoi național și-a pus Eminescu întreaga sa strădanie.

ILIE PUJA ■

În bătălia pentru progres

— „Orientarea sa de căpetenie este de ordinea economiei publice” — Ș. Cioculescu

produce grîu, poate trăi foarte bine nu zicem ba, dar niciodată nu va putea să-și îngăduie luxul națiilor industriale înaintate”, evidențiind existența unor mari discrepante și tendințe de accentuare necentenită între standardul de civilizație și cultură a națiunilor agrare și industriale.

Din toate acestea, Eminescu precizează concluzia logică referitoare la necesitatea obiectivă a industrializării țărilor agricole, a României în special. „Neapărat că nu trebuie să rămînem un popor agricol ci trebuie să devenim și noi nație industrială măcar pentru trebuințele noastre. România nu putea deveni un stat modern decît numai întemeind o industrie națională.

Teoria costurilor comparate a fost re-luată ulterior și fundamentată științific de unii economiști români, teorie cu recunoaștere internațională și cuprinsă în tratatele de economie politică. Cum se vede, Eminescu a fost un valoros precursor.

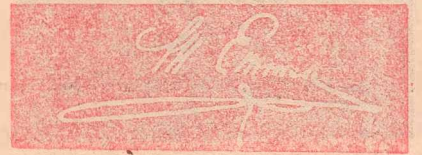
Eminescu concepea dezvoltarea economiei naționale pe două direcții interdependente. Prima se impunea să fie, în acord cu realitățile noastre specifice și

sigur și necontestabil. Dantela de Bruxelles, galonul de pe chiupul generalului, condeiul cu care scriem, chibritul cu care ne aprindem țigara, toate ne vin în schimbul grîului nostru și acest grîu îl produce numai țăranul”. Dezvoltarea industriei trebuia să-și aducă o contribuție determinantă la înzestrarea tehnică a agriculturii, pentru că, demonstrează Eminescu, în timp ce importul de mașini și unelte agricole se ridică pe anul 1872 la numai 1 723 017 franci, importul de bijuterii — care n-avea nici un fel de importanță pentru economia națională — era de peste 2 000 000 franci, subliniind dezinteresul unor cercuri conducătoare asupra înzestrării tehnice a agriculturii și a susținerii ei din punct de vedere al investițiilor.

Dezvoltarea agriculturii și crearea unei industrii naționale moderne au în concepția poetului Eminescu valoare de factor determinant al restabilirii echilibrului, a garantării supraviețuirii poporului român, fiindcă „sunt acum, atenționă sugestiv Eminescu, două feluri de extermînări — cea prin sabie, sigur cea mai puțin eficientă și cea prin sărăcire, care

„Ca un luceafăr am trecut prin lume În ceruri am privit și pe pământ...”

(Odin și poetul)

Opera și cugetarea pe care Eminescu le-a lăsat în zestre spiritualității naționale oferă temeiuri și pentru cuprinderea și definirea Conceptului de GLOBALITATE. Nu a folosit termenul ca atare. Semnificatul lui însă a fost cuprins și cu el a operat și în planul gândirii, și în planul creației poetice și științifice, și ca modalitate de a imagina și reprezenta, de a înțelege și explica și universul, și societatea, și lumea valorilor materiale și spirituale, și limba, și națiunea, și istoria, și tot ce a intrat în cimpurile preocupărilor și activităților sale. Este în ființa lui Eminescu, ființă pe care istoria nu a alterat-o — nici nu avea cum s-o altereze pentru că el și-a creat istoria lui și a neamului, ei, dimpotrivă, a fortificat-o de fiecare dată când a fost vorba despre el și creația sa — de a fi fost preocupat de întreg, de a fi căutat să cunoască și să erceze întregul, de a fi urmărit să clarifice și să înfățișeze întregul pentru toți, de a nu fi conceput să lase nimic în afara cunoașterii sale. Și ca să-l înțelegem așa cum a fost, a trăit și creat e necesar să ne reamintim ceea ce a spus într-unul din manuscrisele sale: „nu pierd niciodată ocazia de-a lua parte la petrecerile populare. Ca un prieten pasionat al oamenilor (mai ales al poporului) când aceștia se adună în masă, simt că sînt o parte a totalității”.

Iată matricea modului său de a gândi, cuprinde și înfățișă totalitatea, globalitatea. El însuși cuprins în masă, în popor se considera o parte a globalității. Și din fericire a fost partea care a creat, și prin care s-a perpetuat globalitatea, națiunea. El nu putea fi altfel. Căci așa cum ne lasă mărturie Iorga, „e o minune cită bogăție, noutate, logică, prevedere, căldură, cită mare și curată înțelepciune de om superior, genial” a dovedit Eminescu. La fiecare moment, continuă strălucitul său urmaș „marea lui putere de intuiție fixează puncte sau deschide perspective cu totul nouă”. Tot ce a făcut, tot ce a creat și scris, în orice domeniu, probează, „toată vigoarea spiritului său filosofic”, faptul că „stăpînea subiectul său, fie și atins în treacăt, de la o uimitoare înălțime”.

În opera lui Eminescu își află începutul drumului și valori noi, și științe noi, și idei și concepte noi. Ea pune în lumină: puterea sa de observație și de reprezentare în tot ceea ce a cercetat și cunoscut; direcțiile gândirii și imaginației sale atotcuprinzătoare; vastitatea întin-

derii, în timp și spațiu, a problemelor de care se ocupă cu cea mai mare însuflețire; înălțimea gândirii și capacitatea de generalizare; adîncimea pînă la care coboară cu analiza universului natural-fizic și a universului social-uman; insistența obsesivă de a valorifica și clucida în întregime, din punct de vedere al cunoașterii, obiectele de care se ocupă; originalitatea și valoarea creațiilor și a inovațiilor sale cultural-științifice.

Si demersul filosofic al lui Eminescu, eliberat de orice superstiții, de orice conformisme, de orice rutină și anghiloză, se

globalitate el scoate în evidență diversitatea indivizilor care compun bogăția particularităților acestora, unicitatea fiecăruia, singularitatea sa, bogăția lor de forme, mulțimea de culori prismatice pe care le emană aceștia, dimensiunea puterilor lor individuale, forța prin care se impun în cadrul întregului. Iar întregul se constituie și ființează într-un adevărat sistem al determinismelor, ca paralelogramul unor puteri în care „învinge puterea principală”.

De reținut, globalitatea are sens de în întregime.

Partea și întregul

— „Rege ei însuși al cugetării omenești, care alt rege ar fi putut să-l distingă?” — T. Maiorescu

inteneiază pe conceptul de globalitate. Acesta este surprins și definit prin: a) factori existenți în afara și independenți de voința și spiritul uman — materie, spațiu, timp, mișcare, cauzalitate; b) factori social-istorici — experiența de viață și socială a comunității umane respective, istorie, creație, cultură, civilizație; c) factori dependenți de colectivitatea umană — unitatea dintre popor și spațiul geografic pe care-l ocupă, stat, politică, drept, instituții cultural-educative; d) factori ce țin de indivizii inestrați, de geniu — voința de a trăi, inteligență, filosofie, știință, imaginație. Aceasta reprezintă, în fapt, matricea concepției filosofice și a întregii activități teoretice științifice promovate de Eminescu.

Eminescu are în vedere „mișcarea lumii mari”. Dar nu ignoră faptul că ea este „reflectată în cea mică”. Pentru el „Oceanul întreg se mișcă spre a ridica un culceț (melc — nota ns. M.M.)”.

Prin globalitate pune și mai mult în evidență „ființa internă” a lucrurilor, individualitatea nu numai a tot-ului respectiv, dar și a constituenților săi. Prin

Eminescu nu se oprește numai la Univers, Natură, Societate, Om etc. să le cuprindă și să le explicitizeze în globalitatea lor. Aceeași atitudine are și față de activitățile de creație, de valori materiale și spirituale, și față de stările sufletești. Cunoașterea, cultura, știința sînt cuprinse și definite sub semnul globalității. Exemplul cu profesiunea de medic este extrem de edificator. Astfel medicul, ne spune Eminescu, pentru a exercita profesia cu competență, „va trebui să studieze nu numai știința boalelor s-a viadecării, ci și științe naturale, anatomia și fiziologia, mai departe chimie și botanică, și mai departe fizică și matematică și iarăși într-altă parte din filosofie-psihologia și logica s.a.m.d.”. Pe baza acestui fapt, pentru el devine „evident” că din moment ce „întinderea inteligenței din cercul ei propriu din ce în ce mai departe în cele învecinate nu are o absolută determinare” trebuie să „re-cugetăm” cum că „toate științele stau într-o legătură, ca o rețea, și cum fără o singură săritură putem propăși din fiecare punct al științei omenești pînă în totalitatea ei”.

Un asemenea demers al ideii de profesionalitate și competență, în orice domeniu s-ar manifesta ființa umană, îl înteneiază pe ideea că „ceea ce e special nu se poate pricepe decât numai prin întreg, prin principiile generale”. Cunoașterea, toate părțile ei „se influențează reciproc, toate se țin una de alta spre a forma un întreg”.

Pînă și singurătatea, tristețea, durerea, nefericirea, plînsul sînt cuprinse și înfățișate în totalitatea lor, sub multiplele lor aspecte și fațete.

De reținut: Eminescu privește lucrurile din interior. Îl interesează structura, morfologia și a universului, și a naturii, și a istoriei, și a limbii etc. Adică are în vedere, în primul rînd, calitatea, uiterior cantitatea. Urmărește să vadă CE și apoi CÎT cuprinde. Globalitatea se definește și o înfățișează prin conținut. Apoi se ocupă și de sferă. În ceea ce privește universul, natura, de exemplu, caută să surprindă substanța lor, materia, spațiul, timpul, mișcarea, cauzalitatea, iar atunci cînd se ocupă de istorie, de societate îl interesează creația, cultura, civilizația, scopul, idealul, ce și cum sînt realizate, îndeplinite. Sînt împlinite sau nu necesitățile, dorințele oamenilor, viața sau nu acestea prin conținutul lor, prin ele însele.

Lumea materială, lumea activităților, lumea viselor și a imaginației — totul este cuprins, înfățișat și redat de Eminescu în globalitatea lor, și ca globalitate totală. De aici și nevoia, pentru a înțelege opera sa, de valorificare, „explotare” ei, cum îi spune Zoe Dumitrescu-Bușulenga, „globală a acestui geniu umilitor, de o natură înrudită cu cea a lui Leonardo da Vinci”. Numai așa vom putea „ajunge la acea perspectivă integratoare de care avem atîta nevoie” pentru a „căpăta marea grandoare” a operei lui Eminescu. Și aceasta se face raportînd, neconștient fiecare fragment al ei „la totalitate”. În felul acesta vom înțelege și forța, și semnificația spirituală, și simbolismul gândirii și creației sale, și puterea cu care s-a impus și se va impune totdeauna în spiritualitatea românească și universală.

MIRCEA MACIU

Drumurile străbătute de Eminescu în timpul scurtei sale vieți pe întregul pămînt românesc, însusindu-și știința istoriei, geografiei, obiceiurilor, etnografiei și mai presus de toate a limbii, proiectate în oglinda fără de sfîrșit a cerului s-au răsfrînt asupra întregului glob pămîntesc, ducînd pe toate meridianele și paralele imaginea României cu felul de a fi, a cugeta și a simți al minunaților oameni de la Carpați, Dunăre și Marea cea Mare.

Interesul pe care l-a produs tînărul Eminescu, încă de la debut, în rîndurile literaților și cititorilor ne îndeamnă să credem că primele poeme publicate au fost transpuse și în limbile germană și maghiară, de pe la 1866—1870.

Cele dintîi tălmăciri atestate sînt realizate de Mite Kremnitz, prestigioasă scriitoare în epocă și cunosătoare a limbii și literaturii române, care prin anii 1878—1880 traduce numeroase poeme adunate în volumul *Rumänische Dichtungen*, apărut la Leipzig, în 1881 (alte ediții în 1883 și 1889).

A doua carte care îl reprezintă în străinătate, de data aceasta în limba franceză, este *Rhapsodies roumaines. Bel-Enfant de la Larne* (Paris — Lausanne, 1890) — versiunea basmului *Făt-Frumos din Iacrimă*. Anunțată ca un eveniment editorial, apare, în 1892, o nouă tălmăcire în limba germană, datorată profesorului Emil Grigorovitz (mai întîi la București, apoi, în 1901, și la Berlin).

În același an, se publică și o ediție în limba franceză, la Geneva-Paris, în traducerea Margaretei Miller-Verghi, cu o notă bio-bibliografică de Alexandru Vlahtuță (alte ediții în 1901 și 1910).

Răspîndirea creației eminesciene peste hotare continuă cu o nouă versiune a *Lucaferului*, după cea semnată de Mite Kremnitz venind a lui Edgar von Herz, din 1893. A urmat un nou volum de versuri, tot în limba germană, la 1903, tălmăcit de V. Tecuția, precum și nuvela *Sărmanul Dionis* (*Der arme Dionis*), tradusă la 1904 de H. Santelevici și W. Majerozik. În limba franceză prima traducere bilingvă este făcută de Al. Gr. Șuțu, cu o introducere de A. D. Xenopol, (1911). Peste doi ani, la 1913 apare tot în limba germană volumul Maximilian W. Schreff, cuprînzînd toate *Scrisorile, Lucaferul*, lirica de dragoste și cîteva povestiri.

Alte echivalente ale poemelor eminesciene apar în presă, numeroase, creații fiind răspîndite, alături de limbile ger-

mană și franceză, în maghiară și italiană în antologia lui Antonio Canini, 1887—1888). Încă de la sfîrșitul veacului trecut, Eminescu figurează și în celebrul dicționar al lui Angelo de Gubernatis, (Florența, 1890) și în *Marea Enciclopedie* a lui F. Brookhaus și Efron, fiind caracterizat drept unul dintre „cei mai mari poeți contemporani”. „Cel mai mare monument literar din tot ceea ce a fost scris în limba românească”.

După primul război mondial, se adaugă în limbile franceză edițiile lui Iorga-Gorseix, în germană a lui Konrad Richter și în maghiară ale lui Kibédi Sándor (1934)

Peste nemărginire

— „Fiind foarte român, Eminescu este universal” — T. Arghezi

și Finta Gerő (1939). Totodată, aria de răspîndire se lărgeste prin tălmăciri și în alte limbi. Prima antologie italiană este realizată de Ramiro Ortiz (Florența, 1927, urmînd altele traduceri de Carlo Tagliavini, Giulio Bertoni, Umberto Cianciolo, acesta cu un volum de *Poezii alese*, în 1941). În 1928 apare și prima culegere în limba rusă, a lui Vasili Lașkov; în 1930, în limba engleză, a Silviei Pankhur, cu o prefață de G. B. Shaw. În 1939 în armeană, tălmăcit de H. Dj. Siruni, apoi, în polonă, bulgară, macedoneană, greacă, idiş, spaniolă, cehă, albaneză și altele.

După cum se observă, în 1939, la semicentenarul morții poetului, creația sa era răspîndită în peste 15 limbi, în primul rînd în cele de circulație universală, opera fiind comentată în cîteva teze de doctorat susținute la Berlin, Pesta, Paris, apoi în dicționare, enciclopedii, în cercetări întreprinse de specialiști străini, care au subliniat valoarea și însemnătatea liricii lui Eminescu.

Cu totul altfel arată peisajul răspîndirii creației marelui poet român astăzi, în acest an al Centenarului său. O cercetare

amănunțită a traducerilor și studiilor dovedește că ultimul sfert de veac a fost hotărîtor pentru pătrunderea — în special a liricii sale, dar și a prozei — cu adevărat în întreaga lume. Eminescu este tălmăcit, fie în volume și antologii, fie în publicații literare și culturale în 64 de limbi vorbite de un număr mai mare de popoare, 70.

Din cele 64 de limbi, doar cinci sînt vechi — latina, greaca, ebraica, sanscrita — fie artificiale — esperanto, toate celelalte fiind vorbite în mod curent de popoarele lor. Cele mai importante sînt: germană, maghiară, franceză, italiană, en-

mații atestă lîmpede că scrierile lui Eminescu, o parte din contribuția lui la tezaurul umanității, au revenit tuturor continentelor, pînă în zonele cele mai îndepărtate ale lumii, în Extremul Orient, în Australia și Noua Zeelandă, în Centrul Africii, în America Latină.

Să consemnăm și faptul că valoarea scrisului eminescian este aprofundată în numeroase articole și cercetări, că în momentul de față există în străinătate peste douăzeci de monografii despre scriitorul român. Între distinsile personalități ale lumii care au vorbit, au scris, i-au dedicat poeme emoționante se află George Bernard Shaw, Salvatore Quasimodo, Giuseppe Ungaretti, Rafael Alberti, Maria Tereza Leon, Maria Ruffini, Ramiro Ortiz, L. Barral, Rita Boumi-Papa, Pablo Neruda, Gino Lupi, Rosa del Conte, Alain Guillerrou, Pierre de Boisdeffre, László Gáldi, Marco Antonio Canini, Konrad Richter, Giulio Bertoni, Hubert Juin, Iuri Kojevnikov, Mario del Micheli și alții alții.

Desigur, nu putem oferi în aceste rînduri succinte imaginea prezenței și recepției operei eminesciene, caracterizările pregnante care i s-au făcut, fiind ades așezate alături de Leopardi, Lenau sau Goethe, găsindu-i-se afinități filosofice, tematice, estetice, cu alți scriitori din marea literatură a lumii. Alegem, doar o singură judecată, vîdînd cu cită seducție primea, cu șapte decenii în urmă, celebrul dramaturg G. B. Shaw traducerea engleză a poemelor eminesciene: „Am recitat împărat și proletar, Strigoi și toată cartea din nou... M-aș grăbi să tipăresc această carte uluitoare... Să știți că ai avut noroc cu moldoveanul acesta, care a scos din mormînt acel fin de siecle al secolelor XVIII și XIX”.

Eminescu este, fără îndoială, cel mai mare scriitor român și unul dintre cei mai de seamă lirici din literatura modernă a lumii. Primirea călduroasă de care se bucură opera sa pretutîndeni este dovada cea mai vie a acestui fapt. Dar este neîndoios că marcarea acestui Centenar va însemna o și mai mare efervescență și o mai bună cunoaștere, atît în noi versiuni, în limbile și țările în care este deja recepțat, cit și în alte zone ale globului.

Spre cîntea poporului care l-a dat, și spre adevărarea viziunii eminesciene: „Numai poetul / Ca păsări ce zboară / Deasupra valurilor / Trece peste nemărginirea timpurilor...”

VICTOR GRĂCIUN

„E stăpînul fără margini peste marginile lumii...”

(Scrisoarea I)

Necuprinsul

Ce imn s-aducem Frumuseții
și Zbuciumului tău adînc
din care vîz ai pus tristeții,
în care patimile plîng,
prin care Visul de mîrire
multimilor l-ai dat pe veci,
Luceafăr plin de strălucire,
tu, Taină care nu te treci !

(Străbuna Rădăcină-a noastră
în tine-și află rădăcini,
cum bolta Naltului sihastră
lumini aprinde în lumini,
cum aurită ne e spița
prin faptele de Voievozi,
cum izvodită-i Miorița
din versul dușilor Rapsozi)

Ce imn s-aducem Nemuririi
cînd tu în sine te-ai zidit
ca Demiurgu-n trupul firii !
ci chipul tău ne-a răsărit
arzînd precum în Dor durerea
și ca durerea dătător
de mari iubiri : ne ești puterea
de-a fi prin dor netrecători !

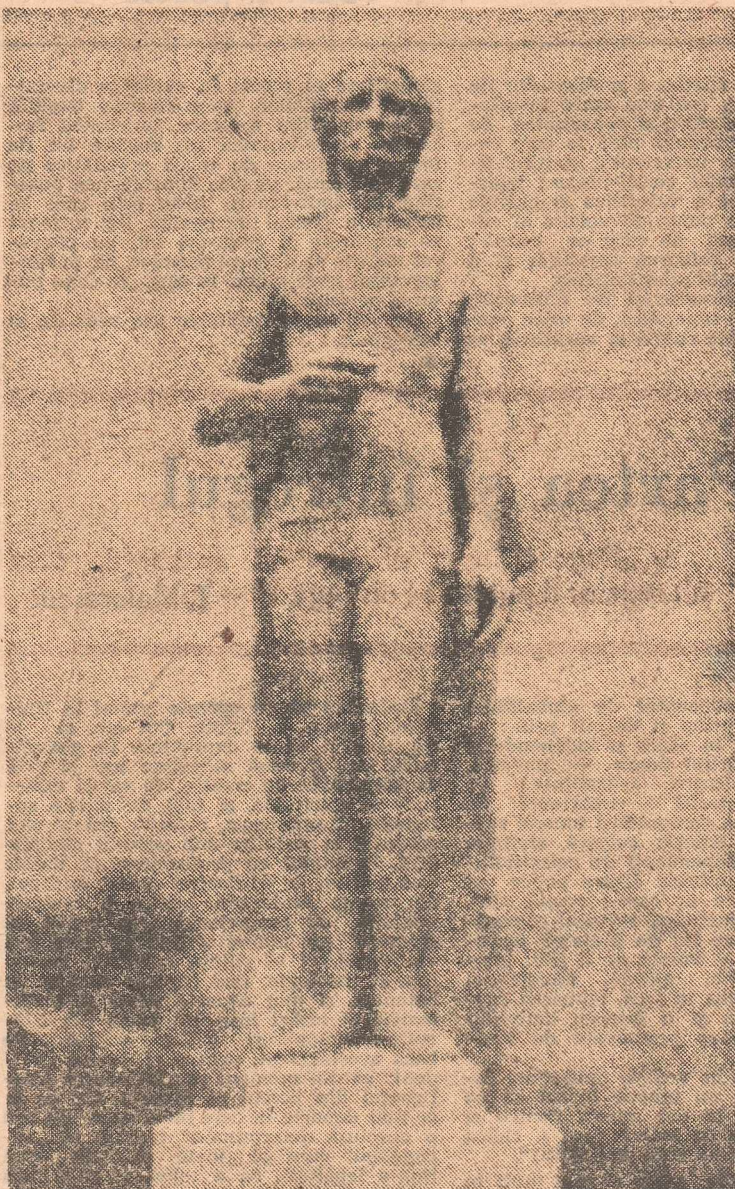
(Tu, Piscul strălucind în soare
și Matcă-a Limbii noastre ești :
împodobind-o cu odoare,
cu vechi însemne-mpărătești,
i-ai pus, ca unei Doamne-alese,
cununa astrelor veghind
și iată : Timpu-n ea ne țese
ca într-un uriaș colind !)

Ce imn la trecerea prin Clipă,
tu, fără vîrstă peste toți,
tu, nesfîrșirea în risipă,
tu, care vrei, și știi, și poți
cuprinde-n tine Necuprinsul :
imens în iris lumi aduni,
tu, cel cu Veșniciei încinsul
cum treci prin Cosmos și răsuni !

(O, mai frumos decît un astru,
tu porți pe degete cîntări
dînd Mării marele albastru,
dînd Codrului privighetori,
cu armoniile de ceruri
te-ntreci, în armonii suind,
cum Adevăru-n adevăruri
stă-n virful aspru mărmurind..)

Primește-ne acum cîntarea
ca o smerire înălțînd
statui pe munți și-n depărtarea
sosind de dincolo de gînd ;
rămii, tu, Semnul ce ne cere
și ne unește : morți cu vii,
Luceafăr sărutînd din sfere
Pămîntul Sfintei Românie !...

RADU CARNECI

Inscripție

Noaptea, sprijinit de-o rază
stă un fulger ce veghează
stelele ce-aprind mereu
bolta sufletului meu

Fruntea lui cînd e-n amiază
sîngele-mi înseninează
și privirea lui străbate
zările pînă departe

și oglinda lui adună
tot pămîntul împreună,
pămîntul cu umbletul
și cerul cu sufletul

Cînd mi-i sufletul în seară
și-nserarea ne doboară
vine de la Ipotești
domnul Limbii Românești,
și cum trece el, ca jarul
înflorit e pămîntul
înstelate-i hainele
înfioră tainele,
ca spre rai mormintele
se desfac cuvintele,
se închid genunile
se deschid minunile...

Te ridică, domnu' blind,
care ne-ai sfințit în gînd
și-n tîmplele tale ni s-a
ogîndit întreaga scrisă,
te înalță, domnu' mare,
către soare cînd răsare,
către lună cînd e plină
și dă inimii lumină
și inima ne-o alină

Noaptea sprijinit de-o rază
stă un inger ce veghează
stelele ce-aprind mereu
bolta sufletului meu

Cînd roiesc furtunile
viersul tău instrune-le,
cînd ne tac cărările
șoapta-i umple zările,
cînd dorm toate apele
gîndul lui incapse-le
pămîntul cu umbletul
și cerul cu sufletul...

CEZAR BALTAG

Nemuritor

El ni-e Luceafărul cu cer cu tot,
cu mările care se-n-auriră,
cu munții strălucind ca un chivot, —
cînd țara are chip, frumos, de lîră.

Prin el, sînt timpi și spații, armonii,
Orpheu se naște-aici a doua oară
să mute clipele în veșnicii,
la Ipotești cînd dorul se-nfioră.

Și iată cum pămîntul urcă-n cer
luceafăr tinăr, veșnicindu-și neamul,
prin iarna limpezită-n leri-i ler,
în nai să se preschimbe riul, ramul.

Prin el se face totu-n jur rotund,
pămînt și cer sînt cercuri și sînt sfere
căci întrebărilor, cîntînd, răspund
în limba ca un fagure de miere.

Cîntînd cu gura gurilor de rai,
de dincoace de codri de aramă —
un demiurg cu numele Mihai
pe ploi de vis, din buciom, lung mă cheamă.

Eu nu mai sînt. Am învățat să mor.
Doar el, în locul nostru, viu rămîne,
luceafăr la zenit, nemuritor
peste cîntarea vetrelor române.

AL. ANDRIȚOIU

La Blaj

...mai stau să mai inchine cîte-un pahar de vin,
apoi, într-o căruță, spre Diciosinmărtin
către Ungheni la vale, pe Sub-pădure-ncolo,
cei doi ai celor sfinte și el al lui Apollo.
Tîrnava-i însoțește în jos către Pănade.
lumina după-amiexii pe-o frunte-naltă cade,
parcă de zeu la care să caut nu mă spariu
cum trec în jos la Blajul lui Șincai și Cipariu.
din ce puteri ascunse făptura lui se-alege
cu frații-ntru credință de-o cale și de-o lege,
el, coborît din munții și codrii Bucovinei,
neștiutori ce gînduri l-aduc pe-aici și cine-i ?
apoi, bătăi de clopot l-au însoțit o vreme,
o vară-n Roma mică să stea și să se-nțime,
un înțelept cu duhul pămîntului în plele
din cronici vechi de țară putea să se desfete
și ucenici pe uliți cătau să-l însoțească
prin Blajul cel cu dascăli și vorbă latinească,
din vremea lui Bărnuțiu și-a lui Arune Pumnul.
cum l-au văzut, vin martori și cu mirare spunu-l,
cu-o pită subsuoară... dar, ceas tîrziu, ascunde-i
de-aici încolo drumul, al prafului și-al undei,
oriunde-ar fi să-ajungă prin zile lungi de vară
un zeu desculț rămîne-n altarul lui, în țară !

ION HOREA

Privilegiul eternității

(Urmare din pag. 9)

Eminescu sporind neconținut prin intrarea
în circuitul public al paginilor sale ma-
nuscrite, cit și prin interpretarea lor. Dar
viziunea celui ce surprinsese esențialul
cînd trasase cu atîta certitudine chipul
adevărului Eminescu, cînd cunoașterea
sa integrală se afla abia la început nu a
fost contrazisă. Aș îndrăzni să spun că
de aici s-au desfășurat drumurile cunoașterii
lui, a acelei cunoașteri lucide, care sfi-
dează exagerările, frazele bombastice și
imaginile circumstanțiale ci de adevărata
făptură a lui Eminescu. Acela a unui om
care n-a cunoscut limite în drumul său

către atingerea perfecțiunii, care nu s-a
oprit din calea aflării adevărurilor esen-
țiale, care a fost în tot ce a făcut, în tot
ce a scris, în tot ce a proiectat — cum a
arătat de altfel G. Călinescu — un om
conștiințios în adevărată accepțiune a cu-
vîntului. N-a fost și, mai ales, nu a nă-
zuit în chip trufaș să fie un om universal,
nici să-și aroge dreptul de preeminență în
domenii asupra cărora s-a oprit curiozita-
tea sa. El căuta doar să-și apropie cu o
sete de cunoaștere ieșită din comun tot
ceea ce mintea omenească dăduse pînă la
el. Dar toate acestea nu pentru a deveni
unul din matematicienii, fizicienii, istoricii,
sociologii, filosofilor acestei țări ci pentru

ca tot ceea ce avea să scrie el să nu stea
sub semnul aproximației și al gratuității,
ci să aducă elementele probante, catego-
rice, să transforme polemica de cuvinte
într-una de idei. Poetul care a fost un
inspirat ca nimeni altul, care și-a trăit
versurile cum nimeni nu le mai poate
trăi și le-a ridicat pe temeliile unei cu-
noașteri ce năzuia către totalitatea gin-
dirii umane.

Dar nimic nu era mai străin personali-
tății lui Eminescu decît năzuința ca prin
această neostoită cuprindere să înfățișeze
lumii chipul unui om universal și să afi-
șeze cu vanitate imaginea enciclopedismu-
lui său. Ca și atîtea și atîtea nestemate ale
versului său, paginile care ne dezvăluie
febrilitatea cu care acumula, reprezintă o
dovadă hotărîtoare a ceea ce spunea
G. Călinescu, faptul că Eminescu a săpat
nu o dată prea adînc la temelile operei
sale. Și aceasta deoarece conștiința lui se

răzvrătea împotriva a tot ceea ce era im-
provizat, alcătuit în grabă, fără să aibă o
structură granitică.

Drumul către înfîntul cunoașterii nu
are la Eminescu un scop în sine, ci repre-
zintă o dimensiune intrinsecă a persona-
lității creatorului, a substanței sale etice
și alcătuirii sale intelectuale. Tot ceea ce a
acumulat Eminescu, urias de mult în com-
parație cu puterile unui om și cu durată
vieții sale, s-a convertit în opera sa.

Măreția lui Eminescu se află, deci, deo-
potrivă în unicitatea estetică a operei, în
adîncimea gîndirii care a înălțat-o spre
culmi neatîșate nici înainte, nici după el
și în exemplul unei conștiințe care și ea
a atins sferele absolutului.

Pagini realizate de
GEORGE ARION ■
și DORIN SĂLĂJAN ■

Copilul mult visat

Cînd s-au cunoscut, învățătoarea Monica Niculae era însoțită de un puști brunet, cu ochi negri, întrebători, ce nu reușea să rămînă liniștit nici acolo, în sala de așteptare a clinicii. Tamara Gabrea, programator la Centrul de cercetare al spitalului, îl privea încintată, nehotărîndu-se dacă să vadă în zîmbetul copilului apărut tocmai atunci, cînd așteptarea ei depășise limita suportabilului, semnul unei posibile speranțe sau numai un nou prilej de tristețe.

„Eram în perioada aceea, își amintește Tamara, într-o stare pe care, fără să exagerez cituși de puțin, o pot numi disperare. Mi se luminau ochii la vederea

va spune azi?

Nu mai știe cum a ajuns la poarta spitalului. Își amintește numai că era ca beată, parcă plutea. Sint beată de triumf, își spunea. Acasă, Ștefan, soțul ei, chiar asta i-a spus, că arată ea o mare învingătoare.

Nouă luni bucuria i-a rămas întipărită pe față. Nouă luni din care, puse una lîngă alta, zilele petrecute acasă pot fi numărate cu ușurință, pentru că sint foarte puține. Sarcină cu risc. Scrie cu majuscule, cuvintele au înspăimîntat întreaga familie, prietenii. Au încercat chiar să o convingă să renunțe. „Deși nu mi-a spus-o niciodată din cauza bolii mele (cardiopatie ischemică

Fotografie de PAUL AGARICI

unui copil, pentru ca în aceeași clipă să-mi simt privirea grea de lacrimi și în inimă o durere rea. De ce tocmai eu? — mă întrebam. Mă socoteam nedreptățită de viață. Mă și vedeam bătrînă, cîcîlind copiii din fața blocului. Observam cu spaimă cum mă cuprîndea enervarea ori de cîte ori o colegă suna acasă, să vadă ce face copilul.”

Monica purta în mină un buchet imens de trandafiri. Pentru doctorul Berbecaru — i-a explicat Tamara, Cristina, cel de-al doilea copil al familiei Niculae împlinea, în ziua aceea, o lună. I-a povestit apoi de anii în care și ei i se umpleau ochii de lacrimi, cînd de la catedră îi privea pe părinții elevilor ei, ascultînd-o atenți, ușor emoționați. Va participa, oare, vreodată la o sedință cu părinții, așa ca ei, așezată în bancă asemenea unui elev mai mare, așteptînd cu sufletul la gură cuvintele învățătoarei? După ani de tratament, Tamara pierduse orice speranță de a mai avea un copil. Și totuși... Cuvintele doctorului Berbecaru — cel căruiă femeia asta tină în aducea azi trandafiri pentru fericirea de a fi mamă — îi răsunau mereu în urechi. N-ai dreptate. Totul e să vrei. Dacă vrei cu adevărat, vei reuși. L-a ascultat. A suportat iar luni de investigații, tratamente dificile, internări. Ce îi

dureroasă), știm că Ștefan și-a dorit mult copii. Nu m-am înșelat, spune Tamara, și parcă rostește asta mai apăsător. În aproape nouă luni, n-a trecut nici măcar o singură zi în care el să nu fi petrecut alături de mine, în spital, cîteva ore; iar acasă mă așteptau, întotdeauna, brațe de flori.”

În viața familiei Gabrea, florile au rămas la mare preț. Cristian, de cinci ani, și Andrei, de trei, oferă și ei acum mamei flori. Nu-i ușoară viața cu „trei bărbați” în casă, spune Tamara, și iar zîmbește. Nu-i ușoară, dar e ceea ce și-a dorit. De fapt, imi spune că e mai mult chiar decît visa. Nu îndrăznește să spere că va putea avea un copil. Are doi, sănătoși, veseli, frumoși. Peste un an, ca și Monica Niculae anul trecut, va merge pentru prima oară în viață la o sedință cu părinții. Iar cînd învățătoarea va striga Gabrea Cristian, ea, cu vocea sugrumată de emoție va spune „prezent”. Apoi va explica celor din jur că e puțin răgușită, adaugă. Și, este sigură, atunci se va gîndi la Monica Niculae, la cuvintele ei și la buchetul ei de trandafiri, și la doctorul Berbecaru. Ce păcat că școala în care e învățătoarea Monica e în alt cartier. Ar fi fost grozav ca la catedră să fie ea.

ROXANA PAICU MANOLESCU

La o săptămînă după publicarea corespundentei colaboratorului nostru Marian Teodorescu privind inaugurarea acestui edificiu al cărții din municipiul Piatra Neamț, un alt corespondent asiduu, I. Manea, ne-a trimis și o fotografie reprezentînd o clipă din viața noului lăcas al spiritualității.

Sigur că natura a fost generoasă cu orașul de la poalele muntelui Pietricica. Dar imaginea localității, a acestei „perle a Moldovei” cu care se mindresc nu doar nemțenii, este mai mult decît frumusețea dintotdeauna a locurilor, adică este, într-o măsură importantă, însăși imaginea oamenilor care trăiesc și muncesc în Piatra Neamț. Așa a răspuns primarul orașului, Gheorghe Munteanu, unei întrebări nerostite încă, adică unei întrebări care a fost formulată ulterior, dar parcă fără semn de întrebare: de ce e frumos la Piatra Neamț. Este pentru că, integrînd vechile clădiri cu aură istorică, nu prea multe dar într-adevăr reprezentative, noua arhitectură a orașului, soluțiile ingenioase, care, te farmecă, pur și simplu, conferă orașului foarte modern un aer de noblete. Dar orașul nu înseamnă numai clădiri și străzi. El trăiește, are un puls al său, arhitectura sa dă numai o structură unei permanente mișcări. Or, Piatra Neamț este frumos nu ca o colecție de clădiri integrate în peisaj, ci este frumos în această permanentă mișcare a sa. Pretutindeni flori și spații verzi îngrijite, o curățenie la rîndul său vie, adică nu înghețată ca într-o cameră unde nu locuiește nimeni, ci întreținută discret, cu grijă, fără ostentație, cu mîndrie, totuși, și chiar cu exigență, căci, strălucind, dacă îți se întîmplă, ceea ce e greu avînd în vedere că peste tot există locuri amenajate, să scapi o hîrtie pe jos, aproape sigur un localnic te va opri și, cu blîndă ironie moldavă, îți va atrage atenția că ai pierdut ceva, așa că, roșind, va trebui să viri încurecat hîrtia în vreun buzunar pînă la următorul coș care nu e prea departe.

Agadar, orașul e frumos și curat pentru că oamenii săi țin pur și simplu, la asta. Și nu e doar un sentiment oarecare, cît de puternic, ci aproape un reflex care înseamnă și muncă și mîgălă și, în primul rînd, educație.

Educația pe care orașul în întregul său o dă permanent fiecărui locuitor, cu deosebire celor mai noi cărora nu le trebuie mult pentru „a intra în rîndul lumii”.

Am străbătut orașul cu cîțiva oameni de la primărie, inginerul Traian Dîrțu, șeful sectorului G.C.L. al consiliului popular și Victor Panțiru, inspector, am văzut și parcul Cozla, care arăta chiar ca un parc, și străzile din centru, dar și pe cele din cartiere, și ștrandul cu șo-

toate astea? Evident că nu. Adică are, căci oamenii orașului sint, în fond și al primăriei. Există Legea 1 și Legea 10. Pur și simplu, ele au fost aplicate. Există, apoi, oameni care au înțeles că aceste acte normative creează un cadru pentru dorința lor firească de a fi gospodari. Și muncitorii de la C.F.S. Săvinești, și cei de la A.C.M.R.I.Ch., de la I.C.H. Cartoane, de la Cooperativa „Electrometal” etc., și elevii liceelor „Petru Rareș”, „Calistrat Hogaș”, ai Liceului forestier Cozla și ai Liceului auto, al școlilor generale nr. 3, 12, 4 au vreme, în timpul lor liber, să îngrijească orașul. La fel, asociațiile de locatari 1 și 5 din zona centrală, 20 din cartierul Dărmănești, 14 și 15 din Mărăței, 86 din Făgetul ș.a. știu să mobilizeze oamenii, foarte mulți membri ai O.D.U.S. pentru ca fiecare loc să poarte semnul muncii și al bunului gust. Ingerul Alexandru Teodorof, profesorul pensionar Mircea Simion, pensionarii Vasile Ciobanu, Simion Lazău, Vasile Dascălu, Chirilă Grăsim au exact această pasiune: curățenia și frumusețea orașului. Ei și mulți alții ca ei sint primii, îi mai îndeamnă și pe alții, au idei, știu să „tragă” de deputați, gîndesc cum pot fi rezolvate lucruri „de milioane”, fără altă investiție decît chiar munca și pasiunea oamenilor. Ei și mulți alții ca ei, cu sprijinul primăriei, au organizat echipe în toată regula, cu ecusoane, cu sarcini de curățenie, supraveghere și îndrumare. Căci la Piatra Neamț, spiritul gospodăresc, ordinea, curățenia, frumusețea chiar, se învață. E o permanentă lecție de frumusețe care ușurează mult munca primăriei. Sau în care munca însăși a primăriei a rodit, astfel încît oamenii își îngrijesc, fără să fie „minați de la spate”, orașul lor. Cu grijă, cu discreție și, se înțelege, cu multă dragoste.

CONSTANTIN DUMITRU

Lecția de frumusețe

seaua de cîțiva kilometri care-l leagă de oraș, și piscina, dar chiar și locul unde sint depozitate gunoarele, pentru că și acestea există, chiar dacă nu sint văzute. În timp ce ochiul surprindea imaginile, însoțitorii mei îmi furnizau cifre care spun singure cam cîtă muncă înseamnă curățenia și frumusețea orașului Piatra Neamț. În sere, sint cultivate 3 milioane de fire flori pentru plantat; spațiile verzi înseamnă, fără parcul Cozla, 230 hectare; gardul viu, plantat în noile cartiere, are o lungime de 4 kilometri; numai în primăvara acestui an, au fost plantați peste 20 000 arbori și arbuști (brazii argintii, mestecenii, palmini, trandafiri ș.a.).

Are primăria atîtea fonduri și atîția oameni care să realizeze

între etajele care lucrează cu sporul unui stup de albine, între miile de probleme care influențează viața unei mari întreprinderi, între muncitorii care trăiesc o treime din viață alături, sint fire „tesute” de timp care unesc, care transformă colegialitatea în prietenie, datorită în vocație, într-ajutorarea în conduită.

Pentru cei foarte mulți... Comisia de judecată de la Centrala Industriei de Confecții și Tricotaje București, are pe rol, de la an la an, tot mai puține pricini de neînțelegere, de mentalități înapoiate, de aplicare greșită a legilor.

Tehnologul Aurelia Necula de ieri tină... pensionară, are o experiență de peste douăzeci de ani ca președintă a acestei comisii. Cu tact, cu suflet, cu elemente juridice dobîndite prin efort propriu, bîzîndu-se pe aprofundarea situației delicate de conflict, intră în sala de judecată în cunoștință de cauză. În ultima vreme, de cîteva ori, comisia de judecată a supus motivele neînțelgerilor chiar în fața colectivului din care făceau parte impriicinatii.

De ce ajung două colege, pînă ieri prietene, să se insulte? Pentru că una modifică pontajul și acordul global o avantează nemeritat. De ce ajung să se certe două colege care, de douăzeci de ani, parcurg ace-

lași drum? Pentru fleacuri, pentru cuvinte negîndite, pentru gesturi pe care mai tirziu amîndouă le regretă. Comisia încearcă împăcarea; dacă părțile nu vor să cedeze se prelungește perioada de conciliere.

Comisia de judecată se întîlnește și cu fața urîtă a necin-

are nimic de-a face cu încercarea de a câștiga fără muncă.

Am în față numele celor care au întins mina după ceea ce nu li se cuvenea. Cred că citind aceste rînduri, fără să se regăsească nominal, vor roși și mai puternic, își vor pleca privirile, vor face totul să șteargă urme-

limpede și să nu ne supărăm unul pe altul. Cazuistica tribunalelor nu trebuie să se încarce cu ceea ce putem soluționa noi, la nivelul comisiei de judecată.

— La ce dosare trebuie să dați curs acum? În ce faceți lumină?

Necunoscute, pentru cei foarte mulți...

stei. Cîteva muncitoare au fost surprinse încercînd să sustragă bunuri din producția secției lor. La ieșirea din tură purtau o altă fustă, o altă bluză, aveau prin genți, „rătăcite” rochii, jachete. Faptele degradante au fost aspru criticate și sancționate.

— În acele momente noi, comisia, urmîrim dezbaterile publice chiar fără să mai intervenim. Bunul simț, al muncitoarelor, încadrarea faptei nedemne cu blamul public, mustrarea usturătoare a maestrului, sint răspunsurile meritate la nesăbuiința lor. Ne confruntăm din ce în ce mai puțin, cu asemenea neplăceri pentru că cîntrea miilor de lucrători nu

le unor gesturi inositoare, care discreditează grav onoarea și prestigiul.

— Între cite are în seama sa un tehnolog, care trebuie să lanseze modelele, ați găsit timpul, și nu puțin, să studiați dosare, să cercetați texte de legi pentru a încadra la locul ei fapta neplăcută, să vă consultați cu colegii de muncă pentru a cunoaște în amănunt cazul și pe cei care se înfruntă.

— Tribunalul sectorului 6 ne-a ajutat foarte mult să înțelegem care e rostul nostru. Am îndeplinit această sarcină obștească cu grijă și preocupare specială pentru că dorim ca acolo unde lucrăm să fie totul

— Au fost încadrați fără temei, unii impiegați de mișcare, în cîteva orașe din țară unde sint fabrici ale centralei. Controlul financiar intern a semnalat neregulile iar impiegații ni s-au adresat, pentru că ei socotesc că au dreptate. Din cercetarea și documentarea la fața locului rezultă viciul de încadrare și trebuie restituiți banii primiți în plus.

— Președinta comisiei de judecată este blîndă și înțeleaptă. Se face ascultată prin aceste calități?

— Sintem 10 membri în comisie. Înțelepciunea, maturitatea și seriozitatea tuturor impun în fața colegilor. În 20 de ani, nici un caz care s-a adresat nouă

nu ne-a contestat decizia. Actele noastre verificate de tribunale, au rămas așa cum le-am emis, fiind corecte, respectînd în amănunt legea. Orice se întîmplă neplăcut în centrală, ajunge în fața celor 10. Colegii ne caută cu încredere pentru că în atîția ani am dovedit că nu judecăm cu pasiune, că nu ascultăm numai o parte. În „cîntarul” dreptății atîrnă faptele petrecute, aplicarea legii și bunul mers al întreprinderii. Niciodată nu s-a strecurat o apreciere greșită, nu am amendat mai mult decît se cuvenea, nici nu am iertat pe cineva care a adus daune prestigiului și averii publice. Nu am dojenit pe unul mai mult decît pe altul cînd s-au ignorat normele bune cuviințe. Misiunea noastră este să contribuim la climatul de ordine și disciplină necesar producției. Concluziile comisiei, care se fac cunoscute în rîndul miilor de angajați, sint comentate și avem mare grijă să nu stîrbim încrederea. Ne place să fim considerați prieteni cu mai multă experiență.

— Împăcările sint reale? — Reclamantii cînd vin în fața comisiei nu se salută, nu-si vorbesc, se privesc urît, preocupati de argumente doveditoare. La plecare, sint colegii dinainte, zîmbesc și își programează concediul împreună.

CARMEN DUMITRESCU

Zborul speranței

Un medic român, dintr-un mic spital, învinge o barieră: operează pentru prima dată în lume un copil condamnat la orbire de complicațiile poliartritei reumatoide

„Anul trecut, în mai, la Congresul Societății Franceze de Oftalmologie de la Paris, cu tema „Imunologia și ereditatea ochiului“, o casetă video sosită din România aducea, într-un film de 9 minute, o premieră. O nouă speranță a medicinei pentru sănătatea omului, pentru lumina ochilor săi.

„Asta am vrut să fie filmul meu, un mesaj al speranței, exprimarea certitudinii că, stăruind și îndrăznind, oricare slujitor al medicinei, indiferent în ce parte a lumii lucrează el, într-un sat îndepărtat sau într-o mare clinică, poate să învingă boli ce ne stau încă în față ca ziduri de nepătruns“, mă avertizează doctorul Constantin Maican.

Apasă butoanele unui aparat video și ale unui televizor „Cromatic“, ca imediat, pe ecran, să înceapă filmul. Cu spectrul solar, atît cît îl permite ochiul uman, ca o metaforă, apoi cu dictonul arhicunoscut al medicinei ca speranță a vieții și umanității. Următorul cadru fixează locul unde s-a desfășurat operația: o clădire mică, umbrită de piramidele verzi ale unor conifere decorative. O recunosc, este Spitalul orașenesc din Urziceni, Ialomița. Apare sala de operație cu lampa scialitică, discoidală, din tavan. În prim-plan, mari și adinci, cu privirile întoarse în sine, ochii concentrați ai unui bărbat în alb. Ridică brațele, gestul mașinal al chirurgului după ce și-a tras mănușile și e gata de incursiunea cu bisturiul în trupul unui om. Ride. Asistentă sa, Aura David, emoționată, se încurcă într-un lucru elementar, pe care l-a făcut atîta ani în șir, în a-i fixa masca de tifon pe față. O pune cînd prea sus, cînd prea jos. În fine, actul chirurgical începe. Se umblă cu tot soiul de instrumente într-un mic ochi de copil. Îmi adun toate puterile să rezist, să pot vedea totul pînă la capăt. Simt cum îmi vibrează nervii și sufletele. (Globul acela insingurat, cotrobăit de niște pense, lame și ace, minuite de degetele a două mîini mari, mă va obseda încă multă vreme.) Fondul muzical s-a stins, a dispărut, făcînd loc unei voci grave de tenor care, într-o franceză clară, fiecare cuvînt este rostit corect și limpede, explică tot ceea ce se întîmplă pe ecran. E un film științific, nu o fantezie.

„Colectivul serviciului de oftalmologie al Spitalului Urziceni, jud. Ialomița, a studiat 3 cazuri de artrită reumatoidă juvenilă, pe perioada 1979—1987, rezolvînd chirurgical, în cele din urmă, la unul dintre acestea, sechelele iridociclitei cronice, sinechii, cheratopatii, cataractă și glaucom secundar. Colectivul a fost condus de dr. Maican Constantin, șeful serviciului de oftalmologie.

Datele pre și postoperatorii, imediate și tardive, sînt prezentate în tabelul video.

Fetița P.M., în vîrstă de 10 ani, cu Foaia de observație

nr. 3935, din 11 iunie 1987, prezintă handicap ocular, cu vedere ambii ochi 1/500, percepție luminoasă, tensiune intraoculară — 29/5,5 gr. tonometrie Schotz pe curba nictemerală, cheratopatie în bandă, secluzie-ocluzie postsegmentite frecvente în ultimii ani, cataractă patologică, terapie cortizonică prelungită în ultimii 6 ani. Handicap osteo-articular, artrită deformantă genunchi drept, artrită deformantă mîna dreaptă, impotență funcțională la examenul pe aparate, în rest normal.

În afara puseului, testele inflamatorii negative; anticorpi antigammaglobulină, determinați prin tehnici de aglutinare, sînt absenți. Viteza

pol anterior clar, camera anterioară prezentă, nu se constată reacție pericheratică, mobilitate bună a globilor, fotofobie prezentă, suportă corecția aeriană cu filtraj.

La controlul din martie 1988, ca și la cel din iunie, același an, înregistrăm vedere la ambii ochi 0,6 cu corecție, deci jumătate din vederea normală a fost recuperată. Fundul de ochi în limite normale; O.S. — discret fluu.

Poate fi reintegrată social, este școlarizată la domiciliu, datorită impotenței osteo-articulare. Citește cu ochelari — cu +14 și +15, lentile umbră.

Pe baza datelor obținute, nu mai considerăm actul chi-

bări. Cine este copilul? Cum a ajuns în cabinetul său de la Urziceni? Cînd s-a hotărît să-l opereze? De cînd nu l-a mai examinat? Cum crede că va evolua?...

Deși, temperamental, volubil și extrem de sociabil, își adună gîndurile, își cîntărește cu grijă fiecare cuvînt. Din timp în timp, mă roagă să nu uit a sublinia în articol faptul că „n-am făcut nimic extraordinar, am operat cu metodele clasice, noutatea constă doar în faptul că am îndrăznit să trec peste o barieră impusă pînă acum de literatură, fenomenele de orbire drept o complicație a poliartritei reumatoide la copil, această boală gravă ca un blestem, fiind

de sedimentare, fibrinemia, ca și ASLO, nesemnificativ crescute. Electroforeza — discretă hipogammaglobulinemie.

Se intervine prin intubație oro-traheală. La O.S. — cheratotomie, ora 10, ora 14 — desinechizare, sfincterectomie, lavage de mase, două iredec-tomii bazale.

Reacții inflamatorii imediate și tardive — absente.

După 4 luni (Foaia de observație nr. 7130 din 7. X. 1987), vederea O.S. = 0,4 cu + 10 dioptrii sferice. Mase capsulare restante, tendință de secluzare în aria pupilară. Tensiune OS — 14 cu 5,5 tonometrie Schotz.

Se intervine și la O.D. cu aceleași tehnici plus iridectomie largă (ora 12), de data aceasta la ambii ochi. Lavage al maselor restante la O.S.

Postoperator, la 4 luni, vederea O.S. = 0,4 cu + 10 dioptrii sferice; O.D. = 0,6. Tensiunea intraoculară — 14 cu 5,5 tonometrie idem. Cheratita în bandă a dispărut,

rurgical drept o contraindicație absolută a sechelelor oftalmologice în poliartrita reumatoidă juvenilă. În concluzie, cazurile asemănătoare pot fi rezolvate chirurgical fără riscuri, cu două condiții: să se intervină în afara puseurilor, deci cu teste inflamatorii negative și în situații cînd nu există și complicații cardio-hepato-renale, cînd organele vitale nu sînt afectate.

Îndrăznim să propunem, pe baza experienței noastre, și rezolvarea handicapului osteo-articular în situații similare.

Lucrarea a fost realizată consultînd următoarele cadre universitare: prof. dr. doc. Victor Ciobanu, specialist în boli interne și reumatologie, prof. dr. Mircea Olteanu, secretar al Societății române de oftalmologie, prof. dr. Mircea Geormăneanu, pediatru, directorul „Institutului de ocrotire a mamei și copilului“.

„Dăm storiurile la o parte și-l asaltez pe medic cu între-

socotite o contraindicație absolută pentru chirurgie“.

Micuța Monica Precup are acum 12 ani și este fiica mai mare din cei 3 copii ai unei tinere familii din București. A ajuns în cabinetul medicului specialist oftalmolog din Urziceni, după ce părinții o purtaseră, ani în șir, în 11 spitale și clinici universitare din țară. Să-i vindece boala ce-i cuprîndea tot mai mult oasele, să-i oprească măcar orbirea, să-i redea vederea. De pretutindeni, ieșeau dezamăgiți. Nu fiindcă acolo n-au fost primiți iar copilul tratat cum se cuvine, dimpotrivă, s-au încercat toate metodele cunoscute pînă acum de medicină, i s-au administrat toate medicamentele existente, dar fără acel rezultat dorit, așteptat. Părinții, firește, cu psihologia lor de părinți care își iubesc copilul, au încercat mereu și mereu, în altă parte. Înzestrată cu o deosebită inteligență, voiau să-i păstreze măcar contactul cu lumea căr-

ții, care să-i umple timpul și viața. Prin spitale, printre pacienți, veștile despre faptele doctorilor circulă cu o viteză incredibilă. Așa au aflat soții Precup de existența medicului din micul oraș de pe Ialomița, și au alergat spre el, împinși de speranță. Era într-o zi din anul 1986.

Biografia profesională, experiența mai aparte a doctorului Maican l-au determinat să rețină cazul și să se ocupe de el.

A fost, de-a lungul celor 23 de ani de cînd a absolvit Facultatea de medicină generală din București, medic pediatru (5 ani, într-o comună din partea de sud a Dobrogei), secundar chirurg (în Clinica de la „Brîncovenesc“, învățînd de la și lucrînd cu profesorii Mandache și Prodescu), anestezișt și, în cele din urmă, oftalmolog, specialitate pentru care a făcut o mare și adevărată pasiune, unde și-a aflat vocația. „Abia acum, la 50 de ani, pot spune, și chiar spune, ce îmi place din medicină. Dacă ar fi să o iau de la capăt, cum am făcut-o de atîtea ori, n-aș putea opta pentru altceva în afara chirurgiei ochiului. O chirurgie de finețe și de cele mai multe ori la graniță cu neurochirurgia. Ochiul este un fel de al doilea creier uman, este la fel de complex, ochiul adevărat se află tocmai acolo, lingă și în zona cerebrală. Ochiul occipital e un mare mister și o mare fascinație. Cînd operezi ești ca un pilot de încercare într-un zbor fantastic, știi cum decolezi și de pe ce pistă, dar nu știi cum aterizezi“.

Cazul Monicăi Precup a fost un asemenea zbor deasupra științei. L-a pregătit minuțios, studiînd, citînd, examinînd de nenumărate ori copilul, cu mintea și experiența unui pediatru, unui internist, unui anestezișt (pregătirea preoperatorie a bolnavei a efectuat-o personal și tot singur a aplicat anestezia), și, firește, ale unui chirurg oftalmolog. Cînd s-a decis să opereze „știam că am să reușesc, organismul era apt să reacționeze bine, să suporte intervenția și avea resurse biologice să regenereze în parte ochiul. Pentru că am fost pediatru“. Prima dată, la unul din ochi, a încercat o metodă mai prudentă, dar au apărut acele „sinechii“, acele aderențe ce înjumătăteau rezultatul. A doua oară, a mers cu o siguranță mai mare, tocmai ca urmare a reacției organismului și a unei gîndiri mai exacte pe care și-o aduce, de fiecare dată, experiența, praxisul, în orice știință.

Acum, așa cum datele de specialitate sintetizate pe videocasetă arată, Monica vede și a pătruns de două ori în universul cărții mult dorite — în lumea poveștilor și a manualelor ei de învățătură, dar și în cea a medicinei. Sechelele oftalmologice ale poliartritei reumatoide pot fi abordate chirurgical. Alte cazuri, alte experiențe, cu siguranță, vor aduce noi date despre tehnicile de intervenție și, poate, chiar despre cauzele încă necunoscute ale acestei boli imune, în fața căreia medicina se afla, pînă acum, neputincioasă.

Ca orice chirurg, medicul din Urziceni e rezistent la efuziunile și descărcările sentimentale ale pacienților, ale familiilor acestora, dar cînd Monica a mîngîiat, printre lacrimi, obrazul părintelui ei, spunînd, „în sfîrșit știu cum arăți, cum ești tu, cel mai bun tată din lume, care mă porți de atîta vreme în brațe, pe la doctori“, înșiși ochii săi au jucat, omenește, în lacrimi.

Cum poate să nu fie mesajul său receptat? ! Iar încercarea sa, drept încă o dovadă că, în medicină, important este nu unde slujești, ci cum slujești viața, sănătatea omului, profesia căreia te-ai dedicat.

CICI IORDACHE-ADAM
Fotografii de ELENA GHERA

Se lupta cu unul dintre cele mai dramatice momente ale bolii ei cirotice: hemoragia digestivă. Prin fiecare picătură de singe parcă o părea și cite o fărîmă de viață. Femeia încă tină traversa un deșert al suferinței peste care plutea și zbaterea de aripă a fricii în fața unei operații. La spitalul Victor Babeș, doctorul Constantin Chira, în halatul lui alb, îi apare ca un gînd bun în negura inimii. Nu o conduce în sala de chirurgie, ci într-o cameră cu firma: endoscopie. Un singur anestezic: vorba caldă. Prima perfuzie, cu curaj. În locul bisturiului, un tub flexibil introdus cu delicatețe pe traiectul digestiv. Cu ajutorul acestui șarpe de fibre optice, medicul localizează leziunile. O prelungire a ochiului spre cele mai ascunse cule ale organismului. Cîteva manevre de finețe, și prin acest veritabil minipierisop se inoculează substanță sclerozantă în varicele esofagiene unde zvicnește hemoragia. Singele își reia drumul firesc în matca țesutului prompt cicatrizat. Endoscopul în rol de hemostatic de urgență. Nu-i vine să creadă că totul a durat doar cîteva minute. Durea a rămas la ușa sălii de endoscopie. Macaroana miraculoasă din fibre optice, cu lentile și ac subțire pentru injecție de substanță cicatrizantă a pus mai înțel fără greș degetul pe rană, a sclerozat apoi varicele hemoragice și a scăpat-o de operație. Timidă, palma îi poposește pe mina medicului. Ca un mulțumesc rostit cu inima. Mîine se va întoarce acasă.

Vizita noastră la doctorul Constantin Chira, secretarul Secției de gastro-enterologie și endoscopie digestivă a Uniunii Societăților de Științe Medicale, avea drept scop o discuție despre al VII-lea Simpozion Național de Endoscopie Digestivă, recent desfășurat la București. De altfel, conf. dr. Alexandru Oproiu, președintele Societății de Gastroenterologie și doctorul Constantin Chira sînt catalizatorii organizării în fiecare an a acestor manifestări științifice. Asistașem la oprirea unei hemoragii prin endoscopie. O terapie blindă, netraumatizantă. Astfel, primele rînduri ale articolului s-au scris aproape singure.

— Într-adevăr, endoscopia și-a depășit statutul inițial de metodă de diagnostic devenind și un procedeu terapeutic, spune dr. C. Chira. În afară de scleroterapia endoscopică a varicelor esofagiene, act salvator pentru suferinzi de ciroză aflați mereu în pericol datorită sîngerărilor, ea se mai utilizează și în oprirea promptă a hemoragiilor generate de ulcere sau de unele cancere gastrice. Se evită astfel intervențiile chirurgicale, pîndite mereu de situația critică a pacienților. Și polipii

gastrici se pot exciza cu ajutorul endoscopului. Ansa introdusă prin acesta îi agață ca un lasou și îi extirpază. Extirparea se face în cîteva minute, fără dureri și anestezie cu internare de-o zi. Această polipectomie endoscopică înlocuiește operațiile, evitîndu-se riscurile anestezico-chirurgicale și spitalizările mai îndelungate. Tot cu endoscopul se extirpă formațiunile protruzive de la nivelul colonului. Înălțurarea polipilor prin această terapie curată și expeditivă se constituie ca o veritabilă profilaxie a cancerelor gastrice și rectocolonice. În cazul de mușchie de cuțit al unor bolnavi în vîrstă, neoperabili, cu stenoză esofagului pricinuită de o

precis. În unele cazuri de ulcere gastrice, radiografia pledează pentru cicatrizarea nisel. Endoscopia, prin vizualizare la fața locului, evidențiază însă că craterul încă nu s-a închis. Endoscopul poate preleva și fragmente de țesut pentru precizarea diagnosticului histopatologic, ceea ce reprezintă un alt avantaj major. După biopsie, se tranșează fără echivoc dilema între ulcerul benign și cel cu probabilitate de malignizare, putîndu-se lua măsuri adecvate.

— Am aflat și am mai scris că endoscopia este cea care a impus un nou unghi de studiu al maladiei ulcerose. A adus pe banca acuzării un agent microbian necunoscut, bînuît pentru infracțiunea de ulcer.

logie din luna mai de la Graz titlul unei lucrări semnate de dr. C. Chira. Ce aduce ea nou în lupta cu această boală vicleană, ulcerul?

— Mulți bolnavi de ulcer nu sînt cuminți, nu le poți acorda notă bună la purtare. Cînd le dispar durerile, abandonează regimul igienico-dietetic și tratamentul medicamentos, uită de medic și controale. Leziunea incomplet vindecată își continuă pe ascuns drumul și pot apărea complicații ca hemoragiile, perforațiile. După ce endoscopul semnaleză închiderea craterului, happy-end-ul trebuie consolidat prin continuarea medicației. Dar cînd se întrerupe terapia? Acest moment este controversat. Studiind numeroase

zat algoritmi de urmărire medicală, stabilindu-se intervalul de timp între investigații, practicarea cu regularitate a examenului histopatologic, condițiile de tratamente unitare. Pentru evitarea riscurilor, polipii gastrici și colonici trebuie extirpați endoscopic cit mai devreme. Un alt exemplu. Cînd apar rectoragii, la prima eliminare de singe prin scaun, pacientul trebuie să-și facă un examen endoscopic. Se stabilește astfel fără echivoc, dacă este vorba de o banală afecțiune hemoroidală sau un neoplasm rectocolonic incipient care, operat la debut, oferă șanse reale de vindecare. Dar cum omul trebuie să fie înțel lui medic, el poate face o profilaxie eficientă. Consumul sporit de fibre vegetale (varză, gulii, fructe, fasole, pine negre, graham, pastă de țărîțe în lapte sau ceai) accelerează tranzitul intestinal și evită constipația. Mîncătorii de crudități evacuează conținutul intestinal în 16—18 ore (cealții în 42—72 ore), reducînd contactul iritant al reziduiilor cu mucoasa. Din contră, consumatorii abuzivi de grăsimi sau proteine animale riscă să-și modifice flora microbiană cu creșterea ponderii bacteriilor anaerobe, factor de risc în apariția neoplasmului.

— În cadrul constăuturii de explorare imagistică s-a discutat despre o afecțiune la modă: litiaza biliară. Prin adevărate prospecțiuni geologice, medicii descoperă tot mai des cariere de piatră în vezică. De ce?

— Cazurile de calculi la vezicula biliară au devenit mai frecvente în lume, afectînd mai ales sexul feminin și vîrsta de 40—50 de ani. Factorii de risc declanșator sînt obezitatea, alimentația hipercalorică cu exces de grăsimi, paste făinoase, dulciuri, abuzul de medicamente cu pericol litogen (clofibrat) etc. S-au prezentat realizările în materie de diagnostic prin ecografie. Această metodă neînvațivă, simplă, fiabilă, delimitează clar cu ajutorul ultrasunetelor o structură normală de una patologică. De exemplu, în cazul „colecistului exclus”, radiografia poate deruta, căci vezicula biliară plină de pietre nu este invadată de substanța de contrast. Numai ecografii le pune în evidență. De precizia de 90—95% a diagnosticului ecografic beneficiază în special ficatul, pancreasul, colecistul. Și ecografii manifestă velleități terapeutice. Cu imaginea ficatului pe ecograf, se pot practica puncții în zonele afectate pentru recoltare de țesut în vederea examenului histopatologic. În cazul unor abcese hepatice sau pancreatice se evacuează conținutul lor prin aspirație cu un cateter dirijat ecografic.

FLORIN CONDURĂTEANU ■

Călătoria endoscopului prin tratatul de anatomie

tumoare, endoscopul forează obstacolul permițînd alimentarea prin protezele aplicate simultan. Tubul endoscopic poate apuca cele mai mici obiecte cu precizia trompei elefantului. A extras din stomac ace, nasturi, cioburi, ba chiar și lingurițe.

— Endoscopia rămîne totuși marea găselniță a medicinei menită să limpezească diagnosticul. — Nu degeaba i se mai spune stetoscopul gastroenterologului. Prin intermediul ei a devenit posibilă depistarea bolilor în stare de latență clinică, cînd nu au apărut primele simptome. Pot fi descoperite chiar condițiile premergătoare declanșării unei afecțiuni. Aplicabilitatea cea mai mare este în teritoriul bolilor digestive care ocupă un trist loc doi în morbiditatea pe glob și poziția a patra în statisticile mortalității. Afectează în special vîrsta activă, cu ecou defavorabil în condiția fizică a omului și cu implicații socio-economice. Prin numeroasele concedii medicale și pensionări. Principalii „pacienți” ai acestei metode simple, fiabile, ieftine sînt esofagul, stomacul, duodenul, rectul, colonul. Ea cooperează perfect cu celelalte procedee de investigație pentru un diagnostic cit mai

— Radiologia nu a putut stabili implicarea lui Campylobacter Pilonis în apariția ulcerelor, a recidivelor, în persistența leziunilor. Endobiopsiile au jucat însă rolul de detectiv, ajutînd medicina mondială să studieze acum insistent acest aspect înedit. De altfel, la Congresul Mondial de Gastroenterologie de la Roma, conf. dr. Alexandru Oproiu, șeful școlii românești de profil, a prezentat o interesantă cercetare efectuată la spitalul Fundeni privind relația dintre bolnavul ulceros, agentul microbian și mediu. S-a formulat o explicație la următorul semn de întrebare: de ce unii bolnavi vindecați, cu coloniile de Campylobacter Pilonis asenate în urma tratamentului cu preparate de bismut și antibiotice, prezentau frecvente recidive. S-a pus în evidență prin endoscopie că unele persoane din familie erau purtătoare de agent microbian fără să aibă ulcer manifest. Ele reînfectau pe fostul bolnav datorită terenului lui favorizant. Ideile în premieră au stîrnit interes, iar lucrarea a primit premiu de originalitate.

— Am citit în programul Congresului Asociației Europene de Endoscopie și Gastroentero-

cazuri, am emis ideea prelungirii tratamentului de consolidare doar pe o perioadă limitată, nu mai lungă de 2—3 săptămîni. Se evită astfel trecerea în extrema cealaltă, deosebit de periculoasă, a stomacului anacid. În lume există tendința prelungirii terapiei și ani de zile, cu preparate de lux, eficiente, dar și cu efecte secundare nocive. Astfel, îngurgitarea timp îndelungat a cimetidinei perturbă echilibrul florei gastrice cu riscul apariției mai frecvente a cancerelor gastrice. Acest abuz medicamentos crează o situație similară cu gastrita cronică atrofică, marcată de un deficit de secreție acidă. Ea se consideră o stare precancerosă. De altfel, o temă prioritară a simpozionului nostru a fost analiza leziunilor precanceroase și profilaxia lor.

— Cu ce concluzii? — În categoria acestor stări patologice, a căror evoluție naturală poate conduce la malignizare, se înscriu: gastrita cronică atrofică amînită, unele ulcere gastrice, stomacul deja operat, polipii gastrici. Endoscopia oferă o metodă eficientă de supraveghere, monitorizare a lor și depistare precoce pentru intervenții reușite. S-au reali-

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Din școala de fizică clujeană (I)

Continuator nemijlocit al fizicianului teoretician Augustin Maior a fost un alt fizician cu o creație profund originală și anume Teofil T. Vescan (1913—1963). După ce urmasse studii secundare la Cluj (1923—1931) și obținuse licența în fizică (1935) și matematică (1936) tot aici, la Universitate, el și-a susținut doctoratul, sub îndrumarea lui A. Maior, cu o teză care profila orientarea sa de teoretician al fizicii: Contribuțiuni la teoria cinetică și relativistă a fluidelor reale. De asemenea, la Cluj și-a început activitatea didactică universitară, fiind inițial preparator (din 1935, anul primei sale licențe), apoi asistent, conferențiar de mecanică rațională, în sfîrșit profesor de fizică teoretică între 1945 și 1950.

Ulterior, T.T. Vescan a profestat la Iași, unde a organizat și condus catedra de fizică teoretică și structura materiei, precum și Institutul de Fizică și Științe Tehnice (pînă la decesul său timpuriu, la 50 de ani), dar noi ne vom opri asupra perioadei clujene, în cadrul căreia a elaborat lucrări și a formulat idei de o mare originalitate. Astfel,

preocupat în mod deosebit de teoria relativității, publică în 1939, la Paris, memoriul Note sur les orbites relativistes des planètes; alte lucrări în același domeniu sînt: Disimetria structurală și teoria lui Einstein (1945), Explicarea relativistă a anomaliei de spin (1947), Gravitacoe relativistă și consecințele cosmologice (1947), Atracția universală și teoria einsteiniană (1948), Cunoștințele noastre asupra timpului (1949) ș.a. S-a preocupat, de asemenea, în perioada clujeană, de sistemele cu inerția generalizată (două lucrări reprezentative sînt publicate în 1940 și 1946), de modelele atomice, de mecanica cuantică, de determinismul fenomenelor fizice.

În 1947 i-a apărut un memoriu deosebit de important: Universul în pulsație; T.T. Vescan elaborează aici o teorie proprie a Universului pulsatoriu (care se dilată și se comprimă la nesfîrșit), pe baza unui model original (cunoscut în anele științei ca „modelul Vescan-Eriksson”).

Un alt om de știință cu o „perioadă clujeană” extrem de fecundă a fost geofizicianul

Gheorghe Atanasie (1893—1972), din 1953 membru al Academiei R.S.R. Licențiat în științe fizico-chimice la București (1919) și doctor în fizică la Sorbona, cu teza Contributions à l'étude des actinométriques électro-chimiques (1925), el a activat la Universitatea din Cluj timp de un deceniu, între 1926 și 1936. În această perioadă a întreprins importante cercetări asupra radioactivității unor surse de apă din România (Cluj, Herculane etc.), publicînd și un studiu de sinteză pe această temă în 1929—1931. A elaborat de asemenea lucrări deschizătoare de drumuri privind efectul fotovoltic (1929) și pilele fotovoltice (folosind o aparatură de concepție proprie), recent reluate și valorificate în legătură cu utilizarea energiei solare. Este și autorul unor studii de pionierat, recunoscute pe plan mondial, în domeniul cristalelor semiconductoare și mai ales al proprietăților lor optice; în 1925 a realizat un monocromator pentru domeniile infraroșului, vizibilului și ultravioletului, de mare luminositate, care, perfecționat succesiv, s-a dovedit a avea multiple aplicații practice. În clasicul tratat Istoria generală a științei, vol. IV, de René Taton se dă o înaltă apreciere studiului mineralelor semiconductoare de către G. Atanasie, cu referire specială la lucrările lui din 1934.

Despre profesorul și inventatorul Aurel Ionescu (1902—1954), academicianul Horia Hulubei scria în anul sfîrșitului său prematur: „Experimentator desă-

virsit, de mare talent, și-a asigurat aparatul și dispozitivele necesare cercetărilor prin imaginarea și construirea proprie. Bun teoretician și bun experimentator, a dus la capăt lucrări științifice de mare valoare...”

Născut la 12 septembrie 1902, la Iași, Aurel Ionescu a obținut licența în științe fizico-chimice la București (1924), iar doctoratul la Paris, sub conducerea lui Jean Perrin, cu o teză din domeniul spectroscopiei (1934). După o primă perioadă de activitate didactică la București, devine în 1943 profesor de chimie fizică la Universitatea din Cluj (vremelnic strămutată la Timișoara), ulterior de optică și electricitate (Cluj, 1949—1954). Tot la Cluj, a condus Filiala Institutului de Fizică (1949—1954). Cercetările sale au fost axate mai ales pe spectroscopia moleculară, mecanica ondulatorie, electroliză, defectoscopie, conductivitate electrică, aplicații ale ultrasunetelor, fotometrie. Spirit inventiv prin excelență, a conceput și construit un mare număr de aparate și instalații de precizie (pentru măsurarea constantei dielectrice a unor amestecuri binare), un spectrograf autocolimator de mare dispersie pentru ultraviolet, defectoscopie atît ultrasonore cît și cu raze X etc. Opera de inventator i-a fost încununată de elaborarea și punerea la punct, pînă în studiul de stație pilot (1952), a unui procedeu eficient pentru obținerea de acetilenă din gaz metan prin cracare electrolitică, astăzi valorificat din

plin de industria noastră chimică. N-a obținut lesne asemenea rezultate, iar istoricul fizicii Victor Marian observă că era „muncitor pînă la extenuare”. Tocmai despre Victor Marian (1896—1971) vrem să scriem în finalul articolului nostru de față. Născut la 26 februarie 1896 la Beldiu (Alba), a urmat liceul la Blaj, iar licența în științe fizice a obținut-o la Cluj în 1920. Devine doctor în științe al Universității din Strassbourg în 1936, cu o teză despre punctele lui Curie feromagnetice. E numit asistent la catedra de fizică generală a Universității din Cluj încă din 1920, iar între 1948 și 1966 este tot acolo profesor de fizică experimentală.

Victor Marian a format la Cluj un puternic centru de cercetare a magnetismului. S-a preocupat de asemenea de momentele atomice, de metrologie, de aplicații fizicii în tehnică și medicină, elaborînd și lucrarea Fotografia și aplicațiile ei în medicină (1938). Rod al unor minunatoase investigații de arhivă, a publicat numeroase scrieri consacrate dezvoltării fizicii și matematicii în România, relevînd adesea fapte necunoscute anterior, mai ales priorități românești. Cultura științifică românească îi mai datorează traduceri erudite ale unor opere clasice, ca Elementele lui Euclid, Dialoguri asupra științelor noi de Galileo Galilei, Principiile matematice ale filosofiei naturale de Isaac Newton.

I.M. ȘTEFAN ■

Este îndeobște știut că formarea conștiinței socialiste, deși despovărată de racile morale generate de vechi mentalități și apucături, are nevoie de timp pentru a se cristaliza deplin. Totmai de aceea s-a subliniat, deseori, că este necesară aplicarea cu fermitate a prevederilor legale pentru combaterea oricăror manifestări egoiste, de căpătuială, „regăsite” în dobândirea de bunuri prin eludarea legii. Un mijloc de asanare a unui asemenea mediu poluant, răcit în atmosfera sănătoasă a societății noastre, îl constituie Legea nr. 18/1968. Aceasta evidențiază ocrotirea de către stat a veniturilor și economiilor provenite din muncă, precum și a celorlalte bunuri ce pot forma obiectul dreptului de proprietate personală. Totodată menționează că, datorită unor vechi moravuri și influențe nefaste, tendința unor persoane fizice de înăvuiere prin alte mijloace decît prin muncă înrobește felul de a fi al acestora pînă la depersonalizare. Stipulează că „acumularea de bunuri din venituri neprovenite din muncă este de natură a transforma proprietatea personală într-un instrument de exploatare a altora sau de speculă”, ceea ce este de netolerat. Indivizii care consideră locul de muncă drept un paravan la adăpostul căruia pot săvîrși afaceri oneroase, aducătoare de venituri fără muncă, în afara rigurilor legii, trebuie să suporte un usturător oprobriu din partea opiniei publice.

Practica a arătat și exemple pe care le prezentăm confirmînd că pelagra lăcomiei se însinuează în cele mai diverse indelețniciri, în care minuirea unor sume de bani „en détail” proliferază de la o „operațiune” la alta, pînă se transformă într-o afacere „en gros”. Ceea ce înseamnă că asemenea nărvuri pornesc de la dictonul „dacă nu curge, pică” și ajung, sfidător, pînă la „dacă-i bal, bal să fie”! Iată exemplul soților Fileașă Tănase și Maria care în 8 ani de căsnicie au acumulat bunuri pe care alții nu le pot obține într-o viață. Lăsînd de-o parte mărunțișurile, să consemnăm că în macroinventarul bunurilor se cuprîdeau, printre altele, un autoturism Dacia, telecolor și (neapărat) video, bijuterii, mobilă scumpă, la care se adăugă 61.000 lei bani lichizi și altele. Carte? Mai puțină. Cit să socotească, la cîntar, cu „avantaj primire”. Pentru a face prezentările trebuie să știți că Fileașă Tănase era vinzător-măcelar la I.C.S. Alimentara 4, iar Maria, după ce a lucrat o perioadă la PECO s-a angajat cu munca la domiciliu la întreprinderea „Arta Aplicată”. Străbătînd toate „treptele” și uzînd de toate „căile” de judecată, de la Comisia pentru verificarea unor bunuri care n-au fost dobîndite în mod licit, pînă la recurs, Fileașă și „al lui” au cerut să se cîntărească bine și, în final, au fost obligați să plătească surplusul dintre „activ” și „pasiv” în sumă de 247.653 lei.

Al crede că balanțele analitice din dotarea unităților, de

bijuterie ale Cooperativei „Artă și Precizie” sînt realizate după designul miniaturilor din vechile pravile, atît de pregnantă este asemănarea acestora cu cele două talgere ținute în cumpănă de Justiție, zeita dreptății. Numai că, miraculoasele cîntare au unele suruburi de reglaj (cărora doar un inițiat le dă de rost) și niște greutatea cu puncte și punctișoare pe care n-ai cînd și cum să le deslușești. Și atunci unii „bijutieri”, manevrîndu-le fraudulos și profitînd de credulitatea celor mai mulți dintre noi, adună punct cu punct și prosperă. Căci nu vom fi niciodată convinși (cum de fapt n-a putut fi convinsă nici

video cu 28 casete, la verificarea bunurilor s-a găsit și suma de peste 130.000 lei pe C.E.C.-uri, în obligații ori în numerar.

În toate situațiile justificările sînt fragile. Ba că o mătușă bună le-a dat o sumă, ba că una vitregă le-a oferit un cadou de valoare ori vreun unchi mai de departe „le-a donat” un lămpădar și (de ce nu) o simplă lustră cu 3 brațe. Abia acum au priceput (e bine și mai tîrziu, nu?) că numai în poveste se întîmplă, ceea ce la unii crește într-un an la alții să crească într-o zi...

Un caz mai aparte îl constituie cel al soților Blaj Costică — om subțire, psiholog, cu atribuții de îndrumare și control în teritoriu, cit a fost încadrat la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, arbitru de fotbal — și Blaj Magdalena profesoară. Aceștia aveau fobia durabilității prin construirea de imobile. Nimic rău se va spune căci ce frumos este să lași „în trecerea ta” o casă cu sentimentul că din muncă cîștită rămîne ceva! În speță însă a fost dovedită o evidentă discrepanță între venituri și cheltuieli. Chiar dacă s-au invocat cîștigurile la Loz în plic, pe obligațiuni C.E.C. și alte „surse legale” în afara retribuiției, nu s-a putut justifica suma de 569.798 lei. După ce și-au cumpărat un imobil cu 6 camere în București, soții Blaj și-au construit „faimoasa vilă cu etaj și piscină” — cum e denumită într-una din filele de la dosar — în satul Cloșani, județul Gorj, expertizată la 521.680 lei. Fiind trecută pe numele mamei sale în vîrstă de 80 de ani, Blaj Costică n-a putut aduce dovezi pentru a convinge instanța că aceasta a și avut efectiv posibilitatea s-o construiască, prin efort propriu, după ce o viață întreagă trăise într-o casă modestă. În afara acestor două imobile, la inventarul făcut s-au mai adăugat autoturismul, bijuteriile, 120.000 lei în obligațiuni C.E.C., precum și 30 de haine și scurte de blană, 17 covore și carpețe, 10 haine de piele. De fapt, obținerea de a fi făcut recurs are spăsite semnificații. Poate că unii ar fi tentați să creadă că „într-o viață cumpătată, cu multiple preocupări de cîștig din muncă din partea subiecților, cu mai mult noroc la Loz în plic și la obligațiuni C.E.C.” se poate justifica asemenea agoniseală. Poate dacă biografia cercetărilor la Legea 18, Blaj Costică, n-ar fi „completată” și cu o condamnare de 8 ani pentru luare de mită!

Era imperios necesar ca în toate „spețele” Justiția să fi intervenit pentru restabilirea ordinii firești a lucrurilor. Și a intervenit cu eficiență. Dar, veți fi de acord că odată cu măsurile coercitive, legale, aici operează și înțeleptul proverb „lăcomia pierde omenia”. Împămintîndu-l, geniul popular românesc a sintetizat intransigența a două atitudini complementare: repulsiu față de fapte care dezvăluie rapace însușiri ale subiecților și desconsiderarea lor pînă la autodepersonalizare!

MARIAN TEODORESCU ■

Cronica șoselei

Dacă-i bal, bal să fie...

O noapte de iad. De sus se prăbușesc parcă mii de Niagare. Marele bulevard s-a transformat într-un fluviu în care inoată puținele mașini pentru care deplasarea a devenit o veritabilă aventură. Trecătorii au dispărut aproape complet. Pentru șoferul care se deplasează cu viteza melcului, cu limuzina extrem de „obosită”, mincînat binișor de cancerul ruginei, a distinge ce se află în fața parbrizului, înseamnă mai mult decît a dezlega cel mai incurcat careu de cuvinte încruciate. Înaintează hiperprudent. Cea mai cuminte soluție ar fi să oprească. Măcar pînă ar putea să vadă cit de cit ce se află în fața lui. Trebuie însă să-l ducă acasă pe cei ce doar el și nu altul i-a reținut pînă la ora asta tîrzie. O mașină imensă încărcată cu laminate îl depășește împingîndu-l cu cu apa noroioasă a băltoacelor ce le forma potopul pe caldarim. Prin geamurile mașinii, nu se mai vede nimic. „Trebuie să cobor, să le sterg, altminteri nu mai pot înainta”. Reduce viteza cu intenția de a opri lîngă trotuar, cînd o năprasnică lovitură primită în port-bagaj îi „fură” volanul din mîini, expediindu-i mașina în refugiul de tramvai. N-ar fi crezut că bordurile înalte ale insulei de beton pot fi sărite cu atîta ușurință de un autoturism. În timp ce se chinuie să deschidă portiera ce se înțepenește, ca urmare a putericii lui șut încasat de „albănoara” lui, trecea în revistă primejdiile prin care trecuse. Mașina arăta jalnic. Agresorul intrase cu botul prin port-bagaj împingînd apoi foliile din spate pînă le lipise de cele din față. Aripile, portierele, capota se umflaseră parcă transformînd mașina într-un bizar balon. Pînă si motorul nu mai era la locul lui. Cum scăpase fără nici o zgîrietură după o asemenea confruntare, asta nu putea pricepe. Apărură din întunericul care ascundea automobilul bălăios, trei indivizi. Unul dintre ei, probabil șoferul, își tot ștergea singele ce i se scurgea de pe frunte de-a lîngul nasului și pe sprîncene. Ochii îi erau tulburi iar gesturile ce le făcea cu mina trădau confuzie, nesigurantă. Se lupta să rostească niste cuvinte care se încăpătinau însă să nu se lege între ele. Abia mai tîrziu inginerul înțelese cu greu ceva. „Dînsul e maistrul meu, cel mai bun bucătar din țară, m-a învățat meserie si eu, aci zîmbi timp, era cit p-aci să-l omor. Potopul ăsta e de vină. Mi-a scăpat piciorul de pe pedala de frînă. De fapt eu credeam că mergeți la fel de repede ca mine. Nu mi-a reușit virajul, asta-i”. Singele inunda acum mustața enormă a tînrului „vrăjitor” de bucate. Se

întoarce brusc spre coechipierii săi. „Nea Pavele ai pățit ceva? Ești întreg? Dar tu, Vlăde? Se părea că torentele ce cădeau peste el începuseră să-i mai alunge starea babilică în care se afla. Apoi deveni ceva mai lucid. „Eu cred că ar fi mai bine să plecăm. Mașina și așa e ca o harmonică. Vă las cheile în contact. Miine voi putea să dau mai bine explicații. Trebuie să ne și pansăm. Vedeți doar, se adresează mustăciosul inginerului, arătăm ca niște strigoi cu fetele crestate de zgîrieturi. În plus, băscă s-ar umple de apă în loc de aer, iar fiola s-ar colora în roșu în loc de verde. S-ar denatura rezultatele. Domnule te rog să mă scuzi. O dată pe an vine și binefăcătorul meu la mine. Se cuvenea să-l sărbătoresc. Doar el m-a învățat să fac faimoasa „tochitură”. Inghinerul e ocupat cu scoaterea apei din pantofii deveniți un fel de bărci. „Eu înțeleg, răspunde el specialistului gastronom, potop, potop, dar să nu vezi luminile mele roșii de ceață? Răblă, răblă, ciuruită de rugină, dar mașina mea totdeauna a avut lămpi bune. În plus intersecția asta e una din cele mai bine luminate. Chior să fii și tot vezi. Nu v-am stat în cale. Mergeam încet aproape de trotuar. De vină e altcineva. Bachus”. „Cine dom-le? Nu ăla a condus. Pe mine mă cheamă Cărintu și-s bucătar de categoria întâia. Nu știu cine-i Bacu ăsta de care vorbiți”. Împreună cu cei doi, mustăciosul se îndreaptă spre alea ce se pierd printre blocuri, nu înainte de-a-i cere inginerului nr. de telefon. „Veti vedea că sînt om de onoare, nu vă faceți probleme”. De mașina care a încasat lovitură se aproprie un taximetrist. Remarcă. „Nu cred că a mai iesit vreunul viu din ea. În cel mai bun caz cei din spate cu picioarele ori cu coloana fracturată iar șoferul cu coastele făcute arsice”. A făcut ochii mari cînd a auzit că stă de vorbă chiar cu cel ce a sofot. „Mașina tot e putredă. Dați înapoi, văd că printr-o minune motorul funcționează, și apoi propoziți-o zdrăvăn în stiloul ăla. Pentru usi folosiți ciocanul ăsta. Niste „ornamente” pe usile din față și tabloul mașinii bune de aruncat e complet. Accidentul într-un fel a venit la timp. Vă alegeți cu o mașină nouă. Dacă-i bal, bal să fie. Inghinerul se uită la taximetrist ca și cum lîngă el ar fi aterizat un extraterestru. „Nu-i vine a crede că se practică și asemenea „sistem”. Toată ziua cufundem în proiectele și instalațiile lui sofisticate de unde să le afle?”

VICTOR BEDĂ ■

Lăcomia pierde omenia

Instanța) că Ionescu Ion zis Gioni și Ionescu Nicoleta-Daniela, minutorii al „dreptei balanțe” au reușit să agonisească prin muncă cîștită, în circa 10 ani, apartament confort sport, autoturism, telecolor, video, mașină de spălat cu program, mobilă de valoare, barca cu motor, bijuterii. Faptul că în perioada cercetată Gioni a suferit o condamnare de 1 an și 6 luni „pentru operațiuni interzise cu metale prețioase” înlătură orice contraargumente dubitative. Și dacă adăugăm că într-un stop-cadru conflictual cu un client căruia îi tot amîna executarea unei lucrări, i-a replicat „poți să mă reclama și lui Farimîț Lambru” orice fărîmă de indolală asupra profilului moral al „bijutierului” se autodizolvă în creuzetul evidenței. Așa se face că, pînă la urmă, probele „pro și contra”, au demonstrat că Ionești, în cauză, au trebuit să restituie societății 102.712 lei „pe care n-au putut să-i justifice ca provenind din activități licite”. Pentru aceleași motive au fost obligați să plătească 154.753 lei și Duma Ilie, gestionar la Alimentara 1, împreună cu Duma Mariana, lucrător comercial la B.A.T.M. București, ambii în pragul vîrstei de 30 ani. Pe lîngă Cromatic, autoturism,

Nu mai rupeți flori...

...copii! Este un refren satiric, cu mare penetrație. Din cele ce am văzut în Parcul Tineretului, într-o dimineață trecută, trebuie spus, rîspicat: „Nu mai rupeți, oameni, trandafirii!” Ce aveți cu ei? În loc să-i priviți, cu emoție și bucurie că există, îi distrugeți? Mi-reasma și frumusețea lor vă îndeamnă să ruinați munca grădinarilor și plăcerea celor care vin să se odihnească pe o bancă?

I-am văzut pe acești prădalnici în exercițiul faptei lor. Ei nu se jenează că sînt descoperiți. Vin pregătiți cu instrumente de tăiat, aleg exemplarele cele mai reușite, scot țepii trandafirilor și-i ascund în pungi de plastic sau în poșete. În gestul lor hotesc sînt favorizați de nepăsarea unor trecători și de absența supraveghetorilor parcului. Am îndrăznit să atrag atenția unora cu mina lungă că la colțul străzii sînt trandafiri de vinzare. S-au prefăcut că nu mă aud sau s-au „scuzat” că au luat numai unul. În acest

FLORENTIN PALAGHIA ■

fel aleile cu trandafiri au plombe urite, din loc în loc. Dacă se operează dimineața cînd este un du-te vino, ce se întîmplă cînd se lasă întunericul?

În centrul parcului, pe aleea principală și imediat lîngă ea, sînt plantați mil de trandafiri roșii, galbeni, albi, care înfloresc și se usucă în ritm natural dar furturile grăbesc scurta lor trecere prin vară și prin viața noastră.

Aleile învecinate cu bulevardul Pionierilor nu mai se bucură de aceeași îngrijire și atenție. Iarba este uscată, porțiunile întregi de pămînt sînt nelucrate. Hîrțile sînt nemîscate, cine știe de cite zile. Într-un colț, improvizat pentru joacă, nisipul este amestecat cu pămînt și praf. Mă așteptam la un mic semn afectuos care să arate că cineva s-a gîndit la prichindeii care vin să cîdească acolo patelele imaginației lor. Bunicile se inghesuie pe patru bănci îngropate în pămînt și nisip. După ce părăsesc parcul, bătrînele se descaltă și își scutură încălăminte. Cu fața întoarsă către noi, într-un boschet, zăcea rușinat avizierul spectacolelor cu afișe rupte. Crengile smulse și uscate denunțau aceiași devastatori, care maltratareă copacii. Comportarea descalificată a unor vizitatori trebuie sancționată imediat. De cine? Cîteva ore, cit m-am plimbat prin parc, n-am fost

decît noi, vizitatorii. O îngăduință nepermisă transformă un minunat spațiu de recreere al bucureștenilor într-un crîng, în care fiecare crede că poate face ce vrea. Între doi copaci erau legate o sfoară și o plasă și alea s-a transformat în teren de sport. Plimbările, care aveau în geantă un trandafir „amin-tire”, se desfășeau cu o masă în aer liber și apoi cojile de ouă, resturile de roșii au fost azvirlite discret sub bancă. Cîinii se hîrjoneau prin straturile cu flori. Stăpîniții grijulii, ce să faci! alergau după ei să-i întorcă din drumul devastator. Cîțiva pensionari se chinuiau să priceapă ce citeșc pentru că o ceață de copii, zbîrdalnici, era în competiție. Cine strigă mai tare, e primul!

Cine ar mai căuta refugiul unui parc dacă toată lumea ar vorbi cu decibeli la maximum, ar sări coarda, ar bate mingea ca pe maidan, ar face întreceri canine, ar duce acasă o parfumată ramură de tei, ar lăsa în urmă o hîrtie, bine ascunsă, sub bancă, ar călca pe iarbă?!?

Îngroș la maximum imaginea neplăcută pentru ca, amplificînd-o, să-i vedem urmările. Nu mai rupeți flori... oameni buni! Respectați munca altora și încercați s-o repetați în grădina dumneavoastră, pe balconul dumneavoastră!

CARMEN DUMITRESCU ■

S-a redeschis

„Rotiseria Nicorești”

O surpriză plăcută ne oferă Rotiseria Nicorești din Piața Roșetti 3, care, în babină nouă vine să întregască peisajul comercial în continuă schimbare al Bucureștiului. Așezată în centrul Capitalei, într-un loc cu vad, cum obișnuim să spunem în limbaj tradițional românesc, Rotiseria Nicorești s-a redeschis de curînd, oferind consumatorului un cadru plăcut și re-comfortant.

Stînd de vorbă cu șeful unității, Simion Marian, după a căruia idee și sub a cărui îndrumare directă s-a făcut întreaga redecoreare a unității, aflăm că față de 35 de locuri cite au fost inițial, prin transformări și modernizări minuțioase s-au obținut 60. Rotiseria dispune de trei saloane: Unul rustic, decorat cu mult gust și fantezie, îmbră-

cat în răchită și alte două saloane intime, cu jocuri discrete de lumină.

Tonalitatea odihnitoare a culorilor oferă celui ce poposește aici un cadru deosebit de a consuma gustări calde și reci, minaturi, preparate la grătar, băuturi răcoritoare și în mod deosebit, specialitatea casei, delicioasa ruladă Nicorești, preparată din piept de pasăre umplut cu ficăței de pasăre. Toate acestea servite de un personal civilizat și politicos care, răspunde cu promptitudine comenzilor, ridicînd la înălțime stacheta unei asemenea unități.

Așa că, trecînd prin Piața Roșetti nu uitați să vizitați și această unitate.

Calificări

Implicându-se tot mai mult în modificarea cursului firesc al campionatului mondial, Asociația marilor maestri (GMA) a impus prin „Cupa Mondială” o nouă formă competițională pentru viitorul ciclu al C.M. Dacă la început se limitase șansa jucătorilor prin participarea exclusivă a elitei mondiale după listele Elo, prin turnee „open” de la Belgrad din decembrie trecut s-a deschis o nouă perspectivă, oferindu-se șahiștilor de forțe diferite posibilitatea trierii în sistem elvețian. Iată că cel de-al doilea turneu de calificare pentru viitorul ciclu al C.M. s-a bucurat la Moscova de o concurență extraordinară, din cei 128 participanți numărul deținătorilor de titluri ridicându-se la 113 (85 mari maestri, 26 maestri internaționali și 2 maestri FIDE) la care s-au alăturat și șase șahiști: Ciburdanidze (2520), Arachamia (2395), Veroci-Petronici (2335), Galiomova (2325), Vreken (2165) și Heemskerck (2025). Amintim doar câteva nume bine cunoscute de mari maestri prezenți: Gligorici, Reshevsky, Baghirov, Teitlin, Zaitsev, Psahis, Svechnikov, Olafsson, Smejkal, Makaricev, Razuvaev, Romanishin, Gheorghiu, Balasov, Miles,

Cernin, de Firmian, Farago, Padevski etc.

Numărul de 128 participanți a reprezentat un adevărat simbol, prima rundă demarând la 64 mese de joc, însemnând numărului de pătrate de pe eșichier. Prezența unor reprezentanți din 22 de state ale lumii, de la exponenți ai unor generații care dominau șahul mondial acum trei decenii (Reshevsky, Gligorici, Vasiukov) până la jucători aflați în pragul junioratului (Lautier, Galiomova, Anand), a subliniat importanța competiției în deschiderea de noi orizonturi; femei, juniori, seniori și experți ai șahului luind același start... Cei 76 sportivi sovietici, selecționați anterior cu foarte mare strictețe, au modificat raportul de forțe, invitații strecurându-se cu mare greutate printre frunții clasamentului. Favoriții Elo erau marele maestru Lputian (2610) și maestrul internațional Ghelfand (2600), ceilalți jucători fiind cotați sub 2600 puncte Elo.

Încă din prima rundă nu au lipsit surprizele de mari proporții: campioana mondială de junioare, Galiomova, a dispus de experimentatul mare maestru Vasiukov, Adorjan a fost învins de Lautier, Ulibin l-a depășit pe Cvitan, iar marele maestru Holmov a pierdut în fața necunoscutului Tivakov. După patru runde doar doi jucători sovietici cumulasera 3,5 puncte și anume Pigusov și Ubilava. Ei erau urmași de un pluton de 17 șahiști (printre care se aflau doar trei oaspeți: Miles, Anand și de Firmian încadrați de jucătorii sovietici) cu 3 puncte și de un alt pluton de 30 participanți cu 2,5 puncte. În mod neașteptat la coadă clasa-

mentului se aflau mari maestri precum Klinger, Pancenko, Fishbein, Ciburdanidze, Inkirov, Prins cu 1 p, Farago, Padevski, Lukov, Sunye, Neto, Klaric, Soltis cu 0,5 p din patru posibile... O frumoasă victorie a obținut liderul de moment al clasamentului asupra unui vechi mare maestru. Să urmărim apărarea engleză jucată de Padevski — Pigusov 1. Cf3 Cf6 2. g3 c5 3. c4 b6 4. Ng2 Nb7 5. 00 g6 6. Cc3 Ng7 7. d4 c: d4 8. C: d4 N: g2 9. R: g2 Dc7 10. b3 00 11. Nb2 Db7 12. Cf3 d6 13. Dd2 Cbd7 14. Rg1 Tac8 15. Tac1 a6 16. Cd4 Cc5 17. f3 d5 18. b4 d: c4! 19. b: c5 b: c5 20. Ce6 f: e6 21. Tb1 Dc6 22. Tfd1 Tc7 23. Dcl Tb7 24. Nal Tb4 25. Dg5 T: b1 26. T: b1 Cd5 27. Ce4 c3 28. Dcl Da4 29. Tb3 și albul a cedat.

Înaintea penultimei runde un singur participant, marele maestru sovietic S. Dolmatov, atinsese performanța de 6 puncte din 7 posibile. Numărul următorilor la poziția nr.1 se restrânse la V. Akopian, V. Gavrikov și de Firmian, toți cu 5,5 puncte. Cei patru au jucat în continuare cu exagerată prudență, nici unul nefiind în stare să mai câștige o partidă din ultimele două. Așa s-a făcut că în final ei au putut fi ajunși de jucătorii din pluton. Cîștigătorul turneului a fost S. Dolmatov cu 7 puncte. Al doilea punctaj al întrecerii l-au înregistrat E. Vladimirov, V. Gavrikov, A. Halifman, V. Akopian, G. Timosenko (toți U.R.S.S.), de Firmian (S.U.A.) — 6,5 p. Aceștia li se alătură E. Pigusov 6 p în calificarea pentru viitoarele turnee din „Cupa Mondială”.

MARGARETA MUREȘAN

● In așteptarea Wimbledon-ului, pentru care s-au rezervat câteva „rachete” de marcă, turneul de la Roland Garros s-a constituit în rampa de lansare a „noului val”, consacrînd, în fapt, o serie de tineri și tinere jucătoare, mizînd pe maturitatea tactică, și nu pe expeditivul „serviciu-vole” al cvasigeneralizatorilor suprafețe rapide. Astfel, pe zgura (rara avis!) a arenei pariziene s-a impus, în primul rînd, Arantxa Sanchez-Vicario, care, la 17 ani, cîștigă primul său turneu de „Mare Șlem”. Am dat numele întreg al campioanei din Barcelona (primul nume, al tatălui, al doilea — al mamei, cum obișnuiesc spaniolii) pentru a vă aminti că Arantxa face parte dintr-o familie de jucători, frații săi (Emilio este cel mai cunoscut) fiind membri ai echipei de „Cupa Davis” a țării lor. ● Surprinzătoare, pentru majoritatea specialiștilor, modesta lovitură de „back hand” a campioanei mondiale Steffi Graf, succesul lui Sanchez datorîndu-se tocmai faptului că a obligat-o pe Graf să joace doar „de pe stînga”. ● Tot de 17 ani (asistăm la o scădere de vîrstă similară gimnasticii?) este și învingătorul întrecerii masculine, americanul de origine chineză Michael Chang, un tenis-

man aparent lipsit de cablătă fizice (1,73 m și 61 kg), care a compensat din plin diferența de gabarit printr-o pregătire tehnico-tactică (asigurată de trei antrenori, tatăl său, Joe Chang, Brian Gotfried și Jose Higueras!) și o viteză de reacție amintind de... ping-pong. După numai un an de profesionalism,

Toată lumea face sport

Chang-junior și-a dublat veniturile cu acest succes în fața suedezului Ștefan Edberg, încașind suma de 1.791.690 franci francezi. În loc de concluzie, o remarcă a secretarului Federației române de tenis, Lucian Vasiliu: „Ce vrei, toți joacă sau fac antrenamente 8-10 ore pe zi!” Pe ai noștri, cine-i împiedică?! ● Mare vilvă a făcut, în ultima vreme, știrea, apărută în sobrul „L'Equipe”, privind eventul transfer al argentinianului Diego Maradona la Olimpiei Marsilia, ambițiosul proprietar al noii cam-

pioane a Franței, Bernard Tapie, anunțînd ambiții mari pentru viitoarea ediție a „Cupei campionilor europeni”. Numai că Maradona, care a avut, e-a devărat, întrevaderi cu Michel Hidalgo, managerul lui Olimpiei Marsilia, a declarat: „Tifosii pot fi liniștiți, sint sub contract la Napoli pînă în 1993, îmi place aici și n-am nici un gînd să părăsesc Italia!” ● Pînă la aceeași dată va rămîne în calcio și olandezul Ruud Gullit, care a fost convins de președintele lui A.C. Milan, Silvio Berlusconi, să semneze un nou contract. ● În schimb, situația lui Marco Van Basten nu este încă lămurită. Curtat de... socrul său Johann Cruyff, antrenorul lui C.F. Barcelona, cel ce l-a lansat în fotbalul de mare performanță, „Balonul de Aur 1988”, ezită încă, dar se pare că victoria obținută de A.C. Milan în „C.C.E.” îl va reține în capitala Piemontului. ● Atletă Zola Budd și-a anunțat retragerea din activitatea competițională internațională, la numai 23 de ani. Această renunțare, prematură pentru o semifondistă, se datorează faptului că Zola Budd s-a reintors în Africa de Sud, țară izolată din punct de vedere sportiv....

LUCIAN OPREA

Pase printre

Ologeanu redivivus

Fotbal mic, orgolii multe și prin campionatele județene. Meciu de „Onoare” dintre Victoria Nădlac — C.F.R. Arad a fost arbitrat de un mai vechi personaj al fotbalului, Dan Ologeanu. Fostul arbitru divizionar, scos din lot în '81, a făcut, în meciul cu pricina, un adevărat tur de forță, sancționînd jucătorii oaspeți cu 6 cartonașe galbene și 2 roșii. Printre cei avertizați cu galben se afla jucătorul Caracioni Alexandru, care ar fi protestat la sancționarea altui coechipier, Bran Virgil. Cuprins, probabil, de remușcări, D.O. n-a mai trecut în foaie avertismentele date lui Bran Virgil și Bașoș Iosif, dar l-a menținut pe cel arătat lui Caracioni, motivat nu de proteste la o sancțiune care acum nu mai exista, ci de „simulare” — altitudine care n-a avut loc pe terenul de joc. Jucătorii echipei arădene, ca și un grup de susținători ai lor de la Depoul C.F.R. Arad sint în continuare într-o stare de „uimire totală”, din care-i va scoate, probabil, o analiză a respectivului arbitru.

Invitație neonorată

Amabil și politicos, Victor Costiuc din Bistrița ne-a trimis propria invitație (nr. 008907) pe care, deși nu este microbist, a primit-o pentru meciul Gloria Bistrița — Lotul național. Neînțersindu-l defel fotbalul, s-a gîndit că „ar fi păcat să rămînă un loc neocupat în tribună”, chiar dacă, obligatoriu, contravaloarea (50 lei!) i se va reține din retribuție. „Intrucit mă grăbesc să vă expediez invitația, căci la casă cu siguranță s-au epuizat și cite nu mai are omul de făcut la un așa drum lung, închei epistola mea, dorindu-vă vizionare plăcută și curmarea unei asemenea practici abuzive”. Din păcate, n-am putut să onorăm, nici cu prezența fizică, nici cu suma respectivă invitația primită. Mai grav este că multe din asociațiile și cluburile sportive n-au onorat invitația pe care le-am mai adresat-o în această pagină, de a renunța la practicile ilegale a scoaterii banilor din buzunarele oamenilor, prin fel și fel de tertipuri.

„Suferim, dar sintem mindri!”

Este contradictorie starea de spirit a tirgoviștenilor. „Eram învățați să mergem duminica la „Municipalul” nostru iubit, și poate ne vine mai greu azi să trecem dealul, spre Moreni. Dar noi, dimbovițenii, trebuie să recunoaștem că, în prezent, capitala fotbalului din județul nostru este în orașul petroliștilor, Moreni!”. constată Vasile Neagu, frezor la întreprinderea „Romlux” Tirgoviște. Un argu-

ment de ordin istoric: Flacăra Moreni a luat ființă în anul 1922, în timp ce prima echipă din Tirgoviște, „Avîntul muncitoresc”, apare abia în 1934. E drept că tirgoviștenii au promovat primii în A (de vreo trei ori), dar acum ar fi rîndul celor din Moreni să acceadă, în premieră dimbovițeană, în Cupa U.E.F.A. O dorință care explică mindria celor care suferă nefiind în A, tirgoviștenii. Mai ales că ei sint reprezentați în divizia fruntașă de „Oțelul” (volei), „Oțelinox” (baschet) și „Metalul” (dupte libere).

NECULA ION, B-dul Unirii, Focșani: Deși de neînțeles, atitudine la care vă referiți este „explicabilă” prin îngustimea unor interese de club. De aceea nu vom conțeni să pledăm deschis pentru prioritatea pe care echipa națională trebuie s-o aibă față de orice alte obiective ale fotbalului nostru.

PROF. TATIAN MIUȚĂ, Măldărești-Vilcea: N-am putut reține decît gestul de-a vă expri-ma pasiunea fierbinte în niște versuri schioape.

IOAN CRAP, Canton C.F.R. nr. 1, Arad: Din păcate, jucătorii noștri n-au avut realismul pe care-l invocăți, iar rezultatul unui joc nu-l determină gloria trecută, ci randamentul din teren, la ora respectivă.

PELIN GABRIEL, Cartier „Progresul”, Brăila: Sportul e o succesiune de victorii și înfrîngerii, care coexistă în aceeași competiție. De aceea trebuie să-l tratăm cu echilibrul care estompează atît euforia la succese, cît și tînguirea la eșecuri. Chiar dacă, odată, adversarii au fost mai buni, să avem încredere că și noi vom putea fi și mai buni!

IULIAN BUGA, str. Foișorului, București și GHEORGHE SAMSON, str. Daciei, Onești: Sintem pentru o analiză severă a cauzelor oricăror înfrîngerii în sport, dar nu pentru o stigmatizare dureroasă a celor care pierd. Rezultatele unei întreceri nu sint determinate de comentariile asupra lor, ci de valoare, pregătire, ambiție și celelalte calități care compun aliajul performanței.

HARALAMBIE NICHITA, Tulcea: ADELINA GRIGORESCU, Rîmnicu Sărat; RADU GRIESBACH, București: Păstrăm corespondența de la dv., în speranța că dialogul va continua, chiar dacă subiectele respective se elucidează din mersul competițiilor și-al vieții (sporturilor).

Prof. TUDOR MĂINESCU, Călea București, Brașov: Creșterea Craiovei a fost determinată de resursele organizatorice și fotbalistice locale, așa cum descreșterea ei a fost provocată de niște „disfuncționalități” tot de la nivel local. Cît despre celelalte dorințe de bine, deși elementare, ele rămîn încă deziderate.

TUDOR IOSIFARU, student, Cluj-Napoca: După „bolovanul” reorganizării sistemului competițional, scăpat mai demult în apa tulbure a fotbalului nostru, s-au aruncat foarte mulți iubitori ai acestui sport. Avînd ea însăși un proiect propriu (pe care revista noastră l-a publicat acum un an și jumătate), federația n-a mai fost preocupată de analiza (aproape imposibilă) a suferelor de variante care s-au mai ivit între timp. Problema este încă actuală. Baftă în sesiune și succes în activitatea publicistică.

IACOB ȘTEFAN, str. Stejarului, București: Comentariul cu pricina a fost scris de un colaborator din Sibiu, solicitat în ultimă instanță. Nemaifiind spațiu pentru publicarea formațiilor, a rezultat „omisiunea” la care vă referiți. Total neintenționată, din moment ce colaboratorul nostru a fost preocupat, cum e și firesc, îndeosebi de prestația echipei noastre.

O. ȘTIREANU

Civilizația sportului

A sosit poștașul

Prof. Stelian Ionescu, str. Saturn 7, Brașov: „În comentariul de săptămîna trecută, ați subliniat gestul frumos al conducătorului unei echipe studențești de handbal. Dacă tot ați revenit la „capitolul antrenori” vă supun atenției citeva din observațiile mele cu privire la acești oameni pe umerii cărora atîrnă greutatea tuturor rezultatelor elevilor lor. Bune sau rele. Mai ales rele! Din acest punct de vedere aș spune chiar că-i „înteleg” în căutarea permanentă de a ieși de sub vinovăția rezultatelor negative ale... muncii lor (Am zis că-i înteleg și adaug imediat că nu sint de acord). Poate că toate „relele” pe care ei le deprind, de la săritul de pe bancă pînă la cearta cu arbitrii, mi se pare că își au sorgintea exact în ceea ce spuneam mai sus, adică în răspunderea totală și unică a lor în cazul unor rezultate slabe. Și pentru că știu că nu sint niciodată singurii vinovați, o bună parte din răspundere revenind în frecvente cazuri și acelor... ce-i trag la răspundere, pentru aceea îi înteleg. Gesturile lor, „măsurile” — uneori — pe care le iau în timpul jocului par a fi menite să-i disculpe. Cel puțin formal, aparent. Și din situație în situație, dintr-o greșală într-alta, pe nesimțite (aproape nici ei nu-și mai dau seama), unii antrenori ajung să fie... adversari ai propriei echipe. O parte din aceste situații le-ați comentat anterior. Dar mai sint și altele.

Să rămînem la handbal. Regulamentul acestui joc permite înscrierea pe foaia de arbitraj și ținerea pe bancă a nu mai puțin de 5 jucători de rezervă. Nu știu ce a gîndit instanța respectivă a Federației internaționale cînd a reglementat acest mare număr de rezerve. Dar prevederea este veche de cînd handbalul în șapte. Însă îmi amintesc că, pe vremuri, — nu pot să nu spun „cînd eram campioni mondiali!” — jucătorii de rezervă interveneau în joc la cite o accidentare, în cazul

cînd un jucător făcea o cascadă de greșeli, cînd un om de pe teren părea prea obosit, pentru odihnă... și cam atît. De la o vreme aproape toți antrenorii schimbă jucătorii la fiecare fază a jocului (atac — apărare)! Unul, doi sau chiar mai mulți. De parcă unii ar fi „specializați” în apărare iar alții în atac!

Aș întreba un antrenor, unul bun: asta este explicația? Un handbalist trebuie să joace ambele faze ale jocului. Și asta este treaba antrenorului. Dacă face derogări de la această sarcină elementară, el însuși este vinovat. Cînd un jucător este „specializat” chiar de antrenorul lui să joace bine numai faza de atac, atunci cînd — „accidental” — ajunge în apărare, joacă acea fază dacă nu prost, cel puțin superficial, ca pe o sarcină ce nu-i aparține. În fapt, echipa respectivă se apără cu un om mai puțin! Ei, dar cît tapaj poate să facă antrenorul dacă un arbitru îi elimină pe bună dreptate un jucător! Păi ce să-i mai pretinzi arbitrului — la urma urmei un om străin — dacă chiar tu, antrenor, îți pui echipa în inferioritate numerică? Nici nu mai vorbesc de ce se petrece cu jucătorii implicați în aceste schimburi. Prima lor grijă nu este să rezolve liniștit, cu calm, faza în care joacă. Nu! Obsesia este să nu cumva să întîrzie la „schimb”! Crede vreun antrenor că sub această obsesie perturbatoare un jucător mai este în stare să dea tot ce știe și ce poate? În momentul trecerii din atac în apărare, jucătorii implicați fac niște sprinturi demne de 100 m plat, sprinturi ce-i epuizează mult mai mult decît replierea ordonată, cu ochii la minge și la adversar. Și atunci să nu-l întrebăm pe antrenor: „Ce ai domnule cu ei? Ce ți-au făcut?” Și atunci să nu-l tragă la răspundere conducerea respectivă?... Dar, și aici e frumusețea, pentru așa ceva nu este tras la răspundere nici un antrenor. Ei sint judecați pentru că „n-au lucrat bine” și nu pentru că au primit goluri „pe mina lor”.

Vă multumim pentru ampla și competența scrisoare trimisă. Se vede că sinteți un bun cunoscător al handbalului. Cu toată tenta tehnică a observațiilor dumneavoastră, credem că ele pot folosi nu numai antrenorilor, ci și simpilor spectatori. Vom publica în curînd și partea a doua a scrisorii care este mult mai aproape de profilul acestei rubrici.

CRISTIAN ȚOPESCU

● Ziarul „Nepszabadsag”, organ central de presă al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar (P.M.S.U.), a publicat o luare de poziție a mișcării „Platforma de unitate marxistă a P.M.S.U.”, în care se spune, printre altele: „Constatăm cu profundă îngrijorare că societatea noastră a ajuns la o cotitură periculoasă. Se organizează forțele care neagă toate succesele din ultimii 40 de ani, care cer restaurarea relațiilor burgheze. Aceste forțe acționează pentru schimbarea sistemului și, în locul reinnoirii marxiste a P.M.S.U., cer transformarea acestuia într-un partid socialist de model occidental, respectiv într-un partid social-democrat. Noua conducere a partidului, fără a consulta membrii de partid, a luat hotărâri în mod nelegal și necompetent în multe probleme politice fundamentale, a renegat obiectivele și ideologia de bază ale partidului, a abandonat baza sa fi-

reasă, clasa muncitoare, țărâimea și intelectualitatea progresistă. Drept urmare, conducerea politică, sub lozincă reformei, a dus la nedreptăți sociale extreme, la nesiguranța existenței, la sărăcirea maselor, la confuzii politice și ideologice și, răspundând mitul fals al participării poporului la conducere, în fapt se încearcă transferarea proprietății de stat și cooperatiste în mâinile unei pătri capitaliste restrinse. Protestăm împotriva reprivatizării fabricilor, pământului și pădurilor, împotriva scoaterii țării la mezat...”

● În legătură cu evenimentele și tulburările care au avut loc în ultimul timp în China, Deng Xiaoping, președintele Comisiei Militare Centrale a R. P. Chineze, a făcut, în cadrul unei întâlniri care a avut loc la sediul C.C. al P. C. Chineze și al Consiliului de Stat (guvernului) cu comandanții trupelor însărcinate cu apli-

carea legii marțiale la Beijing, o declarație în care se spune: „Aceste tulburări sunt independente de voința noastră. Grupul foarte restrins de persoane a organizat la început tulburări care s-au transformat practic într-o revoltă contra-revoluționară. El încearcă să răstoarne Partidul Comunist, să înlăture sistemul socialist și să submineze R. P. Chineză pentru a instaura o republică burgheză. Lichidând revolta contra-revoluționară, Armata Populară de Eliberare, poliția militară și personalul securității publice au dat dovadă de o înaltă conștiință și curaj. Deși își riscă viața, ofițerii și soldații armatei noastre nu au uitat poporul, indicația partidului și interesele statului. Armata noastră poate fi numită pe drept armată populară și bastionul de oțel al statului. Această încercare a arătat că armata este bine pregătită. Ea dovedește că armata noastră este întot-

deauna apărătoarea statului, a sistemului socialist și a intereselor poporului. Acest incident ne-a determinat să ne gândim cu luciditate la viitor, dar și la trecut. Aceasta ne va permite să promovăm cu și mai multă vigoare cauza noastră, să ne îndreptăm greșelile și să promovăm mai bine punctele noastre forte. Respectarea celor patru principii cardinale (calea socialistă, dictatura democratică a poporului, rolul conducător al P. C. Chinez și marxism-leninismul, gindirea lui Mao Zedong) și respectarea politicii de reformă și de deschidere spre exterior, în care modernizarea construcției reprezintă obiectivul central al partidului, sunt corecte și trebuie continuate cu fermitate. Linia politică fundamentală, orientările și principiile de bază vor rămâne neschimbate”.

ION CODRU ■

Comentariul săptămânii

Decalaje și obstacole

Decalajele economice de tot felul (în ceea ce privește produsul intern brut, veniturile, încasările în valută etc.) dintre țările bogate și cele sărace sînt, după cum bine se știe, o piedică uriașă în calea dezvoltării pe plan mondial și, de aceea, ele preocupă într-un grad foarte ridicat guvernele, oamenii politici, pe economiști, organizațiile internaționale specializate. Am mai arătat și cu alte prilejuri că aceste decalaje în loc să se diminueze, sporesc și mai mult. În prezent, pe ansamblul celor două grupe de state, raportul în ceea ce privește produsul intern brut (PIB) este de 13 la 1. Diferența dintre PIB din țările cele mai bogate și PIB din țările cele mai sărace este, desigur, mult mai mare, dinamica ei evidențiind o sporire continuă a proporțiilor decalajului. Astfel, potrivit datelor furnizate de U.N.C.T.A.D., dacă la începutul celui de-al doilea Deceniu al Dezvoltării (1971) decalajul între cel mai înalt și cel mai scăzut PIB (între cel al Statelor Unite și cel al Ruandei) era de 86 la 1, în 1986 acest decalaj (între S.U.A. și Mali) era de 117 la 1. Deosebit de edificatoare sînt, în privința produsului brut, și alte determinări ale specialiștilor. Potrivit acestora, în 1980 cele mai sărace 22 de state ale lumii, conținând jumătate din populația globului, dețineau doar 4,52 la sută din produsul mondial brut, iar cele mai bogate 22 de state ale lumii, cu o populație de 17,1 la sută din totalul de pe glob, dețineau 68,3 la sută din produsul mondial brut, situație care s-a menținut aproximativ la aceleași cote în toată perioada de atunci și pînă în prezent.

Diferențele în privința PIB atrag, evident, deferente corespunzătoare și în domeniul veniturilor, pe ansamblu și pe locuitor. Din datele publicate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.), rezultă că în 1985 primele 5 țări ale lumii după venit pe locuitor — Emiratele Arabe Unite, Kuwait, Statele Unite ale Americii, Elveția, Norvegia — realizau un venit pe locuitor de 15 000 de dolari, iar cele mai sărace 5 țări ale lumii — Ciad, Mali, Etiopia, Nepal și Bangladesh — obțineau un venit pe locuitor de 128 de dolari. Raportul: 117 la 1.

Pe de altă parte, cînd e vorba de ritmurile ale creșterii, deci de valori relative ale dezvoltării în cele două grupuri de state, cifrele nu spun prea mult, ele pot chiar să deruteze. De aceea, este neapărat nevoie să se evidențieze valorile absolute. De pildă, între 1965 și 1985 venitul pe locuitor a crescut aproximativ în același ritm, de 1,9 ori, atât în țările membre ale O.C.D.E., considerate dezvoltate, cît și în țările în dezvoltare. Dar ce-a însemnat „de 1,9 ori” pentru fiecare din cele două categorii de țări? În cadrul O.C.D.E., venitul pe locuitor a crescut de la 5 440 de dolari în 1960 la 10 417 dolari în 1985, iar în țările sărace, în aceeași perioadă, venitul pe locuitor a crescut de la 402 dolari la 776 de dolari. Prin urmare, în cifre absolute diferența de venit, în condițiile unui ritm de creștere identic, a sporit de la 5 038 de dolari la 9 941 de dolari.

Necesitatea lichidării decalajelor nu este negată de nimeni, ea are, putem spune, caracter axiomatic. Însă de la ideea la faptă calea este, și în acest caz, dificilă, presărată cu numeroase obstacole, dar nu de ne străbătut. În acest proces, este limpede că cheia rezidă în ritmurile mult mai înalte de dezvoltare ale țărilor sărace față de cele dezvoltate. De exemplu, în privința venitului pe locuitor economiștii au calculat că pentru ca decalajele să se lichideze în următorii 25 de ani, este nevoie ca în perioada 1985—2010 în țările dezvoltate venitul pe locuitor să crească anual cu 2 la sută, iar în țările în dezvoltare cu 13,2 la sută. Însă pentru a se realiza ritmurile necesare se impun înlăturarea piedicilor artificiale, a barierelor de tot felul, eliminarea din raporturile economice interstatuale a condiționărilor politice, a embargourilor, boicoturilor, a blocadelor comerciale, de credit sau tehnologice, expresii ale utilizării forței și amestecului în treburile interne ale altor state. „România — spunea președintele Nicolae Ceaușescu — consideră că este necesar să se pună capăt actualiei situații economice și financiare internaționale, și îndeosebi politicii de sărăcire a țărilor în curs de dezvoltare, să se acționeze pentru o soluționare globală a problemei datoriilor externe, pentru o nouă ordine economică mondială, bazată pe relații de deplină egalitate și echitate între state, care să asigure progresul mai rapid al tuturor statelor și în primul rînd al celor rămase în urmă”. Lichidarea decalajelor are caracter de urgență, fiindcă de înlăturarea ei depinde dezvoltarea sănătoasă a economiei pe întregul mapamond.

ION D. GOIA ■

Cite crime vedem astă-seară?

Sînge și erotism după cea mai uzată formulă comercială inundă azi pînă și canalele televiziunii de stat italiene, ca să nu mai vorbim de cele particulare care se întrec într-o revărsare de delict ca și cum viața noastră ar fi alcătuită în proporție copleșitoare din otrăvurile Pandorei. Violentă de dragul violenței la orice oră, mai ales la orele de maximă audiență cînd și copiii — 60 la sută după datele RAI (Radioteleviziunea Italiană) — privesc micul ecran. Analizînd acest periculos sistem educativ-informațional săptămînalul italian „L'Espresso” preciza că într-o săptămîină, de la prînz la miezul nopții, cele trei posturi naționale și cele trei posturi ale lui Silvio Berlusconi (proprietarul clubului Milan, printre altele) au difuzat: 130 de asasinări, 122 de schimburi de focuri, 105 agresiuni, 113 amenințări cu mină armată, 25 de masacre, 4 episoade de tortură, 10 răpiri și sechestrări de persoane, 5 sinucideri, 21 de accidente mortale, 4 scene de violență sexuală și, scena care a scandalizat întreaga Italie, momentul administrării drogului. În total 552 scene violente, cu o medie de 80 pe zi! La ora actuală, consideră săptămînalul citat, televiziunea italiană este cea mai violentă din Europa. Cifrele oficiale divulgate de RAI vorbesc cît se poate de clar: într-o oră de program în Italia se difuzează 9 acte brutale, în Germania Federală 8,6, pentru că în Marea Britanie sînt fie doar 2,5, cifră care o situează pe ultimul loc în această ierarhie.

Specialistul în comunicații Alberto Abruzzese e sceptic în privința adopțării unui decret care să limiteze numărul orelor de emisie violentă și consideră că esențială este restabilirea proporțiilor între programele de informații, ficțiune și programele inteligente. Programe scumpe, acestea din urmă, greu de făcut, așa că este explicabilă preferința realizatorilor de programe pentru ușurelele filme cu amor și decese abundente. Cele mai nocive programe sînt cele private, care conțin pînă la 47 la sută scene ce cultivă agresiunea, pe cînd programele de stat ajung „doar” la 39 la sută.

Care sînt efectele acestui adeverat antrenament pentru crimă făcut prin intermediul televiziunii? În S.U.A. se apreciază că violența de pe ecran produce violența pe stradă și există preocupări serioase cu privire la creșterea delincvenței în rîndul minorilor. În realitate, apreciază „L'Espresso”, n-a fost identificată o legătură de la cauză la efect între violența imaginii-

lor și cea reală a copiilor și tinerilor. Și probează cu un test făcut pe 5 000 de copii italieni care au declarat că personajul care le produce cea mai mare teamă este comisarul Cattani dintr-un serial TV de mare succes! Adică personajul adulat de toți italienii pentru lupta lui fără cruțare împotriva Mafiei.

Profesorul Piero Bertolini, autor al cărții „Copiii televiziunii”, a descoperit că principala sursă de teamă pentru copii nu o constituie filmele despre care știu că sînt ficțiune, ci... televiziunea! Invitați să se joace de-a televiziunea, ei au mimat dezastre aeriene și feroviare, ciocniri de automobile, războaie, cutremure, descinderi ale poliției, întîmplări cu care se întîlnesc toată ziua și despre care știu că sînt reale. 500 de copii vest-germani invitați să illustreze tema viitorului planetei pentru un film TV au propus, fără excepție, o viziune catastrofică, o lume redusă la un cumur de mizerie și dărîmături.

IOAN ROȘCA ■

Catastrofă... evitată (II)

Realizînd că se petrece ceva cu totul neobișnuit, că asistă la un spectacol înfricoșător și magnific totodată, în fața unei „săli” cu un singur spectator, într-o stare de maximă tensiune, lesne de înțeles, dr. Holt își domină totuși emoția și acționează prompt, înregistrînd automat drumul „intrusului” pe pelicula-document.

„1989 C-F”, cum a numit Holt uriașul proiectil cosmic venit de undeva din spațiul infinit, scăpat, poate, din strînsura atracției cine știe cîrui astru, și-a schimbat brusc traiectoria și, evitînd Pămîntul, s-a pierdut în nemărginirea Universului.

Acum, cînd Gea — cum numea mitologia greacă Pămîntul — a scăpat de o izbitoră fantastică, cu urmării greu de apreciat, așa cum a mai primit în zbuclumata lui existență de 4,5 miliarde de ani, oamenii de știință evaluează proporțiile unei ipoteze uriașe catastrofe. Ei spun că dacă asteroidul nu s-ar fi abătut de la traiect, în acest caz s-ar fi produs o coliziune asemănătoare celei ce a avut loc în urmă cu 15 milioane de ani. Atunci, bolidul venit din neant a făcut un crater cu un diametru de 24 km și adînc de 3 km, punînd capăt vieții pe întinse zone ale planetei. Căci, pe pînă rezista uriașei temperaturi care a luat naștere în momentul impactului, de 30 000 de grade Celsius, adică de cinci ori mai mult decît temperatura Soarelui?

Atunci, totul s-a topit, s-a evaporat; și meteoritul, și pămîntul de sub el.

Potrivit părerii unora dintre experții care au pus pe calculator datele rezultate din fotografiile — extrem de clare —, asteroidul descoperit de H. Holt ar fi fost însă mult mai puternic decît cel care a izbit Pămîntul acum 15 milioane de ani. Dacă el ar fi intrat în straturile superioare ale atmosferei, firește, datorită frecării, s-ar fi aprins. Dar n-ar fi fost o obișnuită „stea căzătoare”. La proporțiile sale uriașe, ceea ce ar fi rămas din el ar fi provocat Pămîntului o „rană” cumplită, echivalentă cu explozia a 20 000 megatone de bombe cu hidrogen, adică dublul efectului pe care l-ar produce, explodînd simultan, toate ogivele nucleare existente azi pe Terra! Dar, o asemenea explozie, pe lîngă care aceea de la Tunguska (Siberia) ar părea un foc de artificii, nu poate fi imaginată corect decît de oamenii de știință, cei ce cunosc teri-

fianta putere a unei asemenea încălziri.

„Incursiunea” lui „1989 C-F” în vecinătatea Terrei, la ceva mai mult decît dublul distanței de la Pămînt la Lună, a readus în discuție faimosul meteorit care, izbind planeta noastră acum 15 000 000 de ani ar fi provocat o foarte îndelungată „iarnă”, pieirea dinozaurilor și a tuturor viețuitoarelor ce nu s-au putut adăposti în grote calde, bine adăpostite.

Iată însă că proaspătul asteroid pare să nu fi dispărut pentru totdeauna. Calculîndu-i orbita în jurul Soarelui, dr. Holt a ajuns la concluzia că, o dată pe an, asteroidul revine în apropierea Pămîntului! Cîndva, el se va ciocni cu una din planetele Marte, Pămînt sau cu satelitul natural al acestuia din urmă. Dar, pînă atunci vor mai trece cîteva milioane de ani. Deși „scadenta” este liniștitoare, unii astrofizicieni opinează de acum — apelîndu-se la mijloacele vechului ce va veni — pentru „capturarea” acestui „vagabond primejdios” și distrugerea lui printr-o explozie atomică. În acest fel omenirea va scăpa de teroarea repetatelor și nedoritelor lui „vizite”.

MIHAI VASILIU ■

Prea tîrziu sau niciodată

„Am 73 de ani. Am muncit pe brînci toată viața și am crescut patru copii. Ei sînt acum, cu excepția celui mai mic, la casele lor: unul este ziarist, altul pictor-restaurator, al treilea tipograf; cel din urmă, care are 24 de ani, este student. Nici unul din ei nu mi-a dăruit vreun nepot sau vreo nepoată, la care consider că am tot dreptul. Ce s-a întîmplat și ce se întîmplă cu noi?”. Această întrebare, care nu e numai retorică, pusă de italianul Mario Sannucci, preocupă în mod serios oamenii de știință și oficialitățile din întreaga Europă occidentală, zonă în care natalitatea a scăzut în ultimele decenii foarte mult. Dacă în urmă cu 50 de ani în Italia natalitatea era de 29,4 la mie, astăzi ea este de numai 10,2 la mie. Prognozele arată că la fel de scăzută va rămîne pînă la sfîrșitul secolului. În R.F.G., în 1988 au murit mai mulți oameni decît s-au născut. În Anglia, natalitatea era în anii '60 de 18,8 la mie, iar în prezent este doar de 13,6 la mie. Scăderi comparabile s-au produs și în celelalte țări vest-europene. Rezultatul — îmbîtrînirea populației. Ca atare, oamenii se întreabă cine va mai lucra în fabrici și pe cîmpuri, cine va mai apăra fruntariile țării, cine va mai consuma bunurile produse. În Marea Britanie, cei ce se ocupă cu planificarea și distri-

Lumea se amuză

(După „Panorama”)

Se părea că nu mai era nimic nou de descoperit la Luxor, lîngă Valea regilor. Și totuși... Templul de la Luxor, una din marile atracții turistice ale Egiptului, părea vulnerabil, datorită plasării lui pe un strat de nisip. S-a luat măsura unor lucrări de protejare a grăjoarelor coloane. În perioada acestor operații, la o adîncime de circa un metru în duna de nisip, muncitorii au descoperit postamentul de granit a ceea ce părea să fie o statuie. Chemați de urgență la fața locului, arheologii au preluat conducerea săpăturilor care au dat la iveală nu una, ci cinci statuete a căror vechime este estimată la circa 3 000 de ani. Ele sînt considerate a fi, după spusele lui Tawfig, directorul muzeului din

Cairo: „Capodopere de cel mai înalt rang. Avem 100 000 de piese numai în muzeul din Cairo, dar probabil doar vreo 60 sînt capodopere. Acestea sînt

Cinci capodopere

printre ele. Veți găsi statul în tot Egiptul dar nu de o asemenea calitate”. Între cele 5 statui se află și una reprezentîndu-l pe faraonul Amenhotep al III-lea care

a domnit între anii 1417—1379 î.e.n. Se pare că sculpturile au fost îngropate pentru a le ascunde în fața invaziei armatei asiriene.

Această ultimă descoperire, datată ca aparținînd primei perioade a artei antice egiptene, atestă că mai sînt destule vestigii antice care nu au fost încă date la iveală. De fapt arheologii consideră că acesta ar fi începutul unui nou șir de descoperiri. În acest sens directorul general al anticităților pentru regiunea Luxor, El Saghir, remarcă: „Aceste temple mai au încă multe secrete. Din cînd în cînd ni le relevă”. Spre bucuria și surprinderea noastră, s-ar putea adăuga.

DAN DĂNUȚ DORU ■

buirea forței de muncă au fost preveniți că până în 1995 numărul tinerilor între 16 și 18 ani se va reduce cu un milion.

Scăderea numărului celor apti de muncă influențează negativ și sistemul de asigurări sociale. Se știe că sumele reținute pentru asigurări sociale din salariile celor aflați în activitate servesc ca sursă pentru plata pensiilor celor care nu mai lucrează. Dar acțiunea acestei legi nescrise, potrivit căreia fiecare generație ia asupra sa misiunea înținerii generației precedente, este serios perturbată de scăderea numărului celor „în putere” față de numărul, în creștere, al bătrânilor. Așa, de exemplu, în R.F.G. la sută de oameni în activitate revin 49 de pensionari, cifră care va ajunge, către anul 2000, la 74. Dificultăți de același fel se ivesc și în domeniul ocrotirii sănătății. Potrivit datelor publicate de C.E.E., în Europa apuseană cei ce au depășit vârsta de 65 de ani reprezintă 12,4 la sută din totalul populației, iar în anul 2000 ei vor alcătui 18,4 la sută. 55 la sută din resursele destinate medicinei sînt cheltuite pentru cei care au depășit 60 de ani.

De ce se întîmplă așa? Sociologii au determinat mai multe cauze, între care însă asigurarea condițiilor materiale necesare pentru creșterea copiilor ocupă primul loc. S-a remarcat că dacă mai de mult copii erau considerați drept fericiți ai familiei, „un stîlp la bătrînețe” al părinților, astăzi ei sînt priviți tot mai puțin, mai ales în familiile mijlocii, ca o povară. Urmarea — tendința, în întreaga zonă menționată, de a avea copii cît mai puțini sau de a nu avea deloc. Un profesor universitar din R.F.G. a arătat că mulți părinți vor ca mai înainte de a avea copii să-și asigure o situație materială satisfăcătoare, să dobîndească unele bunuri (locuință, mobilă, automobil și altele). Numai că, observă profesorul, mulți dobîndesc astfel de bunuri prea tirziu sau nu le dobîndesc nicio-

ION DUMBRĂVA

BREVIAR

Sisteme de detectare a incendiilor din păduri

Pădurile au constituit și constituie o problemă în ceea ce privește protejarea lor, contra incendiilor, în special a celor provocate de trăsnet, motiv pentru care specialiștii, caută mereu sisteme cît mai eficiente în vederea detectării, din vreme, a focarelor ce au apărut. Așa s-a realizat, în Franța un dispozitiv de supraveghere cu camere video, ce acționează în infraroșu, plasate pe turnuri înalte. Informațiile sînt transmise la un calculator, care analizează și indică pe o hartă, cu cadran luminos, locul unde a apărut o sursă de căldură neobișnuită. În S.U.A. se folosesc avioane de tipul Lockheed-U2, în special pentru supravegherea terenurilor împădurite, greu accesibile. Aparatul dispune de un sistem de colectare a informațiilor, ce sînt transmise la sol sub formă numerică, în ritmul de 75 000 biți pe secundă, unde sînt convertite de un înregistrator în informații analogice. Dacă aparatul zboară la 21 000 metri altitudine, el poate transmite date de pe o rază de 500 kilometri. În Canada au fost utilizați senzori plasați pe mii de kilometri de pădure, ce sînt racordați la un sistem central, așa cum se vede în imagine. Supraveghetorul nu trebuie decât să privească pe ecranul unui aparat, localizînd aproape instantaneu fiecare incendiu, dar și fiecare trăsnet căzut în zonă. Un sistem de alarmare anunță echipele de intervenție terestră și cele ce dispun de elicoptere, dotate special în acest scop.

AUREL DIANU

Paradoxuri din „lumea liberă”

Criminalul scria texte de lege!

Protagonist al unei tragedii umane petrecute cu 16 ani în urmă și al unei vendete politice dezvăluite acum cîteva săptămîni, cetățeanul american, despre care-i vorba, începuse prin a folosi cuțitul împotriva unei ființe nevinovate. John Mack „Mack șișul”, personajul celei mai recente „horror story” washingtoniene nu era — pină de curind — un simplu funcționar parlamentar oarecare, unul dintre numeroșii angajați care trudea în tăcere, pentru „gloria” Congresului american. Nu, în calitate sa de prim asistent legislativ al președintelui democrat al Camerei, Jim Wright, și de șef al comisiei însărcinate să decidă care dintre propunerile de lege prezentate de diferiți deputați merită să fie supuse dezbaterii și care dintre ele urmează să fie „ingropate” fără comentarii, „Mack șișul” ținea în mîinile lui hîturile succesului, adică realegerea sau însucelul celor șase sute de reprezentanți aleși de către poporul american să-i conducă destinele. Cîștiga circa o sută de mii de dolari pe an, cît un judecător federal sau cît directorul C.I.A. Nu era bogat, nu părea violent, nu era arogant.

Protectorii săi, în frunte cu președintele Camerei, Wright, îi cunoșteau „păcatul ascuns” din trecut dar nimeni — unii din complicitate, alții de teamă — nu aminteau vreodată de aceea noapte de vară din 1973.

În acea vară, cu 16 ani în urmă, omul care în ianuarie 1989 era încă „eminenta cenușie” a Camerei, ocupa un post de simplu vinzător într-o prăvălie de mobilă ieftină, deschisă pină seara tirziu, undeva la periferia Washingtonului. Cînd într-o seară în prăvălie a intrat Pamela Small, o tină de douăzeci de ani, mai erau doar cîteva minute pină la închidere și John Mack rămăsese singur. Tinăra cumpără două jaluzele și cînd să le plătească observă că una dintre ele avea un defect, corind, așa cum era logic, să-i fie schimbată. Vinzătorul „amabil” așa cum avea să povestească ea înșiși poliției, o invită să caute în magazie altă jaluzele. Dar de îndată ce clienta și vinzătorul pătrunsă în magazie, acesta din urmă îi strigă să se întindă pe jos și înainte ca tinăra speriată să apuce să întrebe: „Ce glumă-i asta?”, Mack o și lovește în cap cu un ciocan. În acel moment în magazia prăvăliei de mobilă ieftină începuse să se deruleze o secvență ieșită parcă dintr-un roman recomandat de Hitchcock, incredibilă dacă n-ar fi fost

confirmată nu numai de raportul medicului legist, ci și de înșăși victimă. Tinărul și amabilul vinzător înlocui ciocanul cu un cuțit zimțat. Îl înfipse de cinci ori în corpul fetei ameteite, îi brazdă adînc gîtul de cîteva ori și — parcă nemulțumit, luă din nou ciocanul și îi mai dădu cîteva lovituri în cap. Cînd i se păru că e moartă, o luă în brațe, o duse pină la mașina lui, o depuse pe bancheta din spate, închise prăvălia și se duse la un cinematograf, parcînd în fața acestuia mașina cu ceea ce el credea că e un cadavru. Abia după trei ore, cînd John Mack se opri la o stație de benzină, benzinarul observă femeia înșingărată și telefonă la poliție.

Medicii afirmară că „după toate regulile medicinei” Pamela ar fi trebuit să fie moartă... Cinci chirurghi de diverse specialități, de la chirurgie toracică la cea plastică, trudiră alternîndu-se timp de șapte ore și îi salvară viața, în timp ce John Mack mărturisea la poliție „că timp de cîteva clipe nu raționase, parcă își pierduse capul”.

A fost acuzat de „tentativă de crimă” și „leziuni agravate, premeditate”, delict care, conform codului penal american, se pedepsește cu douăzeci de ani de închisoare, scăpînd de acuzația de omucidere numai datorită excepționalei rezistențe a organismului Pamelei. Rămase timp de 12 luni în așteptarea procesului și în acest timp apără și un „colac de salvare” în persoana unui personaj politic. Fratele lui Mack era, pe atunci, căsătorit cu fiica unui deputat din Texas. Jim Wright, o personalitate influentă în lumea politică americană. La solicitarea fratelui, Wright și mai apoi o duzină de alți deputați amici ai acestuia, dornici să se dovedească utili, scriseră tribunalei, organelor judecătorești, poliției, autorităților locale intervenînd în favoarea tinăruului Mack.

Ca urmare, la mai puțin de doi ani și jumătate de la incident, „Mack the knife” era din nou liber. Judecătorul îl condamnase la numai 15 ani, din care șapte cu suspendare, deci la numai opt ani de închisoare. În plus, în loc de severul penitenciar al statului într-o închisoare comodă de Virginia, John Mack fu dus comitat, aproape un motel cu gratii. După doi ani, la primul termen legal pentru acordarea libertății supravegheate, comisia competentă îi aprobă ieși-

rea din închisoare, contravenînd practicii uzuale în cazul delictelor grave. Și în plus Mack capătă imediat și un serviciu: curier la Cameră. În biroul cui? Al deputatului Wright, bineînțeles. Timp de 14 ani fostul vinzător „care-și pierduse capul” se cațără pas cu pas către piscurile puterii politice americane, urmîndu-l îndeaproape pe cel care-i devenise protector și patron.

Un om care din punct de vedere medical fusese temporar „anormal psihic” iar din punct de vedere legal era exclus pentru totdeauna din viața civilă, care nu avea voie să voteze sau să fie ales, din cauza trecutului său penal, reuși să devină personajul cheie al întregii activități legislative a Camerei, paradoxal tocmai datorită gestului său criminal, fără de care ar fi rămas probabil un simplu vinzător de mobilă. Pe biroul său și pe cel al șefului și protectorului său soseau — ce-i drept — din cînd în cînd scrisori anonime, dar priceputul, indispensabilul „Mack the knife” se simțea în siguranță. Ce putea oare să-l amenințe de vreme ce tocmai „patronul” fusese cel care-l salvase de cea mai mare parte din anii de închisoare? „Puterea, la Washington și nu numai acolo, se măsoară în capacitatea de a-i satisface pe cei care dețin deja puterea”, comentează sarcastic jurnalistul Vittorio Zucconi.

„Oamenii ca Mack — declara numărul doi al Camerei, democratul Tony Coelho — valorează tot atîtea voturi cît cîntăresc”.

Mack era deci sigur că totul era „o.k.”, fără să fi luat în calcul întîmplarea care avea să ducă spre Washington pașii unei femei obligate să se imbrace numai cu pulovere pe gît: Pamela Small.

Tinerei cu jaluzelele îi trebuiseră șase ani de intervenții chirurgicale și reeducare psihică și ceva mai mult de șaiszeci de mii de dolari, cheltuiți cu medicii, pentru a se putea întoarce la o viață normală. O ofertă de serviciu o determină să se transfere în capitala americană. Despre agresorul ei nu vruse să mai știe nimic iar acesta nu se ostentase să scrie, să ofere vreo despăgubire sau măcar să-și exprime vreo părere de rău.

„Mack șișul” dispăruse din viața Pamelei.

Pină într-o după-amiază din ianuarie 1989, în ziua aceea Pamela însoțea o prietenă, secretară la Cameră, care voia

să facă ceva cumpărături tocmai în acel „shopping center” unde cu șaisprezece ani în urmă se afla prăvălia cu mobilă ieftină. Vorbind de una-alta, prietena îi povesti Pamelei că e îndrăgostită de „John”, un funcționar important, dar din păcate căsătorit, care nu-i dă atenție. John și mai cum întreabă într-o doară Pamela, John Mack răspunde amica. „Fu de parcă toate cele douăzeci și opt de cicatrice vechi ar fi început să sîngereze, de parcă cei șaisprezece ani de terapie fizică și mintală ar fi început să existe”, avea să povestească Pamela. Tocmai acolo unde fusese atacată și maltrată, „Mack the knife” apăruse din nou în viața ei: dar acum era unul dintre personajele cele mai influente din Washington.

Mai degrabă decît amintirile înfricoșătoare, revolta de a ști că „banii mei de contribuabil american cîstit” erau folosiți pentru a plăti leafa cuiva care ar fi trebuit să se afle în închisoare — a fost cea care a determinat-o pe Pamela Small să telefoneze la redacțiile citorva ziare pentru a dezvălui trecutul și adevărata identitate a „eminentei cenușii” John Mack.

Întîmplarea face ca aceste dezvăluiri să fi coincis cu dizgrația politică a lui John Wright, acuzat de către Comisia de anchetă a Camerei că a violat 16 articole ale normelor etice, privind comportamentul deputaților americani.

„Nu-i nevoie să fi cînic sau politician — afirmă același Vittorio Zucconi — pentru a observa că există o coincidență clară între prăbușirea lui Jim Wright sub acuzațiile de luare de mită și nepotism și dezgroparea cazului Mack”.

Jurnalele au făcut mare larmă pe lema „monstrului” de la Cameră. Deputații care pină mai ieri intrau cu temenele în biroul lui „Mack the knife” pentru a implora „treccrea” uneia dintre cele 750 legi măruite inventate numai de dragul de a da satisfacție alegătorilor unora dintre ei, apar acum la televiziune prefăcîndu-se indignați de istoria pe care o cunoșteau prea bine. Și în jurul fostului vinzător de mobilă grupările politice profită pentru a-și lansa speculațiile de rigoare. „Mack the knife” și-a dat demisia la Washington, la începutul lunii mai a.e. dar el nu era singurul și nici ultimul exemplar de acest soi. Și întrucît proverbul „Corb la corb nu scoate ochii” pare universal valabil, este foarte probabil ca toți ceilalți „Mack the knife” rămăși „pe poziții” să și le apere cu disperare.

Termenul de „omertă” — cîrdășie, complicitate în crime și nelegiuri — folosit de obicei pentru mafia siciliană este la fel de valabil și pentru mafiile din anume țări.

ȘTEFAN UDRESCU

VREMEA

cum a fost cum va fi

Continuînd prezentarea unor prelucrări dedicate cunoașterii climatului României menționăm în primul rînd pe cele ale lui N. Cernescu (1934) și C. Disescu (1952) în care, utilizîndu-se metodologia folosită de E. Otetelisanu în prima abordare a problemei climatului din România, studiul este dezvoltat pe baza unui număr sporit de stații de observații meteorologice și a unui set de date cuprinzînd un șir de ani mai mare. Într-o etapă următoare, în dorința surprinderii unei varietăți mai largi a nuanțelor de climă explicate în special prin ampla diversitate a condițiilor fizico-geografice ale țării, circulației aerului și apoi a celorlalte componente ale peisajului geografic local ca: formații vegetale, bazine acvatice, acțiuni antropice directe sau indirecte cu influențe modificatoare asupra elementelor climatice, s-a stabilit existența unei multitudini de subunități teritoriale climatice. Suprafața topoclimatică, respectiv spațiul pină la care se resimt influențele suprafeței active și care caracterizează diferențele peisajului geografic este o noțiune mult mai cuprinzătoare decît cea de microclimă. Primele hărți topoclimatice ale României au fost întocmite de V. Mihăilescu în 1957

și 1959 apoi sub egida Academiei în 1977 a apărut Atlasul Geografic al R. S. România cuprinzînd și planșe de topoclimat. Pe teritoriul României au fost identificate 74 topoclimatice complexe caracterizate prin indici cantitativi care redau direct valorile principalelor parametri climatici în timp ce indicii calitativi atrag atenția asupra unor caracteristici climatice locale specifice. Acești indici sînt în evidență potențialul climatic local favorabil sau nefavorabil diferitelor activități. Caracteristicile climatului după cum se știe se relevă din-

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL

Zona geografică	VALORI MEDII ANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMperaturii înregistrate în ultima sută de ani			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	24÷28	13÷16	14÷21	40.1	Rosiori de V. 1918	4.6	Buzău 1972
Deal și podiș	22÷27	10÷15	16÷24	34.0	Rădăuți 1972	4.8	Cluj Napoca 1973
Depresiuni	21÷23	8÷11	23	31.7	Miercurea Ciuc 1987	0.3	Miercurea Ciuc 1978
W. Onu	7÷8	1÷2	37÷38	15.4	1952	-10.0	1933
Litoral	23÷25	15÷16	9÷10	31.8	Constanța 1952	6.4	Constanța 1913

În pofida așteptărilor, pentru „o vreme mai bună”, în ultima

IOSEFINA MIHA

tr-un număr mare de observații realizate într-un interval lung de timp

Trecem la recordurile termice ale intervalului calendaristic 15-24 iunie înregistrate în rețeaua de stații meteorologice românești. În 1952 călduri mari atît la munte cît și pe litoral; la Constanța s-au măsurat 31,8°C, iar la V. Onu mercurul termometrului a depășit 15°C. Cu doi ani în urmă, un interval canicular în care chiar și în zonele depresionare s-au atins temperaturi tropicale (31,7°C la Miercurea Ciuc).

La polul termic opus s-au situat anii 1928, cînd minima nocturnă a coborît la Cluj-Napoca pină la 4,8°C și 1978 cu 0,3°C, la Miercurea Ciuc.

15 - 21 iunie

rece în estul țării, unde în zilele de 10 și 11 iunie maximele diurne au fost mai coborîte cu 10°-13°C față de mediile multi- anuale. Cea mai scăzută maximă a fost de 11°C la Rădăuți, valoare cu 5° mai coborîtă decît cea mai scăzută maximă a zilei de 11 iunie. Cantitățile de precipitații căzute în nordul Moldovei au depășit în unele localități 50 l/mp în 24 ore; la Botoșani 58 l/mp, Fălcieni 53 l/mp, iar în unele zone, în acest interval, s-au acumulat peste 100 l/mp. Ceața, fenomen rar întîlnit în această lună, s-a produs în ziua de 13 cu o frecvență mai mare în sud-estul țării.

Intervalul 15-21 iunie va debuta cu o vreme în general instabilă aproape în toate zonele țării. Ploile vor fi frecvente și vor avea mai ales caracter de aversă însoțite de descărcări electrice și izolat de grindină cu deosebire în regiunile din vestul și nordul țării. Regimul termic diurn va fi ușor sub cel climatologic normal și se va concretiza prin temperaturi maxime cuprinse între 16° și 26°C. Un proces de ameliorare a vremii va începe după 17 iunie. Cerul se va mai degaja, aria ploilor va fi mai redusă, acestea semnalîndu-se doar trecător în regiunile din nordul și vestul țării. Temperatura aerului va marca o creștere cu deosebire în sudul țării unde valorile la amiază vor depăși 25°C.

Litoralul va beneficia de o vreme predominant frumoasă. Temperatura aerului la amiază va fi cuprinsă între 21° și 25°C, iar temperatura apei mării va fi de 10°-17°C la stațiile din sud.

Simpozion omagial Mihai Eminescu

Vibrantă cinstire și prețuire marelui nostru poet

La Ateneul Român s-au desfășurat, marți, lucrările în plen ale Simpozionului omagial consacrat centenarului Mihai Eminescu, în organizarea Consiliului Culturii și Educației Socialiste și a Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România.

În mijloc de iunie, în anotimpul florilor de tei, oameni de cele mai diferite vârste și profesii, din Capitală și din întreaga țară, și-au dat întâlnire sub cupola impunătorului edificiu străjuit de statula poetului nostru național pentru a omagia creația și viața lui Mihai Eminescu,

la un veac de la trecerea sa în eternitate.

La manifestare au participat tovarășii Emil Bobu, Constantin Olteanu, Dumitru Popescu, Suzana Gâdea, Ioan Toma, Ion Ursu.

Au luat parte reprezentanți de frunte ai vieții culturale și științifice din țara noastră, precum și oaspeți de peste hotare, cunosători ai operei eminesciene.

Întreaga desfășurare a simpozionului omagial, care încununează bogata suită de manifestări organizate la oraș și sate cu prilejul acestui centenar, s-a aflat sub semnul de emoție

și noblete al ideilor și aprecierilor cuprinse în Mesajul adresat participanților de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Mesajul a fost prezentat de tovarășul Emil Bobu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R.

Mesajul conducătorului partidului și statului — vibrantă cinstire și prețuire a marelui nostru poet, a creației sale nemuritoare, inspirată de viața și idealurile poporului din mijlocul căruia s-a ridicat — a fost

primit cu profundă satisfacție și grațitudine de către participanți. Aprecierile formulate la adresa nobilei misiuni educative a literaturii și artei, caldele îndemnuri adresate creatorilor de a-și pune talentul și puterea de muncă în slujba aspirațiilor legitime ale omenirii de pace și progres pe planeta noastră, a nobililor idei umaniste de modelare a conștiințelor, constituie pentru toți oamenii de artă și cultură un mobilizator program de acțiune în vederea realizării unor opere valoroase, care să vorbească posterității despre mărețele împliniri ale prezentului socialist.

Aceste gânduri și sentimente, pregnant puse în evidență de-a lungul desfășurării simpozionului național, s-au regăsit în telegrama, pe care participanții la manifestarea de la Ateneul Român au adresat-o, la încheierea lucrărilor, într-o atmosferă entuziastă, tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

În numele celor prezenți la simpozion, telegrama a fost citită de tovarășul Radu Voinea, președinte al Academiei Republicii Socialiste România.

Sub coordonarea Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie, Institutul Central de Biologie București, Comitetul Județean Neamț al P.C.R. și Asociația Oamenilor de Știință din R.S. România au organizat, între 8 și 10 iunie, la Piatra Neamț, a IV-a Conferință de Ecologie. Specialiștii din diverse domenii, biologie, industrie, agricultură, silvicultură, chimie, geografie, medicină au discutat despre una dintre cele mai fierbinți probleme ale umanității, deteriorarea echilibrului ecologic al naturii.

Oamenii, în special cei crescuți de societatea capitalistă în cultul profitului cu orice preț, al consumului exagerat, peste nevoi, și-au făcut o practică din a tunde la zero pădurile, cu precădere cele tropicale, lăsând creștetul planetei precum capul unui recrut. Ce contează că dispare acel uriaș burete verde care asigură circulația apei și respirația Terrei? Portofelul să fie plin! Rîurile cristaline au devenit canalele de scurgere a zăburilor colozilor industriali, oftatul spray-urilor a făcut, cum se zice, gaură-n cer, perforând filtrul de ozon, animalele și peștii sînt hăituiți fără milă chiar dacă numărul exemplarelor rămase se numără pe degete, răsufierea otrăvită a coșurilor și țevilor de eșapament îmbracă globul într-o seră de gaze cu efect grav asupra cîine. Uneori civilizația grefează fără discernămint diverse activități gîndind mai puțin la soluții pentru a

Pentru sănătatea naturii

nu păta tenul naturii, pentru a nu-i provoca fenomene de respingere. Sub presiunea uriașă a lăcomiei omului, natura a devenit stresată, alergică, s-a imbolnăvit. Echilibrul și armonia ei scrișnesc din toate încheieturile, se frîng. Știința transmite mereu cu litere de foc: S.O.S. ! Dar cum să se înceapă vindecarea naturii cînd degradarea mediului înconjurător este generată de inegalitatea economică și socială produsă de capitalism? Poluarea naturii pornește de la poluarea politică. Cum altfel poate fi văzută acțiunea criminală de a transforma țările lumii a treia în ghena de gunoarie otrăvite ale civilizației capitaliste? Sau cea de a pune pe săraci să participe financiar în egală măsură cu cei bogați la igienizarea mediului, cînd aceștia din urmă l-au imbolnăvit zeci de ani cu noxele lor?

În România, protecția mediului înconjurător și păstrarea echilibrului ecologic constituie obiective prioritare ale politicii partidului și statului nostru. Ma-

rile programe de dezvoltare economică-socială a țării, elaborate sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au la bază concepția potrivit căreia toate obiectivele trebuie să se realizeze printr-o integrare armonioasă cu mediul înconjurător, amplificînd funcțiile ecologice ale acestuia în beneficiul omului. Legea privind protecția mediului înconjurător reprezintă una dintre cele mai ample și generoase viziuni ale statului socialist român pentru ca tot ceea ce a creat natura pe întinsul patriei să fie ocrotit și folosit. Programul pentru asigurarea unor producții stabile și sigure în agricultură prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, uriașa rețea de irigații, măsurile pentru combaterea eroziunii solului, regenerarea pădurilor, amplele lucrări de amenajări hidroameliorative pe toate cursurile de apă sînt de fapt și componentele unui vast program ecologic.

Despre toate aceste probleme vitale pentru viitorul omenirii, despre impactul uman și echilibrele ecologice, despre căile de corectare a dezechilibrelor apărute în mediul ambiant au discutat specialiștii la Piatra Neamț. S-au sfătuit ce trebuie făcut pentru însănătoșirea naturii, casa noastră a tuturor. De altfel, tema conferinței s-a intitulat semnificativ „Strategii pentru asigurarea echilibrelor ecologice”.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

La Teatrul Mic, în premieră absolută, o nouă piesă românească inspirată din realitatea clocotitoare a prezentului, o piesă despre eroismul muncii responsabile și dăruite și despre protagoniștii ei: piesa FĂRA APROBARE de Petre Ispas.

Este o piesă dedicată, așa cum mărturisește autorul, „oamenilor șantierului, oameni care și-au ales un drum sau pe care drumul i-a ales, dar care au mers pînă la capăt”. O dezbatere despre răspunderea personală și cea colectivă, aducînd în fața spectatorilor secvențe din epoea cotidiană a construcției socialiste. Închinat marilor evenimente

politice ale acestui an — aniversarea a 45 de ani de la victoria Revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă din august 1944 și Congresul al XIV-lea al P.C.R. — spectacolul Teatrului Mic este pus în scenă de regizorul Cristian Hadjiculea, scenografa Maria Miu și beneficiază de o distribuție prestigioasă: Nicolae Pomoze, Nicolae Iliescu, Ioan Chelaru, Monica Mihăescu, Maria Ploae, Papil Panduru, Ion Lupu, Eusebiu Ștefănescu, Florin Călinescu, Iuliu Popescu, Eugen Cristian Motriuc, Petre Moraru, Marius Ionescu, Constantin Dinescu, Constantin Bărbulescu.

Treptele afirmării

Oxana Corjos (21 de ani), într-un nou recital de pian susținut zilele trecute la Sala Dalles din Capitală. A fost un reușit și mult aplaudat periplu prin muzica lui Enescu, Bach, Brahms, Chopin, Czernik și Mozart, care, solicitînd un larg registru de exprimare, a pus în evidență calitățile tinerei interprete: precizie și acuratețe, sensibilitate și lirism, forță interpretativă și virtuozitate tehnică. Sînt tot atîtea semne că Oxana Corjos pășește de-acum pe treptele afirmării. (Elena Chera).

La chitara clasică

Constantin Andrei a concertat la Ateneul Român. La drept vorbind, este primul concert de chitară clasică organizat de conducerea prestigioasei Instituții în sala mare a Ateneului Român.

Elev al profesorului Simion Sihota, Constantin Andrei (pro-

fesor la Centrul sticlei) și-a demonstrat pe deplin calitățile și virtuțile muzicale. Iată, așadar, că și în acest fel Ateneul Român devine o gazdă onorabilă, lăsînd loc unei invitații în alb și pentru tinerele talente! (Paul Agarie).

Reliefuri în ceară

„Dacă la vremea lui, Octav Băncilă îndrăznește în pinzele păstoase începuturi de relief pe pînă ca un murmur, de data asta, la Simion Cosma, materialul începe să strige, sîrînd din ramă și din pînă ca un început de zbor material al culorilor prin aer. Odinioară visam o statuie perfectă, fără de soclu și fără spațiu”.

Astfel îl prezenta Nichita Stănescu, în 1982, pe Simion Cosma, care, în aceste zile, este prezent cu o expoziție de reliefuri în ceară, în sala „Amfiteatru” a Teatrului Național din București.

Flacăra. Redacția: București, Piața Științei 1, casuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, „Interioare”; Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42; Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, presfir București, Calea Griviței nr. 64-66.